

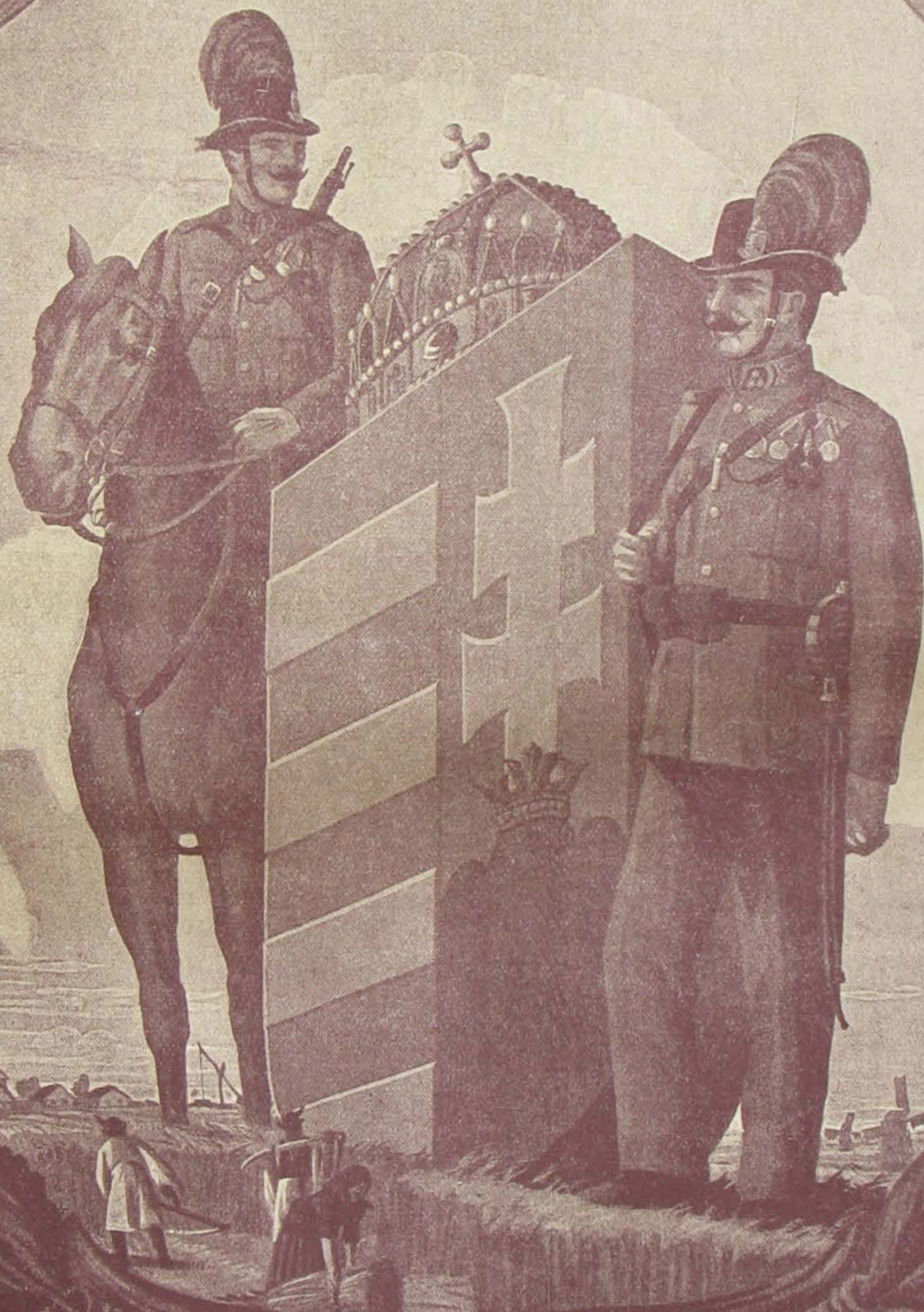
XXI. ÉVFOLYAM.

4. SZÁM.

BUDAPEST, 1931.

FEBRUÁR 1.

CSENDŐRSÉGI LAPOK

FŐSZERKESZTŐ:

PINCZÉS ZOLTÁN SZÁZADOS

SEGÉDSZERKESZTŐ:

MAHÁCS LAJOS SZÁZADOS

MEGJELENIK HAVONTA HÁROMSZOR

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL: BUDAPEST, I. BŐSZÖRMÉNYI-ÚT 21. SZ. TELEFON: 501-90.

CSENDŐRSÉGI LAPOK

FŐSZERKESZTŐ: PINCZÉS ZOLTÁN SZÁZADOS, SEGÉDSZERKESZTŐ: MAHÁCS LAJOS SZÁZADOS.

ELŐFIZETÉSI ÁRA: Egész évre 12 pengő,
félévre 6 pengő

Megjelenik
havonta háromszor

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
Budapest, I., Böszörményi-út 21 TELEFON: 501-90.

*Hiszek egy Istenben, hiszek egy hazában,
Hiszek egy isteni örök igazságban,
Hiszek Magyarország feltámadásában.*

Amen.

Az új Ktbtk.

A mai nappal hatályát veszti az 1855 óta érvényben állott hetvenhatéves katonai büntetőtörvényünk és életbelép a magyar honvédség első önálló katonai büntetőtörvénye: az 1930. évi II. törvénycikk.

Hogy az eddigi, osztrák eredetű katonai büntetőtörvényünk szinte minden módosítás nélkül hetvenhat évig volt nagyobb nehézségek nélkül alkalmazható s még inkább, hogy azzal, hatvanéves korában is négyéves modern háborút lehetett viselni, amellet bizonyít, hogy ez a törvény önmagában véve kiváló jogász alkotás volt, amely annak idején a maga korát alaposan megelőzte. Ezt senki sem tagadhatja, aki paragrafusait nem 1931-es, hanem 1855-ös szemmel olvassa.

Az idők végezetéig sem éreztük volna hiányát más katonai büntetőtörvénynek, ha a világ megállott volna velünk ott, ahol hetvenhat esztendővel ezelőtt voltunk. Az idő kereke azonban forgott, a legutóbbi két évtizedben pedig nagyokat ugrott velünk előre s mi pedig egyszerre csak azon vettük észre magunkat, mennyire megváltoztak sok mindenről, sőt még olyan alapelvekről vallott nézeteink is, amelyeket azelőtt örök időkre sarkalatosaknak és megtámadhatatlanoknak tartottunk.

Parquin őrnagy írja az emlékirataiban, hogy amikor Napoleon hadseregében a copfot eltörölték, nem kis számmal akadtak öreg katonák, magasabb állásúak is, akik e forradalmian merész újítástól a hadsereg tradícióját, régi, tiszta erkölceit és rendíthetetlenül szigorú fegyelmét féltették. Nem találó ugyan a hasonlat, de jól el tudjuk képzelni az elképedést és a kétségbeesést, de valóban meggyőződésből fakadó védekezést az 1855-ös osztrák hadseregnek leghaladóbb szellemű vezérei részéről is, ha valaki ezt az 1931. évi II. törvénycikket merészelte volna nekik katonai büntetőtörvényül ajánlani. És igazuk lett volna, mert akkor még sem a hadseregnek magának, sem pedig az országnak, de sőt a világnak a közfelfogása sem érkezett el az emberi és jogi fejlettségnek arra a fokára, amely mellett a hadsereg rendjét és feltétlen fegyelmét ilyen kevésbé merev és szigorú katonai büntetőtörvény segítségével is biztosítani lehetett volna.

Akkor azonban, amikor ezt elismerjük, nem szabad viszont tagadnunk az ellenkezőjét sem. Azt nevezetesen, hogy a meglevőhöz való ragaszkodásnak,

a konzervativizmusnak csak addig van létjogosultsága, amíg az újnál nagyobb célszerűségében és nem csupán érzelmi indokokban leli magyarázatát. A hadsereg a maga korának ne csak anyagi és technikai haladásával tartson lépést, hanem a korszellem fejlődése, a közfelfogás átalakulása, a világnak szellemi, társadalmi és szociális fejlődése mind olyan jelenségek kell hogy legyenek, amelyeknek a hadsereg fölött sem szabad nyomtalanul átvonulniok. Konzervativizmusra, mint a szellem forradalmi szerelenségeinek lehiggadt fékezőjére mindig szükség volt és lesz, de csak addig a határig, amíg nem csak az újabbnak, jobbnak alkotására való restséget vagy képtelenséget akarja leplezni. Igazán hasznathozó azonban így is csak akkor lehet, ha az idejében való észszerű haladás szellemével párosul.

A tiszteletreméltó hagyományok és a korszerű haladás szellemeinek szerencsés találkozásából és megegyezéséből fakadt az új katonai büntetőtörvényünk. Az egyetemes polgári, helyesebben állampolgári gondolat hatalmas térhódítását egészséges militarizmus ellensúlyozza benne s amíg egyfelől az eddiginél semmivel sem kisebb szigorral sujt le a katonai fegyelem és rend megátalkodott ellenségeire, addig másfelől okos és megértő mérsékletet tanúsít még egyes katonai bűncselekményeknek is olyan indítókokaival szemben, amelyekre a lélektanban mentséget talált. Be akarja és be is fogja igazolni ez a törvény, hogy egy hadsereg fegyelmét nem annyira a válogatás nélkül mindenkihez egyformán szigorú büntetések, mint inkább az egyénhez alkalmazkodó igazságosság, nem utolsó sorban pedig az a közszellem alapozzák meg, amelyet nem káplárbotnak vagy a profósznak, hanem a céltudatos népnevelésnek kell megteremtenie.

Lehet, hogy e téren még tennivalóink vannak. Lehet, hogy a katonai igazságszolgáltatásban is immár térhódított modern büntetőjogi felfogások és elvek egyike-másika némelyek szemében most még talán túlmerésznek látszó átmenetként fog feltűnni. Nem baj. Éppen elégszer voltunk már az időnél hátrább egy lépéssel, nem árt, ha egyszer egy kicsit eléje is kerülünk. Nem vagyunk olyan fürgék, hogy hamarosan utól ne érjen.

Minket, csendőroket az új katonai büntetőtörvény általános jogéleti jelentőségén túlmenően érdekel, mert hiszen reánk is vonatkozik. Mi azonban azt kívánjuk bajtársainknak, legyen a vele való ismerettségük inkább csak elméleti és ne személyes. Mert bármennyire magas is a benne foglalt jogi elvek, érvek, indokolások és elgondolások jogászai értéke, kézzelfogható lényege a régi maradt: a katona hallgat és engedelmeskedik.

A katonai büntetőreform.

Írta: DR. VITÉZ KECSKÉS JÓZSEF
százados-hadbíró, csendőrügyész.

Az állam igazságszolgáltatási hatalmát a bíróságok, illetve a bírói jogot alkalmazó hatóságok útján gyakorolja.

Ami a minket közelebből érdeklő, a katonaság, csendőrség felett gyakorlandó igazságszolgáltatást illeti, az történhetik a rendes polgári bíróságok, vagy külön katonai bírászkodás útján.

A polgári bírászkodás kizárólagossága mellett szói kétségtelenül a feltétlen jogegység, úgyszintén a kizárólagos honvédbírászkodás mellett is ugyanez, ezenkívül egy háborús állapot, míg mindkettőnek létesítése mellett a szakszerűségi ok legfőképpen.

Mivel a hadseregnek, mint a magyar nemzeti génusz védelmére alkotott intézménynek más egyetemes célok megvalósítása nem rendeltetése, nem lehet létjogosultsága egy oly kizárólagos honvédbírászkodásnak, melynek hatásköre személyekre és bűncselekményekre való tekintet nélkül van megállapítva (a Bach-korszakban pl. az összmonarchiában a katonai büntetőtörvénykönyv volt hatályban a polgári lakossággal szemben is).

Viszont azt, hogy a nagyobb (polgári) jogterületen helyezkedne el a katonai bírászkodás, mint annak szerves része, kizárják a katonai érdekek fokozottabb megvédhetése, a katonai szellem fokozottabb ápolhatása és nem utolsó sorban azon megfontolás, hogy egy ilyen önmagában szerves egészet alkotó intéz-

mény, minő a katonaság intézménye, nem adhatja ki kezéből semilyen vonatkozásban sem a büntetőjogot. Ilyen állapot ugyanis előbb-utóbb diszharmóniára vezetne.

Szóba jöhet még, hogy a katonák által elkövetett közönséges bűncselekmények felett a polgári bíróságok ítélkezzenek és csak az ügynevezett katonai bűncselekmények tartoznának a honvédbírászkodás hatásköre alá. Ennek azonban sok más igen nyomós érv mellett, hogy mást ne említsek, az is ellene szólna, hogy számos közönséges bűncselekmény katonai bűncselekményként is minősül s így nehéz volna az elválasztó vonal meghatározása. Ettől eltekintve, az amúgy is túlterhelt polgári bíróság ügyforgalmának szaporításával járna, aminek elkerülése nemcsak igazságszolgáltatási, de egyenesen államérdek.

Megoldani azt, hogy az eddig jól bevált rendszer alapjában ne támadtassék meg, hogy a katonai bírászkodás a modern európai büntetőjogi elméletekkel, törvényekkel és javaslatokkal is összhangban legyen, hogy egyrészt a nélkülözhetetlen szakszerűség, a katonai érdekek védelme és a katonai szellem ápolása is biztosíttassék, másrészt a jogegység is megővassék, csak úgy lehetett, hogy a különálló katonai büntetőbírászkodás fenntartása mellett az anyagi büntetőjogot helyezzük közös alapra. Ez nem zárja ki, miszerint bizonyos bűncselekményeket, bárki követte el, kizárólag a különálló katonai büntetőbírászkodás, vagy éppen a polgári bírászkodás jogkörének tartunk fenn. Így pl. kizárólag a honvédbíróságok illetékesek a törvényhozás további intézkedéséig a kémkedés, a hűtlenség büntette tekintetében, amenny-

Elszárad a vén fa...

Nagy Uram, mondd meg hát, meddig kell még várni,
Törises utakon szótlan, csendben járni,
Meddig hurcolja az igát még vállunk?
Mert jaj! ... Uram, ha mi egyszer talpraállunk!

Bilincsbevert kéznek lecsepeg a vére
Arra gyermekeink száraz kenyerére.
Vérázott kenyéren új daliák nőnek,
Nem lesz diadalma itt a temetőnek!

És ha majd az igát soká hordta vállunk,
Szótlanul, mint eddig, mi is odébbállunk
És csak arra kérünk, hogy ez a bús iga
Gyermekeink vállát ne törje fel soha!

Ami a mi bűnünk, megbűnhödtünk érte,
Mossa le azt mind az arcunk veritéke,
Ne pihenjünk soha boldogító álmat,
De add vissza nekik „Nagy-Magyarországot!”

Mi majd csak a kripták mélyébe ha járunk,
Csillagatlan éjben onnan is vigyázunk.

És ha szükség lesz rá... és ha hazavárnak,
A halottak onnét túlról visszajárnak!

Addig nem tudunk mást, csak Tehozzád járunk.
És valami nagy-nagy, szentelt csodát várunk.
És ha minéink már nem lesz jobb az élet,
Bilincsvérte kézzel arra kérünk Téged:

Fiainkat vezesd büszke diadalra.
Véssék rá ők minden sziklafalra:
„Elszáradt a vén fa, de a csemetéje
Lombkoronájával — fel — az eget érte!”

Szokolay Frigyes

Egy rendőrbiztos emlékére.

írta: NAGY LAJOS I. őrmester (Szombathely).

Gubicza András biztos volt. Nem afféle kegyelmes vagy méltóságos kormánybiztos, vagy aranyujtásos főtanácsos, hanem a „városbíró” uram, meg az érdekes tanács által megválasztott rendőrbiztos.

Megelevenedik előttem daliás alakja a mult ködében. Mintha most is ott látnám állani a Szent Flórián szobor tövében, kétfelé kunkorított, szénfekete bajuszával, a tábornoki és tűzoltói egyenruha között átmenetet képező magatervezte egyenruhájában s pallosnak is beillett széles, hatalmas kardjával, amint öklelő szemekkel fogadta tiszteletteljes köszöntésünket.

Érdekes volt megfigyelné az arcát, amikor az odon gimnázium kapuján egetverő zajongással özönlöttünk ki-felé előadás után. A komolykodva lépkedő hetedikeseke,

nyiben az utóbbit katonai titok tekintetében követték el, vagy az ily cselekmény útján elkövetett szigorúbban büntetendő cselekmény tekintetében. Áll ez béke idejére, mert háború esetén mindez kiterjesztést nyer. A polgári büntető hatóságok is bírnak ilyen kizárólagossági joggal és pedig a jövedéki kihágásokat illetőleg stb.

Nagy vitát okozott annak idején az, hogy szükség van-e egyáltalán külön büntetőtörvényre, ha már a különálló katonai bíraskodást fenn is tartjuk, vagy ha van, mennyiben ölelje ez fel a bűncselekményeket?

Idevonatkozólag a következők lehetnek irányadók:

A hadsereg tagjai állampolgárai is egyben a hazának. A katona érezze és tudja, hogy ő tagja egy nemzetnek, viseli annak kötelezettségeit is, osztja annak érzésvilágát. Mint ilyenek, nem élvezhetnek több jogot, de viszont kevesebbet sem, mint a többi honpolgárok. Ezt másképpen nem lehet elérni büntetővonatkozásban, csak úgy, ha közös büntetőtörvény alapján kell ítélkezni felettük. Figyelembe véve ugyanis, hogy a polgári büntetőtörvénykönyvekből, azok novelláiból és kiegészítő törvényeikből egységes kódexet készíteni majdnem lehetetlenség, de nem is célszerű — hiszen az élet folyton változó követelményeinek csak úgy tud megfelelni, ha az élethez simul, minélfogva állandó változásnak, módcsításnak van kitéve —, ezzel eldöntetett, hogy egységes katonai kódexnek létjogosultsága nincs. Nem maradt tehát más hátra, mint általánosságban kiterjeszteni a polgári büntetőtörvény hatályát a honvédbíraskodásnak alávetett egyénekre. Hogy azonban, és itt lép előtérbe

a katonai szempont, a katonai érdekek is kellőleg meg legyenek védve a civilis jog megszorítása, vagy kiterjesztése révén, mindezt egy úgynevezett katonai büntetőtörvénybe kell lefektetni és úgy intézkedni külön a katonákra, külön a különös viszonyokra, állapotokra és körülményekre. Példakép álljon itt egy eset: Gyávaság bűncselekményt a civilis büntetőjog egyáltalán nem ismer. Lehet-e tagadásba venni azt, hogy egy államban és a katonaságnál erre szükség nincs?

Az újabb külföldi törvények is az előbb vázolt álláspontot képviselik és hova-tovább teljesen általánossá válik, hogy az általános polgári büntetőtörvénykönyv az alap és csak azokat a kivételeket állapítják meg a katonai büntetőtörvénykönyvekben, amelyek szoros összefüggésben állanak a katonai hivatással és amelyekre nézve a polgári büntetőtörvény vagy egyáltalán nem, vagy a katonai érdekeknek nem eléggé megfelelően intézkedik.

A politika, vagy államtudomány tanítása szerint a nép állammá alakulásától kezdve nemzet. Nemzetté válásának szükségszerű attribútuma, hogy öncélúsága érdekében igyekszik az eddig kiaknázatlanul heverő erőket felhasználni, létküzdelméhez sorompóba állítani. Ugyanez észlelhető oly nemzeteknél is, amelyek szuverének ugyan, minthogy szuverénítás nélkül nemzet el sem képzelhető; mégis bizonyos vonatkozásban szuverénitástukat önként megcsorbitották, vagyis önként feladták és teljes függetlenségüknek és önrendelkezésüknek visszaálltakor újra rendezkednek be.

A magyar sors tragikumája folytán nemzetünk

meg nyolcadikosokat majd fenýársalta hegyes bajuszával és bozontos szemöldökével, de fokról-fokra enyhült a szigorú arca, minél fiatalabb csemeték haladtak el mellette. Haragudott a hetedikesekre meg a nyolcadikosokra, hogy miért, megvolt a maga oka. Ezek az előttünk már elérhetetlen magasságban tündöklő diákurak ugyanis éjszakánként éjjeli zenét szoktak adni bogárszemű Málcsiknak és lenhajú Lidiknek s ezenközben természetesen hallatlanul megzavarták a közcsendet, amire pedig Gubicza biztos uram féltékenyen vigyázott.

De nemcsak a diákokkal szemben vitézkedett ám Gubicza biztos úr. Mert ha a szerelmében csalódott kishútai Kusnyir a sarki korcsmában jól bepálinkázva somfabottra ment a riválisával, Puchnyákkal, a karikalábú Szrulu zsidó ész nélkül rohant Gubicza biztos úráért. A rendőrbiztos tekintete előtt rémülten ejtették le az atyafiak a botot, szó nélkül fizették az eltörött üvegek árát s mint a kezes báránycák, úgy ballagtak Gubicza biztos úr előtt a községi fogdába, hogy a község megzavart rendjéért feleljenek.

Pénteki hetivásár alkalmával, ha nénémasszonyék a pulyka árán összekulönbözve, rögtönzött hajtépést rendeztek, megint csak Gubicza biztos úr volt az, akinek dörgő hangjára ijedten engedték el egymást a ténsasszonyok s mézédesen bizonygatták, hogy jobb két barátnő nincs a községben, mint ők. Egyszóval a fenyőkoszorúzza hegyek lábánál meghúzódó kis városka minden lakója előtt, lett legyen ő nyolcadikos gimnázista, tegnap felszabadult mesterlegény, vagy világjáró ablakos, megvolt Gubicza biztos úrnak a maga tekintélye és pedig nagy tekintélye.

Volt a városkában csendőrlaktanya is. Ott húzódott meg szerényen a város végén. Olyan volt ez az épület

előttünk, mint egy titokzatos vár. Ha arrajárva lopva bepillantottunk valamelyik ablakán s megláttuk a falnak támasztott fogasokat, a tetejükön ülő kékdobozokat és az összegöngyölt, csillógógombú fekete köpenyeket, mindig azon tanakodtunk, hogy vajjon mire kellenek a csendőröknek azok a hatalmas kék csonkakúpok ott az állványok tetején. Csendőröket ritkán láttunk, de élénken foglalkoztatta fantáziánkat az eset, amikor a bobulyáki bérlő gyilkosát, Ogruczot megláncolva vitték el az iskolánk előtt. Sok szó esett erről akkoriban az ódon kollégium falai között. A hetedikesek és nyolcadikosok verseket írtak a csendőrökről, az önképzőkörben, a mi szószedeteinkben pedig csak úgy hemzsegett a sok berajzolt csendőrkalap, a jó öreg Spotkovszky tanár úr nem kis bosszúságára. Tízpercek alatt szenvedélyes viták indultak meg a felsőbb osztálybeliek között, hogy ki a bátrabb? A csendőrök-e, vagy a rendőrbiztos? Azok, akiket a rendőrbiztos már megugratott néhányszor a mályvás ablakok alól egy-egy szívet lüktető májusi éjszakán, érthető módon a csendőröknek ítélték oda a vitézség pálmáját, Gubicza uram rovására.

Ki tudja, meddig folyt volna erről a vita, ha közben el nem szabadulnak a háború véres fúriái, hogy vérbe és lángba borítsák a békés emberiséget.

Nemsokára égett körülöttünk a világ. Végláthatatlan katonavonatok vonultak a városunkon keresztül, fel északra, a felhőkbe burkolt hegyek közé. Néhány hónap múlva ugyanezek a katonák özönlöttek visszafelé s nyomukban tompa dörgés: az ágyúk zenéje.

A városon végigviharzott a kétségbeesett kiáltás: jön az orosz!

A Szent Flórián-téren katonák, ágyúk és szekerek

ismételten volt ezeréves történeti fejlődése alatt ily helyzetekben.

Például: 1867 után lázas tevékenységgel látunk a régi kipróbált alkotmányos életünkbe mindazon szabályozást bele vinni, amit a kor és tapasztalat nyújtott. Számos, a világ csodálatát is kivívó törvényalkotás hirdeti a magyar újjáébredést. A Pragmatika szankció folyamánként azonban három államigazgatási feladat még mindig béklyóban maradt; a külügy, a hadügy és az ezekre vonatkozó pénzügy. (Nem érintvén ezúttal pl. az önálló vámterületet, az önálló magyar bankot stb.) A most említett három teremből a hadügy közvetlenül a nagy háborút megelőzően fordulóponthoz ért a m. kir. honvédség, népfelkelés stb. megszervezésével, bár a hadügyi igazgatásból nem a legfontosabb szerep jutott neki.

A m. kir. honvédségi törvénynek 1912-ben történt becikkelyezését követte a magyar nemzeti aspirációk egy igen nagy jelentőségű törvényének a megalkotása: a katonai, a honvéd büntetőbíráskodásnak a modern kor követelményei szerint elkészített perrendtartása.

Független államiságunk érdekében a békeévekben folytatott politikai küzdelmek eme ragyogó eredménye közvetlenül a háborút megelőzően, 1914. évi július 1-én lépett életbe.

Önrendelkezési jogunk teljes visszaállása a nagy háború és a forradalom utáni időre esik. Most már nincs semmi akadálya a teljesen önálló és független berendezkedésünknek.

A modern perrendtartás után halaszthatatlanul sürgős feladatként jelentkezett az anyagi büntetőjog

reformja is. Céltudatosan és gyorsan haladt az előkészítés nagy munkája. 1924-ben nyomtatásban látjuk a tervezetet és már 1929-ben a törvényhozás elé kerül a javaslat. Október 30-án a képviselőház egyetített véderő és igazságügyi bizottsága fogadja el s november 6-án már a plénumban kerül tárgyalás alá. Hat ülésben tárgyalják le, úgyhogy miután a felsőház december 13-iki ülésében szintén elfogadja és 1930 január 23-án a Kormányzó úr szentesíti, január 30-án kihirdettedik.

Az új katonai büntetőtörvénykönyv (rövidítve Ktbtk. az 1930. évi II. t.-c. és az ezt életbeléptető III. t.-c.) 1931. évi február hó 1-én lép hatályba, minek folytán annak kötelező alkalmazása éppen a mai nappal veszi kezdetét.

1930 július hó 1-én életbelépésének 75-ik évét töltötte be a régi katonai büntetőtörvényünk. Ha ehhez hozzávesszük, hogy kodifikációja 1830-ban kezdődött, éppen százéves multra tekinthet vissza.

A hosszabb időre alkotott büntetőtörvények között is patriarchális korúnak volt tekinthető, — hiszen pl. az 1878. évi V. t.-c. (a közönséges polgári büntetőtörvény), mely több mint 25 évvel később (1880-ban) lépett életbe s melyet mi is átveszünk most, annak ellenére sem fog tudni a számtalanszor hangoztatott reformkivánalmaknak ellenállni, hogy hiányait mintegy 120 törvény pótolja.

Hogy ez az úgynevezett (mert nem volt törvényeinkbe iktatva, csak egy pátens léptette életbe) katonai büntetőtörvénykönyv a keletkezésének időpontjában, de később is igen kitűnő jogászi alkotás volt, mi sem bizonyítja jobban, mint az, hogy igen sok

táboroztak. Gubicza rendőrbiztosnak nem volt hó posztolnia. El is tűnt, mintha a föld nyelte volna el. Vele együtt eltűntek a csendőrök is. Titokzatos várak ablakai állandóan le voltak függönyözve. Az utcán otthonukból elűzött batyus asszonyok, hajlotthátú aggastyánok s girhes lovakat hajsoló, lengőszakállú ahasvérusok futottak délfelé. A hegyek felől pedig mindig közelebb és közelebb jött a félelmetes hang: az ágyúszó. Már a házak ablakait és tetejét rázta s remegve várta mindenki, hogy mikor és hová csap be az első gránát. Közben jöttek, egyre jöttek visszafelé a katonák, fiatalok és nagybajúszú népfelkelők vegyesen.

Egyszer aztán nem jött többé közelebb az ágyúszó. Megállott a visszavonulás, a csapatok kezdtek újra észak felé menetelni, csak földszínű muszkák, meg bozontos sapkás kozákok mentek dél felé szomorúan, csendesén, mint hadifoglyok. Az ágyúszó is mindig messzebből hangzott s egy szép napon egészen elhalt valahol messze, a kéklő hegyeken túl.

Az utolsó tréncosi is elhagyta a Szent Flórián-teret és másnap már, mintha a föld alól került volna elő, újra ott állott a régi posztján Gubicza rendőrbiztos. Ugyanabban a ruhában, ugyanazzal a pallossal, mint régen, csak a balszeme felett fehérlett egy kötés.

A városkában különös híreket kezdtek suttogni. Gubicza együtt harcolt a csendőrökkel az oroszok ellen. Egy-maga elfogott hat kozákot. A málnásoldalban megesküdött a csendőrökkel együtt, hogy inkább valamennyien meghalnak, de orosz a városba nem eresztenek. Hogy mindez igaz volt-e vagy sem, azt persze nem tudtuk, annyi azonban bizonyos, hogy azontúl mélyebben emelte meg minden polgár a kalapját Gubicza előtt, akit egyébként ettől fogva

sokat lehetett együtt látni azzal a hófehérhajú őrmesterrel, aki a csendőrök parancsnoka volt.

Újra elfoglaltuk a helyünket az iskola padjaiban. Elcsendesült a két ellentábor is. Már nem vitatkoztunk azon, hogy ki bátrabb: a csendőrök-e vagy a rendőrbiztos? Különbösen lassan-lassan a két felső osztály is mind jobban kiürült: Gubicza pártja és ellenpártja egyformán a harctérre került. A néhány „alkalmatlan”, aki otthon maradt, már nem adott neki munkát, nem zavarta meg az éjjeli csendet.

Elmult egy-két év s Gubicza rendőrbiztos most már mireánk kezdett olyan öldöklő szemekkel nézni, mint annakidején az elődeinkre. Mert neki azonnal ellensége lett a diákok, mihelyt a rövid nadrágot hosszúval cserélte fel. Lassankint mi is oda jutottunk, hogy az időt számoltuk s dobogó szívvel és nem kevesebb büszkeséggel gondoltunk az időre, amikor majd mi is sorra kerülünk.

Megint tél lett. A hegyekről nehéz, fojtó köd ereszkedett alá. Gubicza rendőrbiztos a nyaka köré kanyarította a báránybőrgallérját s azt reggelenként ezüstre festette be a dér, majd kétfelől hatalmas jégkalárisokkal ékesítette a tél hidege. Megeredt a hó és fehér lepellel vonta be a tájat.

Azt kezdték beszélni, hogy vége lesz a háborúnak. A Szent Flórián-téren újra mozgalmas lett az élet. Egyik gyűlés a másikat érte, üres ládákból pódiumot rögtönöztek messze földről jött idegenek számára, akik onnan hirdették az új eszmét, a mindent és mindenkit megváltó közsátságot.

Aztán kitört és tombolt a forradalom.

A házunk előtt négy csendőr ment el. Sohasem láttam ilyen szomorú csendőröket. Igaz, hogy nevetőket sem láttam, de ezeknek az arca mégis nagyon különösen szo-

rendelkezése, habár módosított, átszövegezett alakban is az új katonai büntetőtörvénykönyvünkbe bekerülhetett.

Nézzük, milyen szabályok irányítják jövőben cselekvéseinket:

Mindazon katonai büntetőszabályokat, melyek nem újak és a nagyjában ismeretes polgári büntető jogszabályokat is közelebbről érinteni ezúttal nem feladatom, mert egyrészt túllépné egy rövid tájékoztatás keretét, másrészt pedig az áttekinthetőség rovására esnék.

Az új katonai büntetőtörvény a réginek egy híján 800 szakaszával szemben mindössze csak 141 §-ból áll, két részbe tagolva. Az első általános rész 65., a második különös rész 76 §-t ölel fel. Az általános rész nagyjában a törvény hatályáról, a büntetésekről, a kísérlet- és részességről, a beszámítást kizáró, súlyosító és enyhítő, végül a büntetés végrehajtását kizáró okokról szól. A különös rész az úgynevezett katonai büntetteket és vétségeket tárgyalja.

Korántsem lehet azonban azt mondani, hogy csak 141 §-sal lesz dolgunk ezután, mert az 1. §. szerint a katonai bíráskodás alá tartozó egyénekre elvileg minden esetben — már t. i. amennyiben maga a törvény eltéréseket nem állapít meg — a civilis büntetőtörvényeket kell alkalmazni s ezek száma miként fentebb említém, meglehetősen nagy.

Az új katonai büntetőtörvények lényegbe vágó és a még hatályos szabályoktól merőben különböző új intézkedése, hogy a katonai bűncselekmények elkövetőinek körét lényegesen kiterjeszti, amennyiben ily bűncselekményeknél elvileg minden katonai egyén-

lehet a tettesse és csak különleges bűncselekményeknél — mint például a gyávaság némely eseténél — lehet kivételt tenni azokra, akik fegyveres szolgálat-tételre nincsennek kötelezve. Röviden kifejezve, a régi szabályok alapján hadbíró, hadbiztost, tisztviselőket és a többieket nem lehetett pl. függelemsértés büntette, vagy vétségéért felelősségre vonni és elítélni, mert az előbb említettek nem tartoznak az úgynevezett hadicikkekre esküvel kötelezettek közé, míg az új büntetőtörvény szerint ennek nem lesz semmi akadály. Következésképpen a jövőben akár a hadicikkekre tett esküt valaki, akár másképpen esküdött, különleges elbánásra senki sem tarthat számot.

Ez a rendelkezés nem volt teljesen ismeretlen a régi jogunkban sem, mert az 1912. évi LXIII. t.-c. 14. §-a felhatalmazta a minisztériumot, hogy bizonyos körülmények között a hadicikkekre felesketett katonai egyénekre vonatkozó büntetőrendelkezések alkalmaztassanak a hadicikkekre nem kötelezettekre is. Mint ismeretes, a minisztérium az elmúlt háború idején élt is ezzel a jogával, úgyhogy voltaképpen ennek az elvnek logikus továbbvezetéseként, valamint a háborús tapasztalatok következtében előállt szükségesség folytán vétetett fel a törvénybe a fenti rendelkezés.

A katonai büntetőtörvény beosztását követve mindjárt a 4. §-ban a régitől eltérő, kiterjesztőbb meghatározását látjuk a háborús szigorúbb szabályok alkalmazásának:

„Si vis pacem, para bellum”. „Ha békét akarsz, készülj a háborúra”. Az elmúlt nagy háború és for-

morú volt. Ők voltak az utolsó magyar csendőrök, akiket ott láttam.

Estére kelve a kisváros kétlábú napilapja, Vera néne riadtan vitte szét a hírt, hogy: „Meggyüttek a csehek, hogy a ragya verje ki őket! Még azt beszélik, hogy ezentúl ők lesznek az urak. Mán a csendérek is elmentek Gubiczával!”

Az utcán trombitaszó hallatszott. A kapuk bezáródtak s a városra reáfeküdt a sötét sejtelmek borzasztó éjjele.

Gubicza rendőrbiztos elkísérte a csendőröket a városon túl, hol az örökzöld fenyves kétoldalról közrefogja az országutat. Ott elbúcsúzott tőlük. Kezetfogtak, egy-egy könnyüket mohón itta be a frissen esett hó, aztán elváltak. A csendőrök elmentek délfelé, Gubicza pedig visszament a Szent Flórián-térre, a posztjára. Ő a város embere, neki nem szabad a várost otthagynia.

Másnap reggel még mindig esett a hó. Dideregve mentünk előadásra. Az utcán idegen katonák lézengtek. A sarki kocsmából rekedt ordítózás és kurjantgatás hallatszott. Már jött is Szrulu, a kocsmáros, Gubiczával, akinek széttartott karokkal magyarázott valamit.

Gubicza megállott a kocsmá ajtajában. Tenyéryei pallosát kirántotta s kezében tartva, úgy állott ott, mintha a történelem valamelyik lapjáról került volna elő. De csak egy pillanatig állott. Mert a következőben már suhogott a kardja s csapkodott, mint a nyári zivatar villáma. A kocsmá ablakain idegen, részeg katonák ugráltak kifelé és érthetetlen nyelven ordítottak valamit.

Mi körülálltuk a kocsmá ajtaját és éljeneztünk, ahogy a torkunkon kifért. De mert a nyolc óra veszedelmesen közeledett, hamarosan szedni kezdtük a lábainkat az iskola felé, közben azonban már szedegettük össze

a rímeiket a legújabb versünkhöz, amelynek az lesz a címe: „Ki a bátrabb?” Már t. i. Gubicza-e, vagy az idegen katonák. Azt hiszem, senkinek sincs kétsége aziránt, hogy ki mellett foglaltak állást a rímeink.

Gubicza rendőrbiztos visszadugta a kardját a hüvelyébe, megsimogatta a bajuszát, aztán visszament a helyére, a Szent Flórián szobra elé. De nem sokáig állott ott. A szobor mögött megroppant a hó. A szürke ködben hirtelen láng villant fel s utána tompa csattanás rázta meg a levegőt. Egy arrajáró asszony elsikoltotta magát, Gubicza pedig széttárta a két karját és végigvágódott a földön. Piros vére párázva terült el a szűzfehér havon.

A Szent Flórián-szobor mögül egy idegen katonaruhás alak ugrott fel és menekült vad futással. Méltóan ahhoz, ahogy a szegény Gubiczát hátulról gyáva módra agyonlőtte bosszúból azért, amit a kocsmában szemtől-szembe kapott tőle.

*

Az ősi gimnázium termében sírva búcsúzott az öreg tanár. A pedellus levette a falról az ősi magyar címet. Az öreg, őszhajú tanár elvette tőle, megsimogatta, majd felemelte, mintha áldást osztana vele, aztán megcsókolta és kettétépte a kemény kartont, beledobta a kályhába, hogy meg ne szentségteleníthesse senki. Ugy állott a lobogó kályha fényében, mint az őshit táltosa Hadúr oltára előtt.

Kint zúgtak a harangok s halotti zsolozsma melódiája szűrődött az osztály mélységes, áhitatos csendjébe. Gubicza rendőrbiztost kísért az egész város talpig gyászban az utolsó posztjára. Fehérhajú tanárunk vette a kalapját, aztán felöltöztetett és sorbaállított minket. Beállottunk a halottkísérők közé. A temető kertben némán

radalom szomorú, de egyben igen értékes tapasztalatain okulva, nemkülönben az ország megcsónkítottsága és kicsinysége fokozottabb felkészültséget, mondhatni állandó készenlétet kíván. A jelenlegi helyzet az, hogy pár óra leforgása alatt egy ellenséges repülőgéppel át lehet repülni országunk két legtávolabb eső pontját. Lehet-e tehát ilyen körülmények között addig várni, míg a háborús állapot, vagy az elrendelt mozgósítás bekövetkezik, hogy a kivételes rendelkezések életbelépjenek, miként az eddig volt. Feltételezhető-e, hogy nem fogják azt a kormányt felelősségre vonni, amely elmulasztotta az időpontot — a határvédelmi zavarok időpontját — az ország kül- és belbiztonsága megvédésének szükségessége tekintetében, hogy a szigorúbb rendszabályokhoz nyúljon? A katonai intranzigens és helyes felfogás csak az lehet, hogy nem tételezhető fel. Tehát a kormányhatalomnak meg kell adni az eszközt is, hogy a nemzet egyetemét bármiféle veszélytől megóvhassa.

Egy forradalom vagy egy lázadás szintűgy veszélyeztetheti az ország kül- és belbiztonságát annyira, mint egy, vagy több külellenség támadótevékenysége.

Angliában hirtelen lázadás esetén, sőt fegyveres zavargók ellen is a kormány elrendelheti a szükségeséghez képest még a polgári egyéneknek a katonai bíróság elé állítását is. Németországban hasonlóképpen a háború idejére szóló szabályok nyernek alkalmazást a közbiztonságot veszélyeztető lázadás miatt elrendelt hadiállapot tartama alatt.

Idevonatkozó új tételünk helytelenségét jelen-

tátozott a sötét sírgödör, a koporsót letették a szélére. Gernyeszeghy tiszteletes összekulcsolta a kezét és imádkozott:

„Uram! Milliók atyja, tekints le reánk és ne hagyd elveszni árva magyar népedet! Te, aki velünk voltál Karaffa rémnapjaiban, vigasztald atyáinkat gályán s megóvtad nemzetemet egy évezred véres viharában, segíts meg most is bennünket és rendeld, hogy múltjuk el tőlünk ez a keserű pohár. De ha úgy akarod, Uram, hogy nemzetem örök időkre bűnhődjék bűneiért, akkor szólítsd magadhoz a Te öreg szolgádat és ítéld, mert nagy vagy Uram és áldott most és mindörökké, ámen!”

A feje lecsuklott a mellére, fekete palástjával eltakarta az arcát és sírt. A lehajtott fejű emberek és asszonyok vele zokogtak. Siratták Gubiczát és vele Nagy-Magyarországot.

A temető melletti országúton géppuskás lovak nyerítették és hosszú, rendetlen sorokban jöttek, özönlöttek a „felszabadítók”.

*

Pihenj ott, az örökzöld fenyők alatt, ha ugyan a rabföldben pihenni tudsz, jó Gubicza bátyánk. Megcsodálalak gyermekszemmel, most megsiratlak csendőrszívvvel. De ne félj, éretted is felelni fognak. Hallod-e, mint dübörög már feletted az idők szekere? Látod-e, mint kezd lobogni fent az azúr égen az igazság szövétneke, bevilágítva a sivár magyar éjszakát? Már fakad a virág, amit csokorra szedve odateszek majd a behorpadt sírodra, jó Gubicza bátyám, a nagy magyar feltámadás szentséges ünnepén!...

tené, ha az új katonai büntetőtörvény kiterjesztő intézkedéseinek szükségességét tovább méltatnám.

Ami a háborús, vagy rendkívüli idő bekövetkezését illeti, annak megállapítása elvértetett a fővezértől s átruháztatott az arra legilletékesebbre, az összminisztériumra, vagyis a minisztertanácsra.

Köztudomású, hogy a bűncselekmények, melyek mindig valamely jogi parancs, vagy tilalom megszegése folytán jönnek létre, veszélyességükhöz, káros következményeikhez képest három nagy csoportra oszthatók és pedig 1. büntettek, 2. vétségekre és 3. kihágásokra. Ezeknek büntetése sorrend szerint; a büntetetté agyonlövés, vagy kötél általi halál és életfogytiglani, vagy határozott ideig tartó szabadságvesztés. Utóbbi neme a fegyház és börtön, valamint az 5 éven felüli méretű államfogház. A vétségek büntetése az öt éven aluli államfogház, az egy naptól öt évig terjedhető fogház és pénzbüntetés.

A bűncselekmények fajtái eddig is azonosak voltak az előbb említettekkel, míg a büntetési nemek ezután a fentiekben némi változást fognak jelenteni.

A kihágások büntetése az eddigieknek megfelelően marad a fegyelmi fenytés.

Mint érdekességet említem meg, hogy míg a régi büntetőjogszabályban összesen mintegy 58 esetben volt halálbüntetés kiszabható, addig az ezután csak 11 esetre korlátozódik. Ha ehhez hozzávesszük a régi jog halálbüntetési tételeinek rendkívüli enyhítő joggal szabadságvesztés büntetéssé való átváltoztatásának kizártságát, elének tűnik az a humánus szellem, mely a régi szabályok helyett általában enyhébb törvényt igyekezett a Kbtb-ban alkotni.

Itt jegyzem meg még, hogy bár a halálbüntetések végrehajtása két módon, de egy eredménnyel történik, mégis mélyreható a különbség a kétféle végrehajtási móddal kifejezett büntetés között; ugyanis a kötél általi halálbüntetés rendkívüli enyhítő joggal 15, agyonlövésnél ugyanez 5, sőt kísérletnél 3 évi szabadságvesztés büntetéssé változtatható át és ezenkívül enyhül a büntetési nem is. Kötél általi halálbüntetés esetén még megmarad a kicsapás is.

A Kbtb. 8. §-ában foglalt — az ítéletben külön megjelölendő — súlyosbításokat a polgári Btk. nem ismeri, mielőttünk azonban ez már nem ismeretlen. Általában — lehet mondani — a régi szabályok ültetettek át kissé átdolgozva. Elmaradt a sötét magánfogságbazárás. Továbbra is alkalmazzuk a börtönt, kemény fekhelyet és a magánzárkát. Mindenesetre megemlítésre méltó, hogy börtönbüntetés esetén magánzárkasúlyosbítás nincs és hogy csak 1 éven aluli börtön és fogházbüntetésnél van helye egyáltalán súlyosbításnak. Ez a Btk. 37. §-ából következik, amennyiben a börtönre ítétek amúgyis magánzárkában töltik büntetésüket, fogházbüntetés esetén pedig a 40. §. szerint csak az 1 évnél súlyosabb büntetésnél kell a magánzárkát alkalmazni. Így lesz összhangban a két törvény s különösen az, hogy az elítélt egyéniségének szem előtt tartása mellett a szabadságvesztés arányosan megrövidíthető. Ugyancsak a 8. §-ban van kimondva — az eddigi gyakorlatnak megfelelően —, hogy minden egyes súlyosbítás minden napja külön-külön egy-egy büntetési napnak számít a szabadságvesztés büntetésben.

Lényeges és gyökeres változás következik be a büntetőtörvény változással kapcsolatban a büntetőjogi értékhatárok és pénzbüntetések tekintetében. Amidőn az 1928. évi X. t.-c. (II. Bn.) a pengőre való

Az azonos „békesorsra” jutott Magyarország és Ausztria barátságának komoly jele az a különös szívéllyesség, amivel miniszterelnökünk látogatását Bécs fogadta. Képünk: Fogadtatás a pályaudvaron.

átszámításra tért át, megragadta az alkalmat, hogy egyúttal teljesen új pénzbüntetési rendszert hozzon be. Indoka ennek nemcsak az, hogy a Btk. a pénzbüntetések alkalmazása tekintetében teljesen rendszeretlen — általában a bűncselekmény tárgyi súlyához igazodik a pénzbüntetés és például nincs pénzbüntetés súlyos testi sértés, magánlaksértés bünteténél, de van ezek vétségénél-, de főként az a körülmény, hogy a külföldi büntetőtörvények és javaslatok nagyrésze abban az irányban halad, hogy a pénzbüntetésben fejlődő büntető erő minél jobban kihasználtsék. Egyben eleje vétetik annak, hogy a pénzbüntetés kirovassék akár van vagyona, vagy jövedelme, vagy keresete az illetőnek, akár nincs, minek következtében egész csomó pénzbüntetés szabott ki teljesen cél és hatástalanul. Ennek az új pénzbüntetési rendszernek lényege az, hogy a bírónak módot kell nyújtani arra, hogy a pénzbüntetést mint mellékbüntetést *minden bűncselekmény esetén kiszabhassa*, ha terheltnek megfelelő vagyona, jövedelme vagy keresete van. Hogy pedig a pénzbüntetés igazságos legyen, azaz egyenlően érzékenyen sújtsa a gazdagot és szegényt egyaránt, a pénzbüntetést az elélt egyéni, vagyoni és kereseti viszonyai szerint kell kiszabni. Ilyen módon a büntetőtörvénynek és egyéb törvényeknek és jogszabályoknak azok a rendelkezései, amelyek egyes cselekményekre mellékbüntetésként pénzbüntetést határoznak meg, hatályukat veszítik *s a jövőben minden bűncselekményre lehet pénzbüntetést, mint mellékbüntetést kiszabni*, ahol a terheltnek megfelelő vagyona, jövedelme, vagy keresete van. (Folytatjuk.)

Hogyan is állunk azzal a leszereléssel?

Írta: RÉCZEY FERENC vkszt. százados.

Kétezer és háromszáz esztendővel ezelőtt a galok pusztítva és rombolva vonultak végig felső Itálián. Dölyfös vezérük, Brennus, a rómaiak leverése után kegyetlen hadisarcot rótt ki rájuk. Legenda szerint a hadisarc mérlegelésénél történt, hogy az összehordott arany- és ezüstneműek súlya jóval túlhaladta már a békekötésben megszabott mennyiséget. A római vezér figyelmeztette a győzteseket, Brennus erre gögösen a mérleg egyik serpenyőjébe súlyos kardját is odavetette még jelül annak, hogy legyőzöttel szemben az erőszaknak van igazsága. Ebből az időből származik a „Vae victis”, „Jaj a legyőzöttnak” hírhedt jelszava.

Tudjuk a világtörénelemből, hogy balsikerek után Róma nem vesztette el fejét és szívét. Polgárainak hazaszeretete, önfegyelme és katonai erényei kihevertették a veszteséges csatákat. Ellenfeleit egymásután győzte le és olyan világhatalom alapjait rakta le ezután, amelynek emlékein még ma is az egész civilizált emberiség nevelkedik.

A történelem gyakran ismétli meg önmagát. A legújabb kor Brennusa nem elégedett meg azzal, hogy a nagy háború utáni békeszerződésekben hatalmas területektől fosztotta meg a volt központi hatalmakat. Nem elégedett meg azzal, hogy gazdasági életműködésüket egyidőre csaknem teljesen megbénította, pénzügyileg, iparilag és külpolitikailag kiszolgáltatta őket ellenséges érzelmű államoknak, hanem mindezek fejébe még súlyos kardját is a

mérleg egyik serpenyőjébe dobta. Az általános leszerelés ürügye alatt olyan rendelkezésekkel kötötte meg a legyőzöttek katonai erejét, amely még a puszta védekezés számára sem elegendő. A páriszkörnyéki békeszerződések megalkotói azt hirdetik, hogy kiküszöbölték a háborús lehetőségeket. Az államok és nemzetek közötti ellentéteket ezután döntőbíráskodások, jegyzékváltások, nemzetközi megegyezések fogják elsimítani. Nincs szükség tehát hadseregekre és flottákra, mert a világ mai rendje a béke biztosítékát képezi.

Mit látunk ezzel szemben a valóságban? A békeszerződések leszerelő rendelkezései csak egyoldalúlag valósulhatnak meg és a lefegyverzett államok köré folyton növekvő szuronyerdők és a harcosok milliói sorakoznak. A világháború legmozgalmasabb időszakában sem történt olyan nagyarányú erő kifejtés, mint amelyet jövő háború esetén terveznek azok, akik a maguk és fajuk számára megszerzett vezetőserepet végig állandósítani akarják.

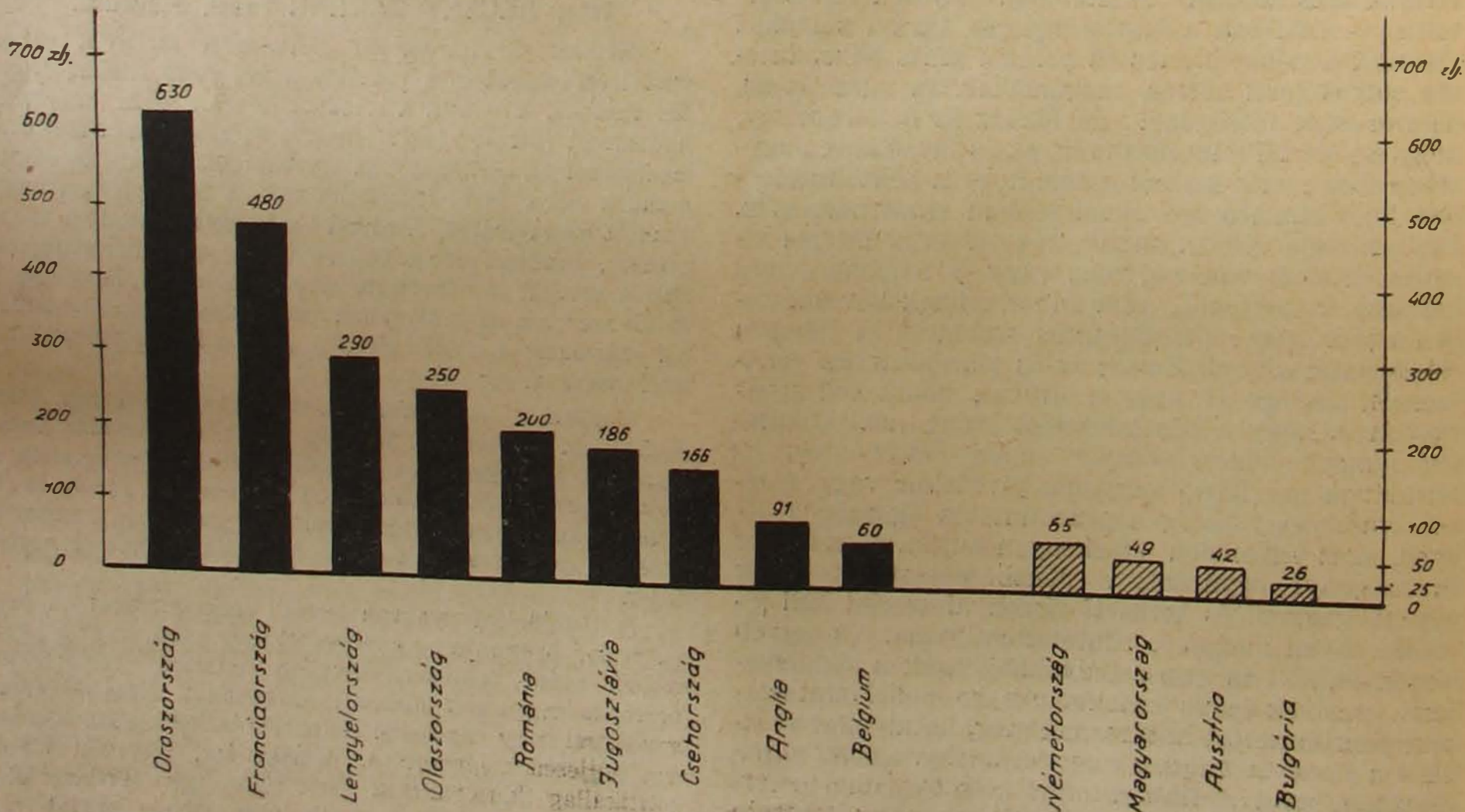
Hogyan is állunk azzal a leszereléssel?

A háborús lehetőségek kiküszöbölésével, illetőleg a leszerelés kérdésével a Népszövetség keretében működő különböző bizottságok és albizottságok foglalkoznak. Maguk a hivatalos tényezők is tisztában vannak, hogy a végleges leszerelés kérdése nagyon is messze van még és megelégednének egyelőre, ha sikerülne legalább a fegyverkezések korlátozása terén némi eredményt felmutatni. Már az elvi kérdéseknél is mélyreható ellentétek vannak a szabadon fegyverkező államok és a tiltó korlátok közé szorított nemzetek között. Amazok — elsősorban Franciaország — azt vitatják, hogy valamely állam háborús felkészültsége kevésbé függ haderejének létszámától, hanem abban a gazdasági és pénzügyi erőfölényben jelentkezik, amely hadi-

állapot esetén az ország rendelkezésére áll. Ez az úgynevezett „háborús potencia” sokat vitatott kérdése, amely más szóval azt jelenti, hogy pl. 100.000 főre csökkentett haderje dacára Németország gazdasági erőinek birtokában megmaradva a jövő béke veszélyét hordozza magában. Franciaország ezzel szemben állítólag kevesebb háborús felkészültséggel rendelkezik és még sokszoros létszámú hadserege mellett is kevesebbet jelent. E szavakkal való bujócskajáték kétszínűségét misem mutatja jobban, mint az, hogy ezeknek az elveknek a hirdetése mellett a győztes államok nagyrésze arra törekszik, hogy a Népszövetség által vezetett ellenőrző tevékenység csak a békehaderők, tehát a tényleges állomány ellenőrzésére terjedjen ki. Nagyön jól tudjuk, hogy azoknál, akik szabadon végezhetik mozgósítási előmunkálataikat, a békehadserő a háborús haderőnek csak igen szerény keretét képezi és az állam katonai ereje abban a sok-sok korosztályból álló tartalékos emberanyagban raktározódik fel, mely tényleges szolgálatának letelte után behívásra vár. Mindezek mellett az örök béke tiszteletreméltó elméletének jelenleg még egy óriási nehézsége van. A győztes államok a leszerelést egyoldalúlag kívánják végrehajtani azért, mert szerintük a biztonság érdekei előbbrevalók a béke kérdésénél. Jelszavuk: előbb biztonságot, azután leszerelést és biztonságuk alatt a békeszerződések által teremtett mai helyzetet értik.

1920 óta évenként többször gyülekezik össze a Népszövetség állandó leszerelőbizottsága. Tevékenysége elvileg hármas területre terjed. Magára az általános leszerelés előkészítésére, a fegyverek és hadianyag gyártásának ellenőrzésére, valamint az államok fegyverkezéseinek nyilvánosságra való hozatalára. E hármas szempont eredményeit megvizsgálva, egyiknél sem találunk olyant, amely akár a jelenre, akár a közeli jövőre nézve sok biztatót

Az európai államok gyalog zbj-ainak számaránya békében.

1. Ábra.

A vezető katonai hatalmak béke és háborús létszámviszonyai.

Oroszország

Békelelétszám: 620 000
Hadilelétszám: 6 000 000
Lakosság: 100 591 000

Franciaország

B: 580 000
H: 4 500 000
L: 41 250 000

Olaszország

B: 220 000
H: 4 000 000
L: 40 550 000

Lengyelország

B: 270 000
H: 2 200 000
L: 30 000 000

Anglia

B: 185 000
H: 2 500 000
L: 45 535 000

Románia

B: 200 000
H: 850 000
L: 17 400 000

Csehszlovákia

B: 150 000
H: 1 300 000
L: 14 400 000

Jugoszlávia

B: 180 000
H: 1 300 000
L: 12 970 000

Egyesült Államok

B: 150 000
H: 3 000 000
L: 119 000 000

Japán

B: 250 000
H: 4 000 000
L: 61 900 000

Németország

B: 100 000
H: 100 000
L: 64 500 000

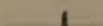
Magyarország

B: 35 000
H: 35 000
L: 8598 000

Ausztria

B: 30 000
H: 30 000
L: 6 690 000

Bulgária

B: 20 000
H: 200 000
L: 5 483 000

2. ábra.

mutatna. 1923-ig az általános leszerelést előkészítő bizottságok tanácskozásai csaknem eredmény nélkül záródtak, még a fegyverkezési kiadások csökkentését sem tudták elérni. Egyetlen eredményük, hogy az egyes államoknak megküldött kérdőívek alapján statisztikai táblázatokat készítettek a fegyveres erők létszámáról és anyagáról, amely 1924-től kezdődőleg a Népszövetség hivatalos kiadványaként „Katonai évkönyv” címmel évről-évre megjelenik. Az 1929—1930-as évfolyam vaskos kötetben legutóbb jelent meg és 61 állam véderejéről közöl adatokat. Az évkönyv természetesen csak azokat a számszerű ismereteket tartalmazza, amelyeket az egyes államok önként rendelkezésére bocsátanak. Megbízhatóságukat és hitelességüket ebből a szempontból kell tehát elbírálni.

Az elmúlt esztendő legfontosabb eseménye 1924-ben a genfi protokollum megszerkesztése. Ez a tanácskozási jegyzőkönyv előfutárja annak a mozgalomnak, amely négy évvel később Amerikából indult ki és amely szellemi tervezője után Kellogg-féle szerződés neve alatt ismeretes. A genfi jegyzőkönyv legfontosabb határozványai a támadólagos háborút nemzetközi bűncselekménynek minősítik és meghatározzák azokat a katonai és gazdasági rendszabályokat, amelyeket a támadó ellen a Népszövetség foganatosíthat. E rendelkezések legfűrgébb szószólója a cseh külügyminiszter, Benes volt, akinek a francia kiküldött támogatásával az volt a célja, hogy nemzetközi viszályok esetén a Népszövetség egyes különleges

rendelkezéseinek áthágása magában véve már támadószándékot jelentsen. A támadószándék ilyenfajta szabad értelmezése azonban mégsem sikerült teljesen. Maga Anglia sem járult a szerződésnek ehhez a szövegezéséhez hozzá. 1925-ben Németország és a volt antanthatalmak között a locarnói szerződés jelent újabb közeledést, amelynek következményeképp (igaz, hogy csak egy év után) Németországot is felveszik a Népszövetség tagjai közé. A leszerelést előkészítő nemzetközi bizottság 1926-ban kettéválk és két külön albizottságban foglalkozik — ez ideig nem sok eredménnyel — a fegyverkezések kérdésével. Az egyik albizottság tisztán a katonai, a másik a hadigazdasági helyzetet tanulmányozza. A katonai albizottság 1926 szeptemberében megtartott tanácskozásán nem tudott egységes felfogás kialakulni. A hadigazdasági albizottság ülései némi névleges eredménnyel zárultak ugyan, valójában azonban ez sem jelentett sokat, mert az egyes államok hadiköltségvetéséből a háborús előkészületekre vonatkozólag alig lehetett megbízható képet kapni. Elég, ha reámutatunk arra, hogy mennyivel nagyobb pénzügyi megterhelésnek vannak kitéve azok az

A régi időkben a hangászkodat, vagyis a siposokat és dobosokat, a zászlósnak kellett toborozni és azok az ő külön felügyelete és gondozása alatt állottak. Harcban a század hangászkai (2 sipos és 2 dobos) egy úgynevezett „Spiel“-t képeztek és beosztási helyük a zászló mellett volt.

államok, amelyek zsoldos hadsereget tartanak fenn, ahol a hadi költségvetés ennek következtében aránytalanul nagyobbak látszik. Igaz, hogy a szabadon fegyverkező államok közül Anglia is zsoldos hadsereget tart fenn, dacára annak, hogy az általánosan kötelező s ennek következtében lényegesen olcsóbb vérendszerszerhez is nyúlhatna. Senkit sem tévezzsen meg Anglia példája. A brit világhatalom nagyon is jól felfogott önös érdekből ragaszkodik a zsoldos hadsereghez. Egyszerű magyarázata ennek az, hogy az angol birodalom ereje és uralma legfőképpen a tengerentúli gyarmatokban, dominiumokban és Indiában fekszik. Ezekben a gyarmatokban a hadsereg magvát, kiképző keretét és a vezető személyzetet angol sorkatonaság képezi, ami az anyaország szempontjából politikailag igen fontos tényezőt jelent. Általános védkötelezettség esetén ezt a maghadsereget természetesen gyakran kellene változtatni, az egyes évfolyamokat folyton cserélni, akiknek a szállítása magában véve már nagy költségtöbbletet jelentene. De meg jól kiképzett és jól fizetett, hosszú évekig egy helyt szolgáló, válogatott zsoldos legénység máskülönben is megbízhatóbb emberanyagot jelent. Csak természetes azonban, hogy mozgósítás esetén Anglia is azonnal az általános védkötelezettséghez fog nyulni, mint ahogyan azt a világháború elején is megtette.

A genfi protokollumot követő esztendő tanácskozásai sem hoznak újabb tényleges eredményt. A fegyverek kereskedelméről szóló megegyezésben körülhatárolják ugyan a hadianyag fogalmát, de ehhez csak nagyon kevés állam járult végeredményben hozzá. Hasonló sorsra jutott az a szerződés, amelyet a gázharceszközök alkalmazása ellen terveztek. Oroszország 1927-től kezdődően vesz részt ezeken a tanácskozásokon, elvileg azonnali és teljes leszerelés mellett foglal állást, valóságban Európában a legnagyobb létszámú haderőt tartja fegyverben. Egyébként a Szovjetköztársaság által még 1922-ben Moszkvába összehívott leszerelési konferencia, amelyen a Balti államok és Lengyelország vettek részt, azért sem tudott dűlőre jutni, mert Oroszország nem volt hajlandó a többi államban folytatott politikai propagandáját megszüntetni. 1928-ban jön létre a fentebb már említett Kellogg-féle szerződés, melynek értelmében a megegyezésre felszólított államok a háborút külpolitikai eszközeik szótárából állítólag teljesen törlik és azt megvetésnek teszik ki. A világ valamennyi államának megküldötték némi francia módosítással ezt a szerződéstervezetet, amely elsősorban arra látszik hivatottnak, hogy az Amerikai Egyesült-Államok folyton növekvő gazdasági és politikai túlsúlyát is biztosítsa. A genfi jegyzőkönyvvel ellentétben ez a szerződés nem határolja körül a támadó állam fogalmát és nem is nevezi meg az ellene foganatosítandó rendszabályokat. A mostani berendezkedéshez ragaszkodó államok közül tizenötön még Párisban hozzájárultak ehhez a tervezethez, a többi állam válaszigjegyzékei hosszas tanulmányozás után különböző ellenvetések kíséretében érkeztek vissza. Magyarország ismeretes válaszigjegyzékében készséggel járult hozzá, hogy a háború eszközei nemzetközi bonyodalmak esetén ne használtassanak, de ugyanakkor hangsúlyozottan mutatott rá arra a veszélyre, amely az országot mai megcsönkített helyzetében a körülvevő fegyverkező államok részéről fenyegeti és amely megcsönkítottság a béke gondolatát eredetiben kétségessé teszi.

Az az egy kétségtelen, hogy a győztes államok általános leszerelés helyett legfeljebb olyan megegyezésbe mennének bele, amely a fegyverkezések mai állapotát

veszi alapul és évekre előre tiltaná meg mindennemű további hadianyag beszerzését.

A legutóbbi leszerelési konferencia 1930 decemberében oszlott széjjel. Anglia, Franciaország, a kisantant és Görögország egyértelműleg csatlakoztak az eddigi felfogásukhoz. Ezzel szemben az Egyesült Államok, Olaszország, Bulgária, Németország és Oroszország a leszerelési tervezetet egyoldalúnak, hiányosnak és elégtelennek találták. A konferencia még csak megközelítő időpontot sem talált arra, hogy a leszerelés szempontjából határidőt tűzzön ki. Állítólag 1932 tavaszára tervezik a lefegyverezési tanácskozás döntő üléseit. Ez lenne a világtörténelem eddigi legnagyobb konferenciája, mert a tervezet szerint mintegy 60 állam közel 5000 kiküldöttel venne részt és az értekezlet 6—8 hónapig tartana.

Még a nagy- és kisantanton belül sem olyan rózsásak az állapotok, ha a dolgok mélyére nézünk. Alig egy évtizeddel vagyunk még csak a világháború után és máris fogcsikorgatva néznek egymásra olyanok is, akik a világháborúban még szövetségesként állottak egymás mellett. A háború befejezése óta Európában, de az egész világpolitikában is új hatalmi csoportosulások keletkeztek. Az államok vagy egyes államcsoportok olyanok, mint az élőlények, azokhoz fordulnak és azokkal szövetkeznek, ahol önző, jelenlegi érdekeik azt megkívánják. A békeszerződés által teremtett helyzet fennmaradása elsősorban Franciaország érdeke. Ennek biztonságára szervezte meg azt a hatalmas katonai gyűrűt, amely ősi ellenségét Németországot körül fogja. Egészen 1917-ig az volt a helyzet, hogy a német nép hátában ott állott kimeríthetetlen emberanyagával az orosz kolosszus, amely francia érdekekért indult a háborúba. Miután a cári Oroszország megdőlt, azóta Franciaországnak új erőkről kellett gondoskodnia. Meg is találta őket Lengyelország és Csehszlovákia, nemkülönben Románia hadseregében. Ez a tényleges oka tehát annak, hogy Franciaország a kisantant államokat és Lengyelországot pénzzel, hadianyaggal és egész katonai berendezkedésével támogatja. Természetes azonban, hogy az európai katonapolitikának ezen keletre húzódo szálai nem egyformán érdeklik az egyes államokat. Lengyelországnak egészen mások az érdekei, mint a kisantantnak és szövetségük ezért nagyon is laza alapokon nyugszik. Az az egy kétségtelen, hogy mélyreható ellentétek állanak fenn Lengyelország és Németország, valamint a lengyel köztársaság és az orosz szovjet között. Németország keleti részét egészen a tengerig lengyel területsáv hasítja ketté, az úgynevezett danzigi korridor. Oroszország pedig nyugat felé való terjeszkedésében elsősorban Lengyelországba ütközik. Csehszlovákia és Románia csak a magyar kérdésben egységesek. Románia Magyarország mellett legveszélyesebb ellenfelét Oroszországban látja, melytől a besszarábiai kérdés választja el, míg Csehszlovákia és Jugoszlávia határozottan rokonszenveznek az orosz fajjal, ha az ottani jelenlegi tanácsköztársasági berendezkedés természetesen nekik sincs inyükre.

Rége a csapatok háború idején csak az ú. n. téli szállásokon voltak falvakban vagy városokban beszállásolva, különben a szabadban táboroztak. A XVII. században egy gyalog- vagy lovasezred négyszög alakú tábora egyformán 24 lépés széles és 200 lépés mély volt. A századokat egymástól utcák választották el. Az első sor a zászlók voltak tűzre, mögöttük a zászlósok sátrai. Azután következtek a legénységek galyból, deszkából vagy szalmából összerótt különféle kunyhói, melyekben a katonák feleségükkel, gyermekekkel vagy szeretőikkel együtt cigánymódra tanyáztak. Ezek mögött állottak a tiszt sátrai, leghátul pedig a lovak és a vonat szekerei.

Franciaországtól származik a szláv korridor eszméje is, amely Csehszlovákiát és Jugoszláviát osztrák, de főleg magyar területen át nyugaton széles területsávval akarja összekötni, hogy így Lengyelországgal és a Balti államokkal a közvetlen kapcsolatot megteremtve, Németországot a Keleti tengertől egészen az Adriáig körülkerítse. Ennek a gondolatnak megvalósítását főleg Olaszország magatartása akadályozta meg, akinek a szláv erőviszonyok megerősödése ellen vannak aggályai. Súlyos érdekellentétek vannak egyébként is Franciaország és Olaszország között. Ezek elsősorban a Földközi tenger uralmának kérdéséből, továbbá az északafrikai gyarmatellentétekből fakadnak. Franciaország déli részén, Nizza és Savoya környékén olyan területeknek birtokában van, amelyek lakossága majdnem kizárólag olasz; a folyton növekvő és életenergiától duzzadó Olaszországnak pedig új területekre van szüksége, hogy állandóan növekvő népfeleslegét elhelyezze.

Szoros katonai szövetségben van Franciaország Belgiummal is, amellyel éppen úgy, mint a világháború előtt, Németország elleni közös működést készít elő.

Angiát ezek a szárazföldi kérdések annyiban érdeklik, hogy egyetlen egy államot sem enged túlságosan a feje fölé nőni. Anglia a tengeri uralom kérdésében az Északamerikai Egyesült-Államokkal, nemkülönben Kelet-Ázsiában japán érdekekkel áll szemben.

Az általános leszerelés helyett ma fegyverkezik a világ. Ha összehasonlítjuk a világháború előtti és a világháború utáni létszámadatokat, a kép eléggé szembeszökő. A világháború előtt 1913-ban a békelétszámok a vezető katonai hatalmaknál a következőképpen alakultak:

Franciaország	800.00 fő
Oroszország	1,350.000 fő
Németország	800.000 fő
Ausztria-Magyarország	350.000 fő
Bulgária	60.000 fő
Anglia	240.000 fő
Olaszország	340.000 fő
A többi európai állam együtt kb.	700.000 fő.

Ma a világháború után pedig még hivatalosan is a következő békelétszámokról van tudomásunk:

Franciaország	580.000 fő
Anglia	185.000 fő
Olaszország	220.000 fő
Oroszország	620.000 fő
Az utódállamok összesen	680.000 fő
Németország	100.000 fő
Ausztria, Magyarország és Bulgária együtt	78.000 fő
a többi európai állam együtt kb.	700.000 fő.

A kölcsönös erőviszonyokat a békében a gyalogzászlóaljok számarányai alapján állíthatjuk össze (1. ábra).

Franciaország és egy pár vezető állam kevesebb békelétszámmal rendelkezik ugyan, de ez a csökkentés csak látszólagos, mert magyarázatukat Franciaországban a francia véderőtörvény különleges megalkotásában, más államokban pedig a rövidebb szolgálati idő bevezetésében találhatjuk. A rövidebb kiképzési idő alatt több sorvány és így több korosztály cserélhető. Franciaországban az egyéves szolgálati idő után elbocsátott sorkatonaság rendelkezési állományba kerül és a hadügyi kormányzat által bármikor behívható, anélkül, hogy ez már mozgósítást jelentene. Ez az emberanyag a rendes békehaderőnek kb. a megkettőzését jelenti, amihez még hozzájárul az is, hogy előrelátható háborús bonyodalmak esetén az így megalakult seregrészekből Franciaország azonnali alkal-

mazásra kész és gyorsan ütközéssé fejlődő hadsereget tud felállítani.

Ezen a fegyverkező gyűrűn belül állanak a fegyverkezéstől és szabad katonai szervezéstől eltiltott államok, amelyek fejlődése ilyenformán erősen kockára tevődik.

CSENDŐR LEKSZIKON.

15. Kérdés. *A gyanúsított tettenér egy egyébként jóhírnévű leányt, amint rejtett helyen valakivel nemileg közösül. A gyanúsított erre megfenyegeti a leányt, hogy az esetet el fogja híresztelni, ha magát rendelkezésére nem bocsátja. A leány erre teljesíti a megszabott feltételt. Büntetendő cselekményt követett-e el a gyanúsított?*

Válasz. A gyanúsított leírt cselekménye ú. n. szerelmi zsarolás, ami férfiatlan és az erkölcsi felfogásba ütköző cselekmény ugyan. De nem ütközik büntető jogszabályba. Büntetőjogi zsarolásnak azért nem minősíthető, mert nem vagyoni haszon végett történt, erőszakos nemi közösülésnek pedig azért nem, mert fizikai erőszak nem történt, a fenyegetés pedig nem felel meg a Btk. 234. §-ában meghatározott fenyegetésnek.

16. Kérdés. *Egy 19 éves leányról azt állítja a gyanúsított, hogy egy bizonyos fiatalemberrel meg fog szökni. Az, akivel a gyanúsított ezt közölte, elmondja egy harmadik személynek, ez szintén továbbítja a hírt másoknak. Ki tartozik bünvádi felelősséggel a híresztelésért és ki jogosult magánindítványt tenni?*

Válasz. A gyanúsított állítása az 1914:XLI. t.-c. 2. §-ába ütköző becsületsértés vétségének tényelemeit meríti ki. Ugyanezért a vétségért vonhatók felelősségre mindazok, akiknek a gyanúsított a megbélyegző hírt elmondta és ezek azt másoknak továbbadták.

Mint hogy az érdekelt leány már 16 éves elmúlt, saját személyében is tehet magánindítványt, de tehet helyette törvényes képviselője is.

17. Kérdés. *Tényleges szolgálatot teljesítő katona sérelmére súlyos testi sértés büntetést követik el. A katonát az örs körletén kívül eső helységbe viszik gyógyítás végett, úgy hogy az örs nem kérdezheti ki. A területén szükséges nyomozó cselekmények foganatosítása után a feljelentést az illetékes kir. ügyésznek megküldi, míg a sértett katona kikérdezése végett az illetékes rendőrkapitányságot felkéri azzal, hogy a kihallgatás jegyzőkönyvét az illetékes kir. ügyésznek küldje meg. Nem lett volna-e helyesebb az illetékes katonai parancsnokság felkérése hasonló célra?*

Válasz. A büntügyi nyomozó szolgálatban a nyomon követés teljesítésére és egyes nyomozó cselekmények végzésére hivatott rendőri hatóságokat a Szut. 394. pontja sorolja fel. Ezek közt a katonai parancsnokságok nem szerepelnek, következésképp a katonai parancsnokságokat nyomozó cselekmények foganatosítására nem lehet felkérni.

Olyan esetben, amikor a kihallgatni kért egyén valamely katonai parancsnokság, hatóság vagy intézet állományában, annak közvetlen rendelkezése alatt áll és ennek a katonai parancsnokságnak, hatóságnak vagy intézetnek székhelyén rendőri hatóság nincsen, szó lehet arról, hogy ezt a katonai parancsnokságot bizonyos nyomozó cselekmény teljesítésére célszerűségi szempontból vagy sürgősség miatt felkérjék, azonban a kérelem teljesítésére a parancsnokság nem köteles. A célszerűség szempontja tehát ilyen esetben is azt követeli, hogy a csendőr a szabályszerű utat válassza inkább, mint azt, amely bizonytalan.

18. Kérdés. *A szabadságáról visszatérő csendőr vasúti kocsiszakasza lép be, amidőn az egyik utas rámutatva így*

szól: „Itt is egy ingyenélő!” Mily bűncselekményt követett el az utas s mi az eljárása a csendőrnek vele szemben?

Válasz. Az utas elkövette cselekmény az 1921. III. t.-c. 6. §-ába ütköző, a m. kir. csendőrség ellen gyűlöletre izgatás vétsége jelenségeit tünteti fel. Ez a cselekmény az idézett törvényszakas 1. bekezdése szerint fogházzal büntetendő, amely öt évig terjedhet.

A csendőr köteles az illetőt igazolásra felszólítani.

Ha az igazolást megtagadja, a Szt. 310. pont b) alpontja értelmében elő lehet vezetni. Ha az igazolást nem tagadja meg, de a felmutatott igazoló iratokat a csendőr nem tartja kielégítőnek vagy hitelességükben kételkedik (ez a csendőr belátására van bízva), a Szt. 310. b) vagy c) alpontja alapján szintén az elővezetés végett intézkedik.

Ha az illető az igazolást megtagadja vagy magát nem tudja igazolni, avagy megállapítható, hogy cselekményével botrányt okozott s hangoskodásával esetleg fokozza is a botrányt, elfogása is kijelenthető a Szt. 312. 10. és 11. alpontja alapján.

19. Kérdés. *A foglyot kísérő csendőrről elöl a fogoly megszökik s Budapesten, egy külföldi állam követségének épületébe menekül. A járőr a szökevény elfogása végett az épületbe nyomul, ahol tiltakozás fogadja. Miként kell elbírálni a járőr eljárását?*

Válasz. A Szt. 499. pontjainak 2. bekezdése értelmében tilos területenkivüliséget élvező személyek hivatalos helyiségeibe vagy lakásába behatolni. Minthogy a követségi épület a területenkivüliséget élvező követ lakását vagy hivatali helyiségét is magában foglalja, a követségi épület sérthetlenségébe ütközött bele a járőr, amidőn az épületben hivatalos tennivalót végzendő, megjelent. Ezzel a Szt. idézett helye szerint szolgálati kötelességezet követett el.

20. Kérdés. *A gyanúsított töltött radászfegyverrel lesbe áll, hogy lelője haragját, a sértettet. A sértett másodmagával megjelenik a gyanúsított leshelye közelében, de a gyanúsított a terv kivitelétől eláll, tekintve azt, hogy más személy életét is veszedelembé dönthetné. A leshelyről hazamenet a gyanúsított mindezt elmondja a járőrnek. Mily bűncselekmény a gyanúsított cselekménye s mit kell tennie a gyanúsított közlései után a járőrnek?*

Válasz. A gyanúsítottnak az a cselekménye, hogy a sértett életére törvén. lesbe állt töltött puskával s csak azért állt el terve kivitelétől, mert a sértettet nem találta egyedül, a Btk. 278. §-ába ütköző gyilkosság büntetése vonatkozó előkészület, mint ilyen azonban nem büntethető. Ellenben a gyanúsítottnak az a cselekménye, hogy mindezt a járőrnek elmondta, veszedelmes fenyegetést jelent a sértettel szemben s ezért a gyanúsítottat a Kbt. 41. §-ába ütköző kihágás miatt fel kell jelenteni. A járőrnek tehát a gyanúsított közlései után az eljárást azonnal meg kell indítania s a vadászfegyvert őrizetbe kell vennie, akármennyire törvényes legyen is egyébként a fegyver birtokolása.

21. Kérdés. *Ház közös tulajdona esetén mely jogszabályok érvényesülnek a közös használatra vonatkozólag, ha a lakrészek nem különíthetők el akként, hogy mindegyik tulajdonosnak egyenlő becsű lakrész jusson?*

Válasz. Nincsen olyan általános érvényű jogszabály, amelyet ilyen viták elintézésében kulcsként lehetne felhasználni. Közös tulajdon esetén a tulajdon-társakat úgynevezett eszmei hányadrészek illetik. Az eszmei hányadrész tulajdonosát megilleti minden jogosítvány, amely a tulajdonjog folyománya, de magára a dologra nézve csak az összes tulajdonostársak beleegyezésével foghat helyet valamely rendelkezés, mert az egyik hányadrész tulajdonjoga a másik hányadrész tulajdonjogával összeütközik. Ez érthetőbben annyit jelent, hogy külön joga a tulajdonostársnak nincsen a dolog legkisebb részére sem a közös tulajdonjog címén, bár a maga eszmei hányadrészét szabadon elidegenítheti és szerezhethi.

Eredetileg minden századnak volt külön zászlója, mely a legalacsonyabb rendfokozatú tiszt, a zászlós, gondjaira volt bízva. Háborúban a zászlót éjnek idején sohasem volt szabad elhagynia. Ha elaludt és a zászlót akármilyen módon ellopták vagy elragadták, akkor a zászlós élete a katonák kényére-kegyére volt adva és azok, ha csak kimélettel nem akartak lenni iránta, büntetlenül megölhették. Ha a zászlót ütközetben elhagyta, életével felelt érte és bárki szabadon leszűrhatta ezért. Ugyanígy járt a zászlótartó is, ha egy sáncot vagy erődöt a zászlóval elhagyott, mielőtt három ellenséges rohamot kiállt volna.

A közös tulajdon használatát illetőleg az idevágó jogszabályok csak annyit mondanak, hogy a közös tulajdon a tulajdonosok osztatlanul bírják, mert ha megosztják, már nincs tulajdonközösség. Mindenik társtulajdonos köteles tiszteletben tartani a másik jogát. A társtulajdonosok a tulajdon tárgyának használatáról csak együttesen rendelkezhetnek s ha a tulajdonosok egyike a tulajdon tárgyán önkényes változtatást eszközölt, amivel megkárosította a többi tulajdonost: kártalanítással tartozik.

Ha a tulajdonostársak a ház használata módjában megállapodni nem tudnak, a használat módját perben kell eldönteni. Joga van különben minden egyes tulajdonosnak külön a tulajdonközösség megszüntetését per útján követelni. Ha a megosztás természetben nem lehetséges, az ingatlan nyilvános árverésen eladják s a tulajdonosok közt a befolyt vételárat felosztják.

TANULSÁGOS NYOMOZÁSOK.

Orvvadászok leleplezése.

írta: KOVÁCS SÁNDOR II. alhadnagy, nagybajomi szakaszparancsnok.

A Csendőrségi Lapok 1930. évi 4. számában Mátéffy István százados úr az orvvadászatról szóló cikkében az orvvadászok üldözéséről és ártalmatlanná tételéről írt.

Én most a százados úr tanulságos fejtegetéseihez — illusztrációképen — két megtörtént esetet szándékozom ismertetni. Azt hiszem, fiatalabb bajtársaim tanulhatnak belőle valamit, mert bizony az orvvadászok tényleg sok agyafurtsággal, ravaszsággal dolgoznak és igyekeznek a csendőrök eszén túljárni.

1899. évben a zalaszántói őrsön, mint őrsparancsnok teljesítettem szolgálatot. Október 17-én délelőtt 8 órakor gróf Festetics Zalaszántón lakó főerdésze magához kéretett és a következőt adta elő: „Egyik erdőőröm folyó hó 16-án d. u. 10—11 óra közötti időben, a felsőzsidai szőlőhegy melletti erdőrészen Tatai János* felsőzsidai lakost tetten érte, midőn a gróf tulajdonát képező erdőben egy őzet lelőtt. Az erdőőr Tatait határozottan felismerte. Tatai a tettenérés alkalmával az őzet magához véve, a közeli szőlőhegyre menekült, hova az erdőőr már nem merte követni s így az elejtett őzet nem tudta őrizetbe venni.” A főerdész kérte a nyomozás azonnali bevezetését. A nyilatkozatot aláírta.

Az őrsön két csendőröm volt otthon, egy harmadik szabadságon volt, de még aznap be kellett vonulnia. Én sürgős irodai munkával voltam elfoglalva, magam nem mehettem ki a nyomozásra, de ezt nem is tartottam feltétlenül szükségesnek, miután az erdőőr az orvvadászt határozottan felismerte.

A honlévő két csendőrt szolgálatba vezényeltem. Útbaindításkor elláttam őket a kellő útbaigazításokkal és meghagytam nekik, hogy az őzet vagy legalább annak a bőrét, mint bűnjelet feltétlenül előkerítsék és biztosítsák.

* A neveket megváltoztattuk. (Szerk.)

Zalaszentőháza a felsőzsidai szőlőhegy emlékezése szerint 4 km. távolságra volt, a járőr gyorsan a helyszínre érhetett. Én folytattam irodai munkámat. Délben bevonult a szabadságon volt csendőröm. Délután 1 órakor bevonult a járőr is, legnagyobb meglepetésemre eredmény nélkül. A járőrvezető jelentette, hogy gyanúsított kívánságára minden elképzelhető helyen megtartotta a házkutatást, de az őzet, vagy annak maradványait nem találta. Gyanúsított pedig tagadja, hogy ő ivadászott volna. Tekintettel arra, hogy a gyanúsított tekintélyes, vagyonos ember, otthon hagyták.

Járőrnek elrendeltem, hogy gyorsan ebédeljenek meg. Félóra múlva mind a négyen pótnyomozásra indultunk. Azért indultunk mind a négyen, mert tudtam, hogy gyanúsítottnak két pincéje van. Egyik járőrt elküldtem tanukkal a messzebb lévő pince felügyeletére, én pedig az erdőőr és egy másik polgári tanúval gyanúsított közelebbi pincéjéhez mentem, mert ott szokott legtöbbször tartózkodni. A feltevés az volt, hogy az őznek ott kell lennie.

Az öreg Tatait, ki tekintélyes, bírói tisztséget viselt ember volt, a borpincénél lévő szobájában találtuk. Illedelmesen köszöntöttem. Ülőhellyel, majd borral kínált bennünket. Az ülőhelyet elfogadtam, de a bort nem fogadtam el. Azzal érveltem, hogy nem vagyok szomjas, de étvágyam, az van. Egy kis őzpecsenyével kínáljon meg, azt elfogadom. Az öreg mosolyogva azt mondta, hogy az őzpecsenyét ő is szereti. Ő is megenné szívesen, de legnagyobb sajnálatára nincs miből őzpecsenyét készítenie. Erre én kijelentettem neki, hogy mi pedig az őzért jöttünk. Felszólítottam, hogy a tegnap éjjel lőtt őzet vagy annak maradványát adja elő. Az öreg azt válaszolta, hogy az őzet előadni nem tudja, mert ő nem lőtt őzet. A csendőrök mindenét átkutatták, de nem találtak nála semmit. Ha úgy tetszik, kutassam lát én is mindenét, de hiábavaló fáradság lesz. Erre megkezdtem a házkutatást. A szobát, présházat, padlását a legalaposabban átkutattam. Eredmény nélkül. Lementünk a borpincébe. Az öreg kinyitotta a pincét, minket udvariasan előre bocsájtott. A borpincét is alaposan átkutattam. Minden egyes hordót külön-külön megvizsgáltam. Az üres hordókat bottal átkutattam. Hiába. Semmi eredmény. Erre megálltam és kissé gondolkodtam, hogy mit fogok csinálni. Kijelentettem, hogy megyünk tovább a másik pincéhez. Tatait közben persze figyeltem, láttam, hogy a kijelentésem felvidította. Mosolyogva azt felelte, tessék, de az is csak fölösleges fáradság lesz. Midőn kifelé indultunk a pincéből, Tatai ismét udvariasan előretessékelt bennünket, én az ajtóból azonban észrevétlenül visszaléptem. Tatai behúzta maga után az ajtót. Ekkor pillantottam meg az őzet az ajtóra felakasztva. Az ajtó eddig nyitott állapotában eltakarta. Ez volt Tatai előzékenykedésének a magyarázata. Az őzet egy hirtelen mozdulattal leakasztottam és kidobtam az ajtón. Az erdőőr meg az öreg gyanúsított nagyot néztek. Tatai annyit mondott: „Na, ezt már mégsem hittem volna, csak az fájt, hogy még nem is ettem az őzből, pedig nagyon szeretem.” A 400 korona büntetéssel nem törődik, csak az bántja, hogy az őzet megtaláltuk. Most már látja, hogy az orvvadászattal is fel kell hagyni. Hiába minden okoskodás, a mai csendőrök mindent megtalálnak. Azután töreldelmesen beismert mindent.

Vadászati kihágásért a keszthelyi szolgabírói hivatalnak feljelentettem. Tényleg igaza volt az öregnek,

mert pontosan 400 korona pénzbüntetésre ítélték el. Zsiden, amíg Zalaszentőháza teljesítettem szolgálatot, többé nem fordult elő orvvadászat.

1903. évben Perlakon, Muraközben, teljesítettem szolgálatot, mint őrsparancsnok.

Haris Károly muracsányi körjegyző, mint vadászbérlő, panaszkodott, hogy orvvadászok garázdálkodnak a vadászterületén. Az orvvadászokat megnevezni nem tudta, még csak gyanuja sem volt senkire. Járőreim állandóan puhatoltak az orvvadászok után, nyomoztam magam is, de eredmény nélkül.

Julius 12-én, éjjel egy órakor rendes szolgálatba indultam. Az őrjáratban Muracsány község is benne volt. Az orvvadászokra lest tartottunk, de lövést nem hallottunk. Reggel hét órakor Muracsány községbe érkeztünk. A község leortyázása közben az úgynevezett Lukovnyák-féle kocsmához értünk. A kocsmának az utcai ajtaja nyitva volt. A kocsmá előtt megálltunk s hallgatóztunk. A kocsmában néma csend volt. A nyitott ajtó és a nagy csend szokatlan volt. Azt gondoltuk, hogy valami nincs rendjén, ezért beléptünk. A kocsmában nem találtunk egy lelket sem. Körülnéztem és akkor megpillantottam valamit, ami felkeltette érdeklődésemet.

Közben bejött a kocsmárosné. Kérdeztem tőle, hogy miért van nyitva a kocsmáajtó. Azt felelte, hogy takarította a helyiséget és az ajtót szellőztetés végett hagyta nyitva. Ezalatt gondolkodtam afölött, amit az előbb észrevettem. Abban a szekrényben, amelyben az üvegek és poharak állottak, az üvegek és poharak mögött ugyanis egy közönséges ölfahasáb feküdt.

A kocsmárosnétől megkérdeztem, hogy az az ölfahasáb miért van ott az üvegszekrényben az üvegek háta mögött, mi szükség van ott arra? A kocsmárosné azt felelte, hogy ő nem tudja, az ura tette oda. Kérdeztem, hogy az a fa máskor is ott szokott lenni? A kocsmárosné azt felelte, hogy nem tudja.

Beszélgetés közben kinéztem a kocsmáajtón és láttam, hogy egyik községi esküdt a kocsmá előtt ment el. Megállítottam és behívtam a kocsmába.

A kocsmárosnét felszólítottam, hogy a szekrényből szedje ki az üvegeket és a hasábfadarabot vegye ki onnan. A felszólításomnak eleget is tett. A hasábfadarabot átvettem tőle és az asztalra tettem. Alaposan megvizsgáltam, forgattam, kopogtattam. Vizsgálódás közben felfedeztem, hogy a hasábfába egy betétlap van beletolva. Olyan, mint az iskolásgyermekek lapos tolltartója szokott lenni. A betétlapot kihúztam. Ekkor láttam, hogy a hasábfá kivájtába egy kétsővű vadászpuska volt két részre bontva elhelyezve, 20 vagy 25 darab tölténnyel.

Míg a puskát vizsgálgattuk, megérkezett a kocsmáros is. Láttam, hogy már tagadásnak nincs helye s beismerte, hogy egy társával ő szokott kijárni a község határába engedély nélkül vadászni. Kiderült, hogy fegyvertartási engedélye nincs. Előadta, hogy nála már több ízben tartottak fegyver után házkutatást, de sohasem találták meg fegyverét, pedig azt mindig ott szokta tartani a hasábfába rejtve az üvegszekrényben.

Lukovnyák Györgyöt és társát vadászati kihágásért a perlaki szolgabírói hivatalban feljelentettem. A vadászpuskát Muracsány község elöljáróságának átvételi elismervény ellenében átadtam.

A hasábfadarabot, melyben a vadászpuska volt elrejtve, az akkori székesfehérvári csendőriskola parancsnokságához, jelentés kíséretében, elküldtem, hogy esetleg oktatásra felhasználassék.

Igy sikerült Muracsányban az orvvadászokat leplelni és ártalmatlanná tenni. Ezek után megszűnt az orvvadászat.

•

A két leírt esetből különösen a házkutatás megtartása tekintetében vonhatunk le tanulságot. Azok az emberek, akik valamit elrejtene, kétféleképpen szoktak gondolkozni. Egyesek odateszik az elrejtendő tárgyat nyíltan, úgyszólván a kutató szeme elé. Ezek abból az elgondolásból indulnak ki, hogy a kutató mindenféle ravasz, nehezen hozzáférhető, vagy mesterséges rejtekhelyeket fog keresni. Így gondolkozott az öreg Tatai, mégpedig az első járőrrel szemben teljes eredménnyel. Ezzel a kutatást tartó csendörnek számolni kell. Ezért házkutatásnál elsősorban egy általános „külső házkutatással” az ilyen helyeken kell keresni. A kocsmáros a mesterséges rejtekhelyek híve volt. A hasábfarejtés ügyes gondolat volt. Annál nagyobb hiba volt azt az üveges szekrénybe tenni, ahol nem szokás fahasábokat tartani. Milyen felületesen végezhatték a kutatásokat azok a járőrök, akiknek nem volt szemük ennek a kiáltó ellentétnek a felfedezésére! Mint minden nyomozási tevékenységet, — úgy a házkutatást is gondolkodva kell végezni. Aki gondolkodva néz — az lát is. Itt hibáztak az előző járőrök. Kovács tiszthelyettesnek elég volt egy pillantás és gyanúja már felébredt. Mert gondolkodott.

Gyomorbajok.

Messziről fel lehet ismerni a gyomorbajos embereket. A gyomorbajban szenvedő beteg rendszeren rossz bőrben, rossz színben van, a valóságnál öregebbnek, fonnyadtnak látszik. Az arca elkeseredettséget, ingerlékenységet, bánatot, haragot tükrözik vissza. Ezen külső jelekhez járulnak a még rosszabb belső tulajdonságok; a gyomorbajos embert az állandó gyomorfájdalmak emberkerülővé, indulatossá, elégedetlenné teszik és ezek miatt a jelleme is változáson megy át. Ezért van a gyomorbajosok közt annyi irigy, rosszindulatú, rosszakarátú, mindenkiben és mindenben csak rosszat látó ember. A gyomorbajos egyén nem tehet, sőt rendszeren nem is tud az ő összeférhetetlen természetéről.

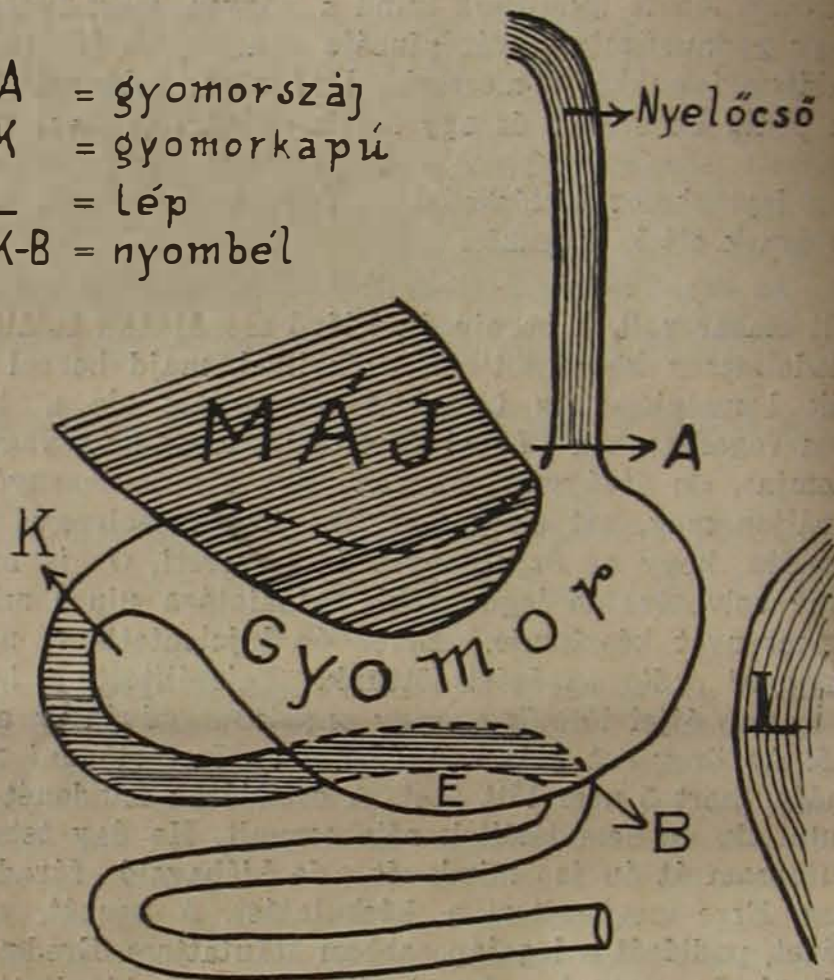
Ezek után lássuk azokat a mindennapi okokat és elváltozásokat, amelyek együttesen az úgynevezett gyomorbajokat okozzák. Ezek: a gyomorsavhiány, gyomorsavtúlgás, gyomortágulás, gyomoridegesség, gyomorszűkület, gyomorstüledés, gyomorfekély, gyomorrák. Előbb azonban ismerkedjünk meg a gyomorral magával.

A gyomor.

Gyomor nélkül bármilyen hosszú ideig el lehet élni. A gyomor ugyanis nem más, mint tartály, éléskamra, amely egyrészt csak arra szolgál, hogy a belek által megemésztendő ételeket és folyadékokat egy bizonyos időre

— legfeljebb 6—7 órai időtartamra — felvegye, másrészt meg arra, hogy a megfőzött, megsütött, avagy éppen nyers, de előzőleg összevagdalt, összerágott ételeket azon 6—7 óra alatt a tulajdonképpeni bélemésztésre előkészítse. Akiknél valami okból a gyomrot teljes egészében kioperálják, azoknál az ételek elaprózására, összerágására stb. sokkal nagyobb gondot kell fordítani. A gyomor által készített, de most már hiányzó savat stb. pedig étkezés előtt, vagy alatt pasztillák, cseppek stb. formájában mint orvosságot kell bevenni. Ezért a gyomoroperáltak részére más étrend és más étkezési eljárás van előírva, különösen akkor, ha az egész gyomor ki van operálva. Szerencsére a gyomornak a teljes egészében való eltávolítása elég ritka.

- A = gyomorszáj
- K = gyomorkapú
- L = lép
- K-B = nyombél

Az ajkaktól a metszőfogakig a távolság 2 cm. A metszőfogaktól a nyelőcső kezdetéig 15 cm. A nyelőcső hossza 25 cm. Ez összesen 42 cm. Tehát az ennivaló 42 cm utat tesz meg, amíg eljut a gyomor szájáig. Pl. a kardnyelők, botnyelők átlag 50 cm hosszú kardot, botot tudnak „lenyelni”, azért, mert még 8—10 cm hosszán a gyomorüregbe is be tudják tolni a kardot, a botot. Ahol a nyelőcső bele-szájadzik a gyomorba, ott van a gyomor szája (A). Ahol a gyomor átmegy a bélbe, ott van a gyomorkapu (K) (más néven gyomorzáró, gyomorcukó a neve). A gyomorszáj a szegycsont vége alatti területen, az úgynevezett gyomorgödörben van. Ezen a helyen hiányzik, vagy csak igen csekély a hasizomzat, azért ez a hely már a saját kezünkkel való erős nyomásra is fáj. A boxolók ezt a helyet keresik, ez a híres „gyomorgödör ütés” helye. Az állkapocsra adott horogütés és a gyomorgödör ütés a győzelmet jelentő „knock-outolás” két helye.

Az üres gyomor nem tátong, nem lötyög, hanem a falai egymással összefeküsznek. Egy kevés, kb. 30 cm-nyi folyadék azonban, így is van a gyomorban, ez saját gyomornedv. A tele gyomor 2—2½ liter folyadékot tud magába fogadni, de gyomortágulásnál 8—12 liternyi is lehet a gyomor ürtartalma. Rendes gyomornak az alsó határa a feneke (E) 3—4 cm-rel feljebb, a köldök felett van. Tágult gyomornál ez a határ messze lenn, akár a szeméremesontnál is lehet. A rendes, egészséges gyomornak a

teából, kávéból, zsemleből álló reggeli után 2—3 óra múlva; ebéd, vacsora után pedig 6—7 óra múlva teljesen üresnek kell lennie.

A gyomor fala $\frac{1}{2}$ cm vastag. Belső falát a gyomormirigyekkel mintegy teleszórt nyálkahártyaréteg borítja, a külső falát hashártyaréteg vonja be. Ezen két fal közt a körkörös, a ferde, részben a hosszanti izmokból álló izomréteg van. A gyomor a hasüregben fekszik. Tőle balra van a lép (L), tőle jobbra van a máj, amely némileg rá is borul a gyomorra, a gyomor mögött van a gerincoszlop, alatta lefelé pedig a belek.

Gyomorsavtúltengés, gyomorsavhiány.

A legtöbb ember látott már felvágott disznógyomrot. Az ember gyomra is teljesen ilyen. Ha a gyomor üres, akkor a belső falazatán hatalmas ráncok futnak végig, éppen úgy, mint a harmónikán. A ráncok közt természetesen árkok húzódnak. Ezzel szemben a kifeszített gyomor belső falán ezek a harmónikaszerű ráncok majdnem teljesen elsímulnak. Ilyenkor a síma falon igen-igen sok apró göb látszik. Ezek a göbök a gyomormirigyek, amelyek a savanyúízű gyomornedvet termelik. A gyomor ugyanis 24 óra alatt a szükséghez képest 1—1 $\frac{1}{2}$ liter gyomornedvet termel. Ez a gyomornedv négyféle folyadékból áll:

- a) savakból (leginkább sósavból);
- b) pepszínből (fehérje erjesztő);
- c) oltóból (ez alvasztja meg a tejet);
- d) gyomorlipázéból (a zsírok feldolgozásához járul hozzá).

Ezek közül kettő különösen életfontosságú nedv. És pedig a sósav, meg a pepszín. Ez a kettő együttesen játszik közre az élet fenntartásához okvetlenül szükséges fehérjék feldolgozásához (lásd bővebben: „A táplálkozás” című fejezetet, Csendőrségi Lapok, 1929 április 10. sz.). A sósavat maga a gyomor termeli. Azonban gyomorhurutban szenvedőknél, továbbá, ha a gyomorba erjedő anyagok is jutottak, akkor erjedés közben még kevés, úgynevezett erjedő, vagy szerves savak is képződnek. Ilyen szerves savak lehetnek a következők: vajsav, ecetsav, tejsav stb. Tehát a gyomornedv nemcsak egyedül sósavtól, hanem a fent említett 3—4 savtól is savanyú ízű.

Amikor az orvos a gyomorbeteget azzal küldi kórházba, hogy próbareggelit vegyenek tőle, akkor ezáltal két dolgot akar megtudni. Először azt, hogy rendes-e a gyomor kiürülési képessége és a kiürülési ideje, másodsor pedig, hogy nem szenved-e a beteg gyomorsavzavarban. Ilyen próbareggeli vizsgálat alkalmával a próbareggelit 30—40 perc múlva kiszivattyúzzák a gyomorból és az így kapott gyomortartalmat megvizsgálják arra nézve, hogy mennyi savat tartalmaz. Egészséges embernél az összes savak mennyisége (tehát a sósav, vajsav, ecetsav, tejsav stb.) kereken 60. Ugyancsak egészséges embernél egyedül magának a sósavnak a mennyisége kereken 30. A kórházi leletben ezek törtszámokkal, például így vannak jelezve: $\frac{30}{60}$. A 30 jelenti a sósavat, a 60 jelenti az összes savmennyiséget. Orvosilag, ha valakinél a sósav 10, vagy ennél kevesebb, akkor sósavhiányról, ha pedig a sósav 40, vagy ennél több, sósav túltengésről beszélünk. Természetesen ilyenkor a fenti 60 szám is megváltozik, tehát pl. sósavhiánynál a következő lehet a törtszám: $\frac{10}{25}$, sósavtúltengésnél pedig pl. $\frac{45}{80}$.

Tehát akiknél a rendesnél kevesebb, avagy teljesen hiányzik a gyomorsav, azok sósavszegénységben, illetve sósavhiányban szenvednek. Megkevesbedett lehet a sósav a gyomornyálkahártya sorvadásban (alkoholistáknál), régi

gyomorhurutban, gyomoridegességben. gyomorrákban szenvedőknél. Különösen a gyomoridegesség igen gyakran járhat sósavhiánnyal, illetve sósavszegénységgel. A sósavhiányban, illetve sósavszegénységben szenvedőkre jellemző, hogy rendkívül szeretik, illetve kívánják a savanyút és nem ismerik azt a minden tizedik embertől hallható panaszt, hogy gyomorégésük van. A savanyúság mellett ilyen betegeknek húslevest, sült húsokat, ú. n. pikánsízű mártásokat, füstölt húsokat, szardellát, sovány sonkát, kávé, alkoholos és sótartalmú italokat kell fogyasztaniok. Tényleg, csakis az ilyen ételeket szeretik a sósavban szegény emberek.

A sósavtúltengésben szenvedők sokszorosan felülmúlják a sósavszegénységben szenvedők számát. Ezekre az emberekre a társadalmi élet minden ágazatában rögtön rájuk lehet ismerni, mert ezek a híres „szódaevők”. A sósavtúltengést különben a következő tünetek jellemzik: mindenekelőtt különösen egyes ételek, italok elfogyasztása után 1—2 óra múlva fellépő gyomorégés, különben pedig gyakori gyomornyomás, nagyfokú gyomorteltségi érzés, savanyú felbőfögés, émelygés, esetleg savanyú hányás és elég sokszor görcsszerű gyomorfájások.

Gyomorsavtúltengést idézhetnek elő a következő betegségek: friss gyomorhurut, gyomoridegesség, gyomortágulás. Az esetek túlnyomó részében a sósavtúltengés mégis csak azt jelenti, hogy az illető egyén gyomorfekélyre hajlamos s hogy orvosi kezelés, illetve orvosi tanács nélkül gyomorfekélyt kaphat.

Mivel a kellemetlen tünetek oka a savtúltengés, azért itt a legokosabb eljárás az étkezés után $\frac{1}{2}$ —1 óra múlva egy késhegynyi szódát bevenni. Gyomorégésre hajlamos emberek szeretik a húsokat, különösen a fehér húsokat, a szárnyast, a főtt marhahúst, borjúhúst, a tojást, zsírok-ból pedig a könnyen emészthető vaját és tejfelt.

Ezekkel szemben kerülni kell az erősen fűszerezett, savanyított és sózott ételeket, a kávé és az alkoholt. Italul legjobbak az alkálikus (lúgos) ásványvizek, különösen a karlsbádi sós ivóvizek.

Gyomoridegesség.

Mint a neve is mutatja, a gyomorműködést intéző idegeknek a zavaráról van szó. Rendszeren különben is ideges, hisztériás egyéneknél lép fel: tehát az idegbajokban. a túlfeszített idegmunkával foglalkozóknál, gerincvelő-sorvadásban, cukorbetegségben, öröklött, vagy szerzett idegességben szenvedőknél. A gyomoridegességnél a lehető legkülönbözőbb panaszok — néha egymással váltakozva — lépnek fel, így pépes érzés a szájbán, gyomornyomás és teltség érzete, gyomorgörcsök, egyszer savhiány, máskor savtúltengés, étvágytalanság, avagy nagy evés (farkas-étvágy), ideges hányás, öklendezések, a gyomor falának néha még a hason kívülről is szemmel látható görcsös hullámzása, máskor meg ennek ellentéte, a teljes gyomorpetyhüdség. Mindezek a panaszok rendszeren függetlenek az étellektől, mert néha éppen azok az ételek okoznak bajt, amelyek máskor nagyon is jók voltak. Jellemző, hogy ideges gyomorpanaszok rendszeren az étkezés után két órával jelentkeznek és mikor a gyomor üres lesz, akkor megszűnnek. A valóban fennálló és nem szimulált gyomoridegesség a legnehezebben gyógyítható, legkínosabb gyomorbajok közé tartozik. Itt csak a baj tulajdonképpeni okának a megtalálása és annak kezelése hozhatja meg a gyógyulást. Sokszor a régi, ki nem gyógyított vérbaj a betegség oka, ezért a vérbajkérdést az állandó gyomoridegességben szenvedőknél mindig tisztázni kell.

Gyomortágulás, gyomorszükkület.

Elég gyakran előforduló, rendkívül kellemetlen gyomorbetegség, amely bizonyos fokon túl csak hasi műtét árán gyógyítható. Legradikálisabb műtéti gyógyítás a tágtult gyomor legnagyobb részének a kivágása. A másik eljárás: a gyomornak kötény módjára való felvarrása, avagy ráncolása, majdnem veszélytelen. Ez a műtét azonban szinte sohasem vezet eredményre. Félév, egy év múlva megint ott van a gyomor, ahol előzőleg volt. Lelkiismeretes orvos ezt a körülményt már előre meg is mondja a betegnek. A különben $2\frac{1}{2}$ liter vizet magába felvenni tudó rendes gyomor, ha kitágul, 8—12 liter vizet is be tud fogadni magába. Ilyenkor a határa nem a köldök felett 4 cm-re, hanem egészen lent a medencében is lehet. Tehát mint valami vaskos kötény lóg le a hasfal mögött, illetve a belek előtt, egészen a szeméremcsontig.

A gyomortágulásban szenvedők még társadalmilag is igen hátrányos helyzetben vannak, mert rossz szájszagukon kívül igen rosszszagú felbőfögésekben, öklendezésekben s hirtelen, minden bevezetés nélküli hányingerekben is szenvednek. Egyébként a betegre jellemzők a következő tünetek: szárazságerzet és kínzó szomjúság a szájban, a torokban. Minél többet esznek és isznak, annál szomjasabbak. Száraz és piros a nyelvük. Szájuk igen rosszszagú. Hányás, hányinger, öklendezés gyötri őket, amit a gyomorban felhalmozódott, onnan eltávozni nem tudó és egyre jobban rothadó táplálékok idéznek elő. Minden ok nélkül néha igen jól hallható loccsanások is hallhatók a gyomorból. Minél bőségesebben tudnak hányni, annál jobban érzik magukat. Leginkább elfogja őket a hányás éjjel, avagy reggel éhgyomorral. Egyébként egyik következményes, állandó tünet még a székrekedés is.

Ennek a betegségnek két oka van. Egyik — a ritkábbik — az, hogy valamilyen ismeretlen szervezeti oknál fogva a gyomorfallal gyenge és a különben is állandó gyomormunka következtében kezd kitágulni. Ha pedig bizonyos tágulást már elért, akkor nincs megállás. Másik — leggyakoribb — oka a gyomortágulásnak az, hogy valami miatt a gyomorkapu (gyomorzáró-gyomorcukó) (K.) megszükkült. Ezt a szűkülést a legtöbbször tuberkulotikus hegek, vagy gyomorfekély, vagy gyomorrák után visszamaradó hegesedések idézik elő. A legtöbb esetben természetesen fekély, csak másodsorban rák. A szűkült kapun keresztül a gyomorizomzat nehezebben tudja átnyomni a benne levő táplálékot, ezért mindig jobban és jobban erőlködik s közben természetesen egyre jobban és jobban tágul. Közben mindig több és több étel halmozódik fel benne, amely most már a tömegénél és súlyánál fogva is tovább tágítja, húzza, öblösíti a gyomrot, nem is szólva arról, hogy közben a gyomor egyre erőlködik, hogy sok tartalmától a hányás által megszabaduljon.

Gyomortágulásban levő ember naponta sokszor egyék és mindig igen keveset. A szilárd táplálékot rendkívül apróra össze kell rágnia. Fődolgoz a könnyen emészthető és főleg pépes ételek fogyasztása, így pl. az igen sűrű nyákos leves, paraj, burgonyapép, rizspép, karfiol, könnyű főzelék, sovány hús, sovány hal, borjúsült, marhasült, tojás, kétszersült, vaj, kakaó, kevés tej, kevés tejföl. Folyadékot, különösen alkoholt, hacsak lehet, ne igyék. Étkezés után azonnal 1—2 órai időre le kell feküdni, még pedig a jobboldalára, mert ezen az oldalon van a gyomorkapu, amelyen át az étel kimegy a gyomorból a belekbe. Különben pedig a napi foglalkozás közben állandóan haskötőt is kell hordani. Súlyos, elviselhetetlen esetekben csak az orvos által végzendő állandó gyomormosások vezetnek eredményre.

Gyomorsülyedés.

A gyomrot erős szalagok tartják meg a helyén. Ha valamilyen oknál fogva ezek a szalagok meglazulnak, megnyúlnak, akkor természetesen az egész gyomor lejjebb száll, leereszkedik. Ezt nevezzük gyomorsülyedésnek. Tehát a gyomor lesülyedhet akár a has aljára, a szeméremcsontig is, anélkül azonban, hogy egyúttal ki is tágulna. A gyomorsülyedés rendszeren nőknél fordul elő. Oka legtöbbször a gyakori szülés, fűzők hordása, erősen megszorított szoknya, a hirtelen lesoványodás, testi megerőltetés. Néha veleszületett is lehet a baj. A gyomorsülyedés következményei lehetnek és rendszeren lesznek is: étvágytalanság, lesoványodás, felbőfögés, nyomás- és teltségérzés a gyomorban, korgások, székrekedés, húzó-vonagló hasi-fájdalmak, főfájás, bágyadtság érzése és következményes idegesség. Néha a sülyedés átmegy gyomortágulásba. A gyomorsülyedést okvetlen kezelteni kell, ami főleg az előidéző okok megszüntetéséből áll. Amióta a nők nem hordanak fűzőt, sokkal kevesebb a gyomorsülyedés. A további kezelés villanyozásból, masszírozásból, diétás étkezésből, haskötő hordásából áll. Szakorvos tanácsát okvetlen ki kell kérni.

Gyomorfekély.

Az eddig előadott gyomorbajokat tulajdonképpen mind ennek a fejezetnek a kedvéért tárgyaltam. Kérem az olvasót, de különösen a szódaevőket, hogy az alábbiakat figyelmesen és többször is olvassák el, mert sokszor csak 6—12 órai időtartamon fordul meg az életük azoknak, akik az alább leírandó bajban szenvednek. Az alább elmondottak alapján azonban már maga a beteg is tudni fogja, hogy mit kell tennie élete megmentésére. És mindenkinél fokozottabb mértékben áll ez a tény az elhagyott vidékeken szétszórta szolgálatot teljesítő csendőrbajtársainkra nézve.

Minden tizedik ember gyomorégésben szenved és ha más orvosságot nem is, de legalább szódát kell szednie, hogy a gyomorégéstől és egyéb kínos fájdalmaktól megszabaduljon. A legtöbb szódaevő magától is rájön arra, hogy bizonyos ételektől tartózkodnia kell. Hogy melyek ezek az ételek, azt a „sósavtúltengés” fejezetében előzőleg már hallottuk. Újra és újra hangsúlyozom, hogy minden szódaevő, tehát gyomorégésben szenvedő ember igen nagy mértékben hajlamos a gyomorfekélyre, sőt nagyon soknál kisebb-nagyobb mértékben már meg is van a fekély anélkül, hogy arról tudna. Már itt jelzem, de később részletesen is hallani fogjuk, hogy az elhanyagolt és nem kezelt gyomorfekélyből gyomorhegesedések, gyomorszükkület fejlődhetik ki, sőt az esetek 60 százalékában kifejlődhetik a minden emberi betegségek legsúlyosabbika, a gyomorrák is. Tehát, ha a fájdalmak miatt még el is hanyagolnók a gyomorfekélyünk kezelését, ne tegyük ezt a gyomorrák veszélye miatt.

Mi a gyomorfekély? Nem más, mint a belső gyomorfallal egy részének önmaga által való megemésztése. Rendes, egészséges gyomor csakis a belékerült ételeket emészti meg, ellenben saját magát már nem tudja megemészteni. Hogy mi az a valami, ami a gyomrot a saját maga megemésztésétől megvédi, azt még nem tudjuk. Azonban a gyomorfekélyes embereknél mégiscsak az történik, hogy a gyomor a saját falát helyenként mégis kikezdi, megemészti. Ott, ahol ez az önmésztés megindul, kisebb-nagyobb seb, majd fekély képződik éppen úgy, mintha pl. a kezünk bőrére valahol egy csepp marólúg, vagy egy csepp sav cseppenik. Ez a fekély lehet gomgostüfejni, de lehet pengőnyi — ötpengőnyi is. Ezek a gyomorfekélyek mindig szabályos kerekalakúak

és lefelé a mélybe tölcsérszerűen szűkülnek. Teljesen olyan alakúak, mint azok a kicsike, szintén tölcséralakú és igen fájdalmas fekélyek, amelyek már mindegyikünk nyelvén előfordultak. Van tehát a gyomorban egy nyílt seb, egy fekély, amelyet nem lehet bekötni, amelyet nem lehet a külső behatások ellen megvédeni. Ezt a fekélyt a gyomorba jutó ételek, italok és az állandó gyomorösszehúzódnások, de különösen a gyomorsavak egyre izgatják, marják és dörzsölik. Ezért érthető, hogy a gyomorfekélyek olyan lassan, nagyon nehezen gyógyulnak és hogy annyira fájnak.

Hogy mi az oka az önemésztés kifejlődésének, hogy miért kezdi ki, miért sebz meg saját magát a gyomor, azt az orvostudomány ma még biztosan nem tudja. Erre nézve csak különféle sejtések, feltevések vannak. Ha majd tudni fogjuk az önemésztés okát, meg is tudjuk azt majd akadályozni, illetve meg is tudjuk gyógyítani.

Milyen tünetei vannak a kezdődő, illetve a már meglévő gyomorfekélynek?

1. A fekélyre való hajlamot, esetleg már a fekélyképződés megindulását előre jelzi az éveken át tartó gyomorégés, vagyis az állandó gyomorsavtúltengés. A legújabb nézetek szerint éppen ez a gyomorsav-egyensúly az okozója a fekély képződésének. Tehát, ha a már ismert törtszám valakinél pl. 50/90, akkor ő már ki van téve a gyomorfekély keletkezésének.

2. Gyomorfájdalmak. Az evés után egy-két óra múlva fellépő állandó gyomorfájdások, ha azok mindig ugyanazon ételekből és mindig pontosan a gyomor egy és ugyanazon a részén lépnek fel; továbbá, ha ezek a fájdalmak heteken, hónapokon, éveken át mindig megvannak; ilyen esetben okvetlen gyomorfekélyről van szó. Ezek az annyira jellemző gyomorfájdalmak gyakran nagyon is megengyhülnek, ha a beteg a testének a helyzetét változtatja, pl. vízszintes helyzetben való lefekvés a jobb oldalra. Nagyon jó fájdalomcsillapító eljárás az is, ha a beteg a hasáról mindenféle ruhát leszed.

3. A gyomorfájdalmakkal egvűtt kisugárzó fájdalmak lépnek fel a hátban, a vállakban, de legtöbbször csakis a bal vállban. Ezek a hátba és bal vállba kisugárzó gyomorfájdalmak bárki számára igazán egyszerű figyelmeztetői a meglévő fekélynek. (Ne felejtjük el, hogy az epekőkölika fájdalmai meg csakis a *jobb oldali* lapockába szoktak kisugárzani!)

A gyomorfekély okozta gyomorfájdalmakat nem lehet összetéveszteni a vakbélrohammal, amely szintén a gyomorban kezdődik, mert a vakbélbajos ember azelőtt sem szenvedett gyomorbajokban; a baj kezdetekor magas láz, rázóhideg lép fel. Ez a gyomorfekélynél nincs.

A vesekőroham is hasonlíthat a gyomorfekély okozta fájdalmakhoz, de a vesekőroham legjellemzőbb tünete, hogy a szintén rendkívül súlyos hasi fájdalmak kizárólag csakis a hólyagba és a combra sugároznak ki, de sohasem a hátra, a vállakba.

4. A hányás. Száz gyomorfekélyes közül nyolcvannál az étkezés után 2—3 óra múlva kisebb-nagyobb fokú hányinger vagy rendes hányás lép fel, amely után a beteg mindig nagyon megkönnyebbül. A hányadékban ételmaradékok, ezenkívül még epe és vér is lehet.

5. Gyomorvérzések — vérhányások. Az összes említett tünetek közt ez a legbiztosabb tünet. Akinél vérhányás fordul elő, annak holtbizonyosan gyomorfekélye van, abból van a vérzés is. Nagyrítván olyan nagy lehet a vérzés, hogy a beteg el is vérzik. Itt említem meg, hogy a tüdőbajosok vérköpeése és az ú. n. „vérhányása” egészen más. A tüdőbajos ember már régen tudja, hogy a tüdeje beteg, állandóan köhécse, rekedt, élénk pirosan

véres a köpete. Ezenkívül úgy a köpete, mint az ú. n. „vérhányása” habos, vagyis levegővel telített, tehát a tüdőkből jött. Emellett a tüdőbetegnek állandóan apró lázai vannak. Ezzel szemben állandó gyomorégései, gyomorfájdásai nincsenek. A tüdőből jövő vérrrel szemben a gyomorból jövő vér sötétbarna, kávéaljszerű, darabos ételmaradékok vannak benne, savanyú szagú és nem habos. A gyomorbetegnek lázai nincsenek és régóta vannak gyomorégései, gyomorfájdalmai. Persze, ha valaki előzőleg cseresznyét, csokoládét, vörösbort és más hasonló vörös dolgokat evett és utána hányt, akkor ezeknek az ételeknek a színére figyelemmel kell lennie.

Az elhanyagolt gyomorfekélynek halálosvégű veszedelme is lehet: elvérzés, átfúródás és a rák.

Az elvérzést már említettem. Felismerése a legegyszerűbb. A halálos elvérzések mégis az összes haláleseteknek csak 15—20 százalékát teszik ki. Természetesen a föld alól is elő kell keríteni az orvost, de addig, amíg meg nem érkezik, az ilyen életveszélyes vérzéssel gyomorbeteg a jobb oldalára és a testét összehúzza, ott, ahol éppen van, rögtön fekdjék le. A nyugalom abszolút legyen. Ezenkívül hideg borogatást kell rakni a hasra: egy-két kávéskanálnyi konyhasó lenyelése addig is, míg orvos jő, megállíthatja a vérzést. Enni-inni természetesen a legszigorúbban tilos.

A gyomorfekély leggyakoribb halálosvégű következménye azonban mégis a gyomorátfúródás. A gyomorfekélyből származó összes halálesetek 70 százaléka ilyen átfúródásból következik be. Az átfúródás esetében csak *rögtöni* operáció mentheti meg a beteget.

A gyomorfekély-átfúródásnál vagy gyomorlövéséknél is tehát minden azon fordul meg, hogy akár maga a beteg, akár az odahívott orvos felismerik-e rögtön az igazi bajt. Kérdés, melyek azok a tünetek, amelyekről a gyomorfekély-átfúródást nemcsak az orvos, hanem maga a beteg is könnyen felismerheti.

A beteg hirtelen igen éles, szúró fájdalmat érez a gyomrában; ő maga azt mondja, hogy „mintha tört döftek volna a gyomrába”. A hirtelen nagy fájdalom még a legerősebb férfit is leveszi lábáról és a betegen a teljes megsemmisülés érzése lesz úrrá. Az ilyen szerencsétlen ember begörbített háttal, a hasán összefogott kezekkel, eltorzult arccal teljesen tehetetlenül fekszik az ágyban, miközben hangosan nyög, időnként levegő után kapkod és gyorsan, igen aprókat lélegzik, mert még a légzés is erősíti a fájdalmakat. Ezért lélegzik az ilyen beteg csak a mellével, míg a hasi légzést teljesen kikapcsolja. A has maga teknőszerűen behúzódnott és deszkakemény. Ez a deszkakeményység rendkívül jellemző az átfúródásra. A gyomornak a legkisebb megérintésére is hangosan jajgatva reagál a beteg. Ezek a kínzó fájdalmak átlag egy órán keresztül mindig egy és ugyanazon a helyen vannak; úgy egy óra múlva azonban kisugárzó fájdalmak alakjában megjelennek a hátban, de főleg a bal vállban is. A beteg kínjai ezáltal természetesen még nagyobbak lesznek.

A tanácstalanul, tehetetlenül álló hozzátartozók néha akaratlanul is a másvilágra segítik a betegjüket azáltal, hogy a házi patikából ópiumcseppeket adnak be neki. Ugyancsak a halálát okozza a betegének az orvos is, aki a betegséget nem ismerte fel, de segíteni akarván, legalább a fájdalmak csillapítására szintén ópiumot vagy morfiuminjekciót adott a betegének. Az ópiumcseppek vagy a morfiuminjekció ugyanis negyed—félóra múlva megszüntetik a fájdalmakat és egvűttal eltüntetik az átfúródásnak előzőleg leírt ismertetőjeleit és így az odaérkező orvos már nehezen tudná azt megállapítani, hogy

itt csak órákon múlik az életbenmaradás. Az ópium, morfium bevétele után úgy a beteg maga, mint a hozzátartozók is boldogok és áldják az ópiumot, a morfiumot. Az előbb még borzasztó kínokban fetrenő beteg már eszik-iszik is nagy boldogságában már csak azért is, mert roppant szomjúság gyötri. Erre aztán a család, a beteg, sőt esetleg maga az orvos is, aki már nem látta a súlyos tüneteket, a várakozás álláspontjára helyezkednek. De csakhamar jő a nagyobbik baj. Úgy 6—8 óra múlva újra orvosért rohannak, mert a beteg még rosszabbul lett; az arcát halálos verejték lepi el, orra kihygyesedik, szemei besüppednek, a pulzusa egyszerre 140—150 lesz. Nyelve száraz, ajkai cserepesek, a szomjúság még kínzóbb, az előbb még deszkekemény has már nincs teknőszerűen behúzódva, hanem fel van puffadva. Csuklás lép fel. A bélműködés megáll, szelek nem távoznak. A várakozás miatt okvetlenül túl lesz a beteg a 12 órás átfúródási időn, amikor már az operáció sem mindig tud segíteni, mert genyes hashártyagyulladás léphet fel, az pedig életveszélyes.

Mi okozza ezt a hirtelen fellépő átfúródást? Gyomorfekélyben szenvedő embernél aránylag már kis ütés, esés a hasra kiválthatja az átszakadást. Épp úgy oka lehet valami nehéz tárgynak a hirtelen való felemelése, ami a hasizmok erős megfeszülésével jár. Oka lehet a hirtelen lehajlás is, avagy a guggoló helyzetből való hirtelen felállás. Motorbiciklin rázódás, elesés, futballozás, stb. természetesen mind kiválthatják az átfúródást. Az annyszor emlegetni hallott röntgenezés (röntgenkásaevés) okozta átfúródás a legnagyobb ritkaságszámba megy.

Lássuk ezek után, mit kell tehát a gyomorfekélyes embernek tennie?

A gyomorégésekben, gyomorfájdalmakban, fájdalmas hányásokban szenvedő embernek okvetlenül állandóan orvosi kezelés avagy megfigyelés alatt kell állnia, mert ne feledjük el, hogy a gyomorfekély tisztára belgyógyászati betegség, ami belső kezelésre, diétára az esetek 80 százalékában, minden operáció nélkül is, okvetlenül meggyógyul, vagy legalább is elviselhetővé lesz. Tehát csak az esetek 20 százaléka kerül operációra. Átlagban száz gyomorfekély-operáltból (az átfúródásokat nem számítva) 11 hal meg (11 százalék), 89 pedig életben marad s ez pedig igen kitűnő eredmény. Csak az átfúródás jár gyakoribb halállal.

Az átfúródás tüneteit előzőleg részletesen leírtam, azok után bárki könnyen felismerheti a veszélyt. Ha pedig felismerték, akkor alapos fájdalomcsillapítás (ópium, morfium) után a beteget még legkésőbb 12 órán belül rögtön és csakis olyan kórházba szabad szállítani, ahol sebészet is van, nehogy az újabb szállítgatással időt veszítsünk. Hangsúlyozom azonban, hogy ópiumot, morfiumot vagy egyéb fájdalomcsillapítószer csak akkor szabad adni a betegnek, ha már felismertük, hogy miről van szó, mert ha felismertük, utána úgys a rögtöni operáció következik.

Végül még egyet ne felejtsek el a gyomorfekélyben szenvedők, nevezetesen azt, hogy a nem kezelt, az elhanyagolt gyomorfekélyből az esetek 60 százalékában gyomorrák lehet. A gyomorrákról pedig ma már mindenkinek tiszta fogalmai vannak. Tehát újra hangsúlyozom: ne csak az elvérzés, az átfúródás veszélye miatt kezeljék a gyomorfekélyünket, hanem a mai kor legnagyobb betegsége, az esetleges rák miatt is, amelyről majd legközelebb többet is fogok mondani.

Dr. Kemény Gyula altan. orvos.

Elmarad a testőrbál. A m. kir. testőrség Bessenyei Köré a minden évben szokásos testőrbált 1930—31 telén, tekiutattal a súlyos gazdasági viszonyokra, nem tartja meg, hanem a testőr altisztikar a szokásos bál kiadásának egynegyed részét a Kormányzó Úr Főméltósága nyomorenyhítő mozgalmának támogatására adományozza.

Szakszparancsnoki teendőkkkel megbízattak a debreceni VI. kerületben Füzy György és Góz István tiszthelyettes.

Ezredösszejövetel. A volt budapesti 4-es tábori tarackezred (Andrássy-laktanya) volt tisztjei február 6-án este kilenc órakor a Belvárosi Kávéház elsőemeleti különtermében ezredösszejövetelt tartanak. Dr. Gerle Sándor ügyvéd (Petőfi Sándor-utca 10) és dr. Hersch Ernő ügyvéd (Kertész-utca 42—44) felkérlik az ezred volt tisztjeit, hogy az összejövetelre eljönni és lakáscímüket velük közölni szíveskedjenek.

A mentők munkája decemberben. A Budapesti Önkéntes Mentő Egyesület most tette közzé decemberi adatait. Decemberben 1348 férfit, 754 nőt, 72 gyermeket, összesen tehát 2174 személyt részesítettek első segítségben. Sebészeti baleset 852 volt, a megfulladás veszélye 56 személyt fenyegetett, mérgezés 93 volt. Elmezavarral 25 személyt vittek kórházba. Foglalkozási baleset 386 volt. A vasút egy, a villamos 12, személyautó 37, teherautó 11, motorkerékpár 4, kerékpár 7, lovasköcsi 8 személyt gázolt el. Öngyilkosság, illetve öngyilkossági kísérlet 130 volt. Sportbaleset 44 személyt ért. Az életuntak közül szűrással 18-an, lövéssel 8-an, leugrással 7-en, akasztással 9-en, vízbeugrással 12-en, mérgezéssel 59-en, gázmérgezéssel 13-an egyéb módon pedig 4-en követték el tetteiket. Közöttük 62 férfi és 68 nő volt. A mentők 17 öngyilkost találtak holtan. Legtöbbször, 18-an, barbitursavas készítményekkel (veronál, luminál) mérgezték meg magukat, de a lúgmérgezések száma is nagy. Még mindig 15 személy mérgezte meg magát lúggal!

Aki Damjanich és Pöltenberg tábornokkal táncolt. Helmbold Károly, volt nagybecskereki földbirtokos özvegye 96 éves korában Zalaegerszegen meghalt. Az elhunyt nagyszony egyike volt azoknak a ritka embereknek, akik a szabadságharc hőseivel ismeretségben voltak. A szabadságharc folyamán egy alkalommal apja házában volt elszállásolva Damjanich János és Pöltenberg tábornok. A két honvédgenerális egy győzelem örömeire házimulatságot rendezett és ennek során felkérték táncra Helmbold Károlynét, aki akkor még 14 éves leánya volt.

Az olasz légiflotta ereje. Az olasz hadsereg jelenleg 941 repülőgéppel rendelkezik, melyek 101 repülőszázadba vannak beosztva. Ezek közül 58 század (574 gép) képezi a tulajdonképeni önálló légiflottát. 20 század (180 gép) a szárazföldi hadsereg, 13 század (117 gép) a tengerészet és 10 század (70 gép) a gyarmati hadsereg rendelkezésére áll. Az önálló légiflotta 26 vadász-századra (312 gép), 10 nappali bombavető századra (60 gép), 10 éjjeli bombavető századra (100 gép), 6 vadász-századra (54 hidroplán) és 6 bombavető századra (48 hidroplán) tagozódik. A tengerészetnek van egy Miraglia nevű repülőgép anyahajója, mely 20 repülőgép befogadására képes. Ezenkívül több hadihajó el van látva katapultákkal és be van rendezve 1—3 repülőgép befogadására.

Tartalékos tiszti gyakorlóintézet Franciaországban. A turcoingi katonai kerületben gyakorlóintézetet létesítettek a tartalékos tisztek számára. Az első tanfolyamon 400 hallgató vesz részt. Az intézetnek vannak olyan osztályai is, melyek az ifjúság katonai előképzésével foglalkoznak a hadseregbe való belépésük előtt. Ha a turcoingi intézet beválik, a francia hadvezetőség több hasonló intézet felállítását tervezi.

Az osztrák csendőrség veszteségei 1930. évben. Az osztrák csendőrség tagjai közül az 1930. évben szolgálatteljesítés közben kilencen szenvedtek súlyos sérülést. A sérülések okát hat esetben balesetek képezték, míg három csendőr bűnözőkkel folytatott küzdelem során sebesült meg.

Fegyverhasználat. Rákoskeresztúr községben január 16-án 23 óra 15 perckor a községháza előtt *Herman János* és *Mayer Mihály* rákoskeresztúri lakosok a szolgálatban állott *Demény Sándor* tiszthelyettes lefegyverezési szándékából megtámadták. A járőr a támadók ellen kard és szuronyfegyvert használt. A fegyverhasználat következtében *Herman* és *Mayer* súlyos, de nem életveszélyes sérülést szenvedtek. Csendőregény nem sérült meg. A kivizsgálás folyamatban van. —

Az *Abaujszántói* őrs állományába tartozó és szabadságon levő *Gáspár József* őrmester január 18-án fél 24 óra tájban *Abaujszántó* községben, a Szapolyai-téren *Nádasi András* 23 éves, ottani lakos szabósegéd ellen kardfegyvert használt. *Nádasi András* Gáspár őrmester gyalogtiszti kardjától fején, jobb- és balkezén vágási sebeket szenvedett. A sérülés előreláthatólag 20 napon alul gyógyul. A kivizsgálás megindult.

Új olasz tengeralattjáró. A legújabb olasz tengeralattjáró, a „Manara” most végzi próbaútját, melyek során sikerült 109 méter mélységre a tenger színe alá merülnie.

A tank és az autó kiszorítja a lovat az angol hadseregből. A *Morning Post* érdekes kiutalást közöl az angol hadsereg loállományának csökkenéséről, mely a haderő mechanizálásának fokozatos kiépítését tükrözi vissza. Míg 1922-ben az angol hadsereg rekonstrukciója idején a létszám (India nélkül) 28.628 volt, folyó év márciusában végződő költségvetési évben már csak 17.319, vagyis a csökkenés 11.318 darab. A loállomány legnagyobb leszállítását mutatja a tábori tüzérség, amelynek mechanizálása a legjobban előrehaladt. A lovasezredek loállománya is csökkent, mégpedig 1312 darabbal, ami jórészt a mechanizált gépfegyverosztagok számlájára irandó. A műszaki csapatok csökkenése 300, a jelzőcsapatoké körülbelül 200 és a segédesapatok (trén, egészségügy stb.) loállományát is 2262-ről 600-ra szállították le. A világháború kitörésekor a mozgósítás egyik legnagyobb problémája a hadilét-számhoz szükséges lovak beszerzése volt. Tizenkét nappal a hadüzenet után az akkor mintegy 25.000 darabból álló loállományt 125.000 darabra szaporították fel. A világháború folyamán Angliában összesen 467.973 lovat és igás állatot vettek katonai célokra és 617.935 darabot hoztak a dominiumokból. Ezek közül 225.875 darab pusztult el a francia csatatereken. A francia hadsereg egész lóvesztése 376.201 darab volt.

Elitették, mert rádió a magyar Himnuszt vette. A kassai bíróság most tárgyalta Pausz Bélának, a kassai Schalkhazszálló igazgatójának rendtörvényes ügyét, aki a vád szerint múlt év augusztusában Kassán, Fő-utcai lakásában, nyitott ablak mellett rádióján a magyar Himnuszt vette Budapestről, úgy hogy a Himnusz hangjai kihallatszottak az utcára. A vádlott azzal védekezett, hogy lakásán azt teheti, amit akar. A bíróság azonban nem fogadta el a védekezést és Pauszt 15 napi fogházra ítélte közbéke háborítása címen.

Olaszország új tengerentúli repülést tervez. Balbo tábornok Rio de Janeiróban kijelentette, hogy Olaszország új nagy tengerentúli repülést készít elő. A olasz légiflotta ismét Dél-Amerikába repül. Balbo cáfolta azt a hírt, hogy a brazil kormány megvásárolta az olasz légiflotta nyolc gépét és hogy azokat ötvenezer zsák kávéval fizeti meg.

A szabadságharc lengyel légiói. Az 1849. január 22-iki tarcali ütközet és az 1863. január 23-iki varsói csata évfordulója alkalmából január 21-én a szabadságharcban résztvevő lengyel légiók emlékeztetőre gyülekezést tartott a Legionisták Társasága. A megnyitó beszédet Miklóssi Ferdinánd Leó elnök mondotta, utána dr. Szabó László, a szegedi egyetem tanára tartott előadást. Az előadást társasvacsora követte. A bankett ünnepi szónoka dr. Csetty Béla képviselő volt.

Két új bűvárhajó az angol tengerészetnek. Az ausztráliai hajóhad két legnagyobb bűvárhajóját bocsátotta az angol admirális rendelkezésére, amely azokat a földközítengeri hajóhadhoz osztotta be. A hajók 1927-ben készültek; ürtartal-muk 1500—1500 tonna, fönntartási költségük 38.000—38.000 font évenként. A két bűvárhajó a földközítengeri hajóhad két elavult és kimustrált bűvárhajóját hivatott pótolni.

Öt font egy ellenséges katonáért! William Guy Carr volt angol bűvárhajóparancsnok nemrég megjelent könyvében („By Guess and By God”) elmondja, hogy az angol hadvezetőség a világháborúban fejenként 5 font „vérdíjat” (blood money) tűzött ki az angol bűvárhajók által megölt minden egyes ellenséges matrózért vagy katonáért. Ha például sikerült egy csatahajót ezer főnyi legénységével elsüllyeszteni, rült egy csatahajót ezer főnyi legénységével elsüllyeszteni, az admirális ötezer font vérdíjat osztott szét egyenlő arányban a bűvárhajó legénysége között. Ettől csak egy esetben tértek el, midőn az „E. 14.” bűvárhajó a Gül Dsema török csapatszállító elsüllyesztéséért 30.000 fontot követelt s az ad-

miralítás az igényt azzal utasította el, hogy az ellenséges hajó fegyverzete csak védelmi és nem támadó jellegű volt. A való azonban az volt, hogy nem akartak a bűvárhajó legénységének kisebbarányú haditettéért fejenként ezer fontot fizetni.

A székesfehérvári kerületi internátusi alap vagyonmérlege. A múlt év december végével lezárt pénztári napló és számadási előjegyzések alapján készített vagyonmérleg szerint a székesfehérvári kerület internátus alapjának vagyona 24.886 pengő és 01 fillért tett ki, mely összegből készpénzmaradvány: 10.416 P 51 f, kintlevő kölcsön összege 14.409 P 50 f. Az 1929. év végével mutatkozott 20.803 P 22 f vagyonnal szemben a gyarapodás 4082 P 79 f. Az elmúlt év folyamán az alapból 50 esetben 13.775 P kölcsön lett folyósítva s 11 fő, három vagy ennél több iskolásgyermekkel bíró legénységi állományú csendőregény részeseült 50—100 pengő, összesen 1000 pengőt kitevő s vissza nem térítendő családi és tanulmányi segélyben.

A német haditengerészet három új hajóját bocsátották vízre. Január 24-én délben rövid katonai ünnepség keretében a német haditengerészet három új egységét bocsátották vízre. Az egyik egy tüzérségi iskolanaszád, amelyet Prenzel nyugalmazott tengernagy „Bremse” névre keresztelt, a másik kettő halászórhajó, amelyeket „Elbe” és „Weser” névre kereszteltek el.

Erődöket akar építtetni a Tótföld déli határán egy cseh katonai szakértő. A Prudomnost című cseh folyóiratban egy katonai szakértő azt indítványozza, hogy francia és belga mintára létesítsenek a csehszlovák határ mentén erődláncot, amely azonban nem erődökből, hanem állandó betonfedezékből állna. Ennek költségei nem rúgnának sokra. Különösen a Tótföld déli határán van rájuk szükség és elkészülésükkor hosszabb ideig foglalkoztatni lehetne a munkanélkülieket.

Öngyilkosság. Lehocz Pál nyugállományú csendőrtiszt-helyettes, gyömrői lakos, január 13-án virradóra Báltaszék községben, a Zsigó-féle szállodában öngyilkossági szándékából felakasztotta magát és meghalt.

Módosítják a lúgkörendeletet. A közelmúltban a Budapesti Önkéntes Mentőegyesület a kereskedelmi minisztériumhoz beadványt intézett, amelyben a lúgkörendelet szigorítását kérte. A kereskedelmi minisztérium most értesítette a mentőegyesületet, hogy a lúgkö forgalombahazatalának korlátozásáról szóló rendelet módosítása iránt a tárgyalásokat megkezdte.

Halálozás. Csizsér András, a veszprémi osztály állományába tartozó alhadnagy a budapesti I. sz. honvéd és közrendészeti kórházban meghalt. Csizsér alhadnagyot január 24-én délután a kórház halottasterméből hozzátartozóin kívül számos bajtársa kísérte el utolsó útjára.

Elöléptek. A budapesti I. kerületben törzsőrmesterré: Lénárt Imre és S. Nagy Mihály őrmesterek; őrmesterré: Horváth G. Tamás, Kmetyó János, Klausz János, Sáfár Imre, Barth László, Bagoly János, Bognár Mihály és Gáspár Vendel csendőrök. — A pécsi IV. kerületben g. tiszthelyettesé: Kiss Gyula II. törzsőrmester; törzsőrmesterré: Potó Lajos, Török József IV., Papp Ferenc II. őrmesterek; őrmesterré: Ferencsik András, Varga János III., Nagy József I., Raposa János, Vonyik József, Keszler István, Nagy Gy. Ferenc, Máté János, Milánkovics Vendel és Révész Ferenc csendőrök. — A szegedi V. kerületben törzsőrmesterré: Szabó János III. és Varga János II. őrmesterek; őrmesterré: Szabó Antal V. és Korbics József csendőrök. — A debreceni VI. kerületben törzsőrmesterré: Szoboszlai János és Heinrich Mihály őrmesterek; őrmesterré: Barta Lajos csendőr.

Házasságot kötöttek: A székesfehérvári II. kerületben Peller József törzsőrmester Vörös Máriával Dunaföldváron. — A szegedi V. kerületben Pál Lajos tiszthelyettes Kókény Máriával Szentesen. — A debreceni VI. kerületben Mészáros Gusztáv törzsőrmester Slosser Juliannával keréki községben.

Autó, 5 HP, négyhengeres, négyülöses, Citroen, új karosszériával, új dukkozással, eladó. A motor neves műhelyben generáljavítással, főbb alkatrészek újak, újak az első és belsőgumik is. 100 km-ként garantáltan 5 liter üzemanyag-fogyasztás, a skat utazó csendőrtisztnek takarékosági okokból is igen alkalmas (maga kezelheti). Az eladási feltételek előnyösek. Eladók továbbá fajtiszta állami tenyésztésből származó Csinesilla prémnyulak, eladó yorkshirei anyakacsa 10 szaporulattal. A nyulak húsa és próme egyaránt értékes, őrson tenyészthetők. Venni szándékozók forduljanak levélben közvetlenül vitéz Tóth Lajos, Gyula, Munkácsi-út 28. címre.

Örsfőnöki állási keres Elek Julianna, 40 éves, hozzátartozói nincsenek. Érdeklődés Tóth Imréné címre (Budapest, X., Villám-út 21. szám).

Olvassa el, mielőtt ír nekünk!

Közleményt nemcsak a csendőrség tagjaitól, hanem bárkitől elfogadunk. A lapunkban megjelent közlemények tulajdonjogát fenntartjuk, azokat tehát beleegyezésünk nélkül nem szabad utánnyomatni. Kéziratot csak akkor küldünk vissza, ha a beküldő megcímzett és bélyeggel ellátott borítékot mellékel. A közleményeket kérjük a papírnak csak az egyik oldalára, félhasábosan, írógéppel, vagy jól olvasható kézírással írni; olvashatatlan kézirattal nem foglalkozunk. A szerkesztői üzenetekben mindenkinek válaszolunk, de a kérdező teljes nevét, rendfokozatát és állomáshelyét tüntesse fel. Névtelen levélre nem válaszolunk. Kéziratok sorsáról is csak szerkesztői üzenetben adunk választ. Levelet nem írunk, bélyeget tehát feleslegesen beküldeni. Jeligéül legcélszerűbb egy kisebb helység nevét, vagy többjegyű számot választani. Ha jelige nincs megjelölve, a kérdező nevének kezdőbetűi és állomáshelye alatt válaszolunk. Közérdekű kérdésekre a „Csendőr lekszikon” rovatban adunk választ. Előfizetni csak legalább félévre lehet. A csendőrség tényleges és nyugállományú legénységi egyénei az előfizetési ár felét fizetik. Csak a m. kir. csendőrség, honvédség és az állami rendőrség, továbbá a bíróságok, igazságügyi és közigazgatási hatóságok tényleges vagy nyugállományú tagjaitól fogadunk el előfizetést, mástól nem. Az előfizetéseket kérjük pontosan megújítani, mert a felszólítás költségét külön felszámítjuk. A nekünk szánt pénzküldeményeket kérjük a Nemzeti Hitelintézet Budapest-Krisztinavárosi fiókjának (Budapest, I., Krisztina-körút 141.) 1672. számú csekk számlájára befizetni, a csekkre pedig feljegyezni, hogy a befizetés a mi javunkra történt. A szerkesztők a szerkesztőségben ünnepnapok kivételével 15—18 óráig találhatók. Szolgálati beosztási helyeiken a lap ügyeivel nem foglalkoznak. A hozzánk intézett leveleket így kell címezni: „A Csendőrségi Lapok szerkesztőségének, Budapest, I., Böszörményi-út 21. szám.”

Zágon. 1. Abból, hogy a Csendőrségi Lapokat polgári egyéneknek az előfizetés felajánlása esetében sem küldjük, nem következik az, hogy a lap tartalma hadititok, amit lakat alatt kell tartani az őrsirodában. Semmi akadályja nincsen annak, hogy a csendőrök ismerőseiknek — ha éppen érdeklődnek — megmutassák a lapot. Természetes, hogy ezeknek a polgári egyéneknek megbízhatóknak kell lenniök, de hiszen a csendőrnek megbízhatatlan barátja, jóismerőse nem lehet, a kérdés tehát ezzel már el is van intézve. A fiatal csendőrök nyugodtan elvihetik a Csendőrségi Lapokat azokhoz a családokhoz, ahol komoly szándékkal udvarolnak, mert ezek a családok is csak megbízhatóak lehetnek. Ha valamelyik nem az, akkor az őrsparancsnoknak úgyis bele kell avatkoznia az ilyen látogatásokba s ha ezek így elmaradnak, akkor elmarad ezekből a házakból a lap is. Ha a csendőr megbízhatatlan környezetben forog, ez önmagában olyan hiba, amit meg kell rövidesen akadályozni, mert sokkal komolyabb veszedelmei vannak az ilyen nexusoknak, mint az, hogy a Csendőrségi Lapok véletlenül ilyen helyekre is eljuthat. Nem szabad ilyen mereven gondolkozni, mert a részletkérdések miatt elveszítjük a lényegét. 2. A lekszikon rovatban kap választ. 3. Nagyon nagy félreértés. A cikk nem azt állítja, hogy a visszavonuló csendőrök személy szerint rendetlenkedtek. A cikkben említett rendtelenséget s nyugtalanságot a katasztrófálisan gyors és kapkodó visszavonulásnak a ténye okozta, mint ahogy zavart és rendtelenséget okoz az árvíz vagy más elemi csapás előmenekülő emberek tömege. Ez természetes, ebben senki a maga személyét érintve és megsértve nem érezheti, mert tömegválságok idején a legrendesebb és leghiggadtabb egyénekből összeverődött tömeg is zavart, rendtelenséget okoz, ha olyan bizonytalan körülmények közé kerül, mint amilyenbe a

visszavonuló csendőrség 1918 őszén a saját hibáján kívül került. Ez nem jelenti azt, hogy az egyes csendőrök voltak rendetlenkedők és zavart keltők.

Vitatkozók, Csepreg. A Közlekedési Kódex 15. §-a szerint a közforgalom céljára szolgáló úton közlekedő minden járműnek szürkülettől napkeltéig kivilágítva kell lennie. Ha valaki a kerékpárját maga mellett vezeti, ilyen esetben ez a kerékpár nem „közlekedik”. Ha tehát valaki nappal lámpa nélkül elkerékpároz a szomszéd faluba s ott tovább maradván, mint gondolta, éjszaka indul hazafelé, de a kerékpárt maga mellett vezeti, ezzel nem követ el kihágást, mert akkor ezen az alapon a lámpa nélkül sétáltatott gyerekkeszi tologatóját is meg kellene büntetni, elvégre ilyen értelemben a gyerekkeszi, sőt még a gyalogos is „közlekedik”. Nem az a fontos a közlekedés szempontjából, hogy a rendes gyalogjáró sebességével haladó ember mit vezet, tol maga mellett vagy előtt, hanem az, hogy a járművek szokásos gyors haladása miatt szerencsétlenség be ne következhessek. Egy sebesen haladó kerékpár okozhat ilyen balesetet, de a gyalogosan ballagó ember mellett gördülő kerékpár bajt nem okozhat. Még most csak az a kérdés, hogy a gyakorlatban előfordul-e ilyen kerékpár-melletti ballagás? Ne igen higgyenek az ilyen kifogásoknak. A jószemű ember világosabb éjszakában messziről észreveszi a kakastollat vagy szuronyt s abban a pillanatban le is ugrik természetesen a kerékpárról és úgy állítja be a dolgot a járőrrel találkozáskor, mintha a Közlekedési Kódex ellen álmában sem követne el merényletet.

Postázás. A postázás központosításának az a célja, hogy a postára adott levelek száma minél kevesebb legyen. Ha pl. az osztályparancsnokságnak és a helyben állomásozó szárnyparancsnokságnak egy időben van az x.-i főszolgabíróhoz elküldendő ügyirata, akkor ezt a két ügyiratot egy borítékban kell elküldeni, mert ezzel az eljárással a csendőrség egy levélnek a postai szállítási díját megtakarította. A szárnyparancsnokság tehát azokat az ügyiratokat, amelyeket az osztályparancsnokság útján továbbít, borítékolás nélkül adja át az osztályparancsnokság postázójának, az utóbbi a szárnyparancsnokságtól így átvett ügyiratokat elosztja és a saját postájával együtt borítékolja, megcímezi és postára adja. Ha a borítékolást a szárnyparancsnokság végezné, akkor a borítékkal a postaküldemények súlyát fölöslegesen emelné, de ettől eltekintve is költséges, tehát fölösleges az ilyen kettős borítékolás és címezés. Az osztálysegéd isztségnél levő segéd munkásnak az semmivel sem ad több munkát, ha a szárnyparancsnokság ügyiratait maga rendezi és borítékolja — az osztály ügyirataival együttesen —, mintha beborítékolt és megcímezett leveleket vesz át továbbítás végett. De még ha több munkával járna is az ügyiratok boríték nélküli elosztása, akkor is meg kell tennie, mert a vonatkozó rendelet értelme erre kötelezi.

K. B. őrm., Békásmegyer. Az egyes országok kereskedelmi szerződéseinek az a célja, hogy olyan árukra, amelyekre kölcsönösen szükségük van, kölcsönösen vámkedvezmények állapítsanak meg. Csehországnak kevés a búzája, de fölöslege van ipari termékekből. Nálunk viszont a búza sok és az ipari termelésünk nem tudja mindenben kielégíteni a szükségletet. A két ország között tehát létrejött egy szerződés, amelynek az a célja, hogy alacsony vám mellett bevehessünk Csehországba búzát és lisztet, viszont ők onnan alacsony vámmal behozhassanak hozzánk ipari termékeket. Az ilyen kölcsönösen megállapított kedvezmények mindkét országot előnyhöz juttatják a hasonló termelésű más országokkal szemben. Bennünket az agrárállamokkal, míg Csehországot az ipari államokkal szemben, mert hiszen azok nem részesülnek a vámkedvezményben s így versenyképes áron szállítani nem tudnak. A csehek a magyar liszt ellen indítottak támadást bizonyos keverési szabályozással és máskülönben is ki akarják használni a magyar mezőgazdaság nehéz helyzetét. A magyar kormány természetesen ilyen áron nem hajlandó a cseh ipar piacot biztosítani s így most szerződésen kívüli állapot van a két ország között. Ez azt jelenti, hogy a csehek a magyar árukkal szemben és viszont mi az övéikkel szemben olyan vámtételeket állapítunk meg, amilyent akarunk. Ezen a révén aztán a többi, hasonló termelésű országok versenyképesek lesznek, ami azonban a termelésben mindenütt bizonytalanságot és kényszerű tervszerűtlenséget okoz. Valószínű, hogy meg tudunk egyezni Ausztriával s akkor Csehország elveszti a magyar piacot anélkül, hogy bennünket belefoglalhatna az amúgyis nagyon alacsony áru búzáinkba. Ausztriának pedig szintén jó, ha a magyar piacot ipari termékei számára biztosíthatja. 2. A lekszikon rovatban kap választ.

B. L. törm., Fonyód. 1. A bérbeadó is köteles gabonajegy-
gyel átvenni azt a gabonát, amelyet a bérösszeg fejében ter-
mészetben átvesz. Ha ezt nem teszi, meg kell tenni ellene a
feljelentést, mert a bolettával való visszaélésnek is büntetési
tételi vannak. A bolettatörvény az örsön is megvan. A jövő-
évi bérből való levonás kilátásba helyezésével a kérdés nincs
elintézve, eltekintve attól, hogy ez tulajdonképpen az önbírá-
kodás egyik faja volna. Ezzel kapcsolatos nézeteltérések nem
szolgálhatnak felmondási alapul egyik részről sem. Az bizo-
nyos, hogy a bérbeadónak ez jelentős veszteség, de hát a
bérlő is nem egyszer fizet rá a bérletre. 2. Minden szerződés-
nek megvan a kellő jogi hatálya, ha bizonyítani lehet, hogy
a szerződés létrejött. A szerződés joghatálya ugyanis egyálta-
lában nincsen formákhoz kötve, elég a szóbeli megegyezés is,
ha tanuk vannak rá s az egyszerű írásbeli szerződés, akár-
milyen papiroson, akármilyen írással és akárhol megírva is
teljes értékű szerződés. Tanukról azonban ajánlatos minden
esetben gondoskodni, hogy a szerződés létrejöttét később
egyik fél se tagadhassa le, illetve egyik se ferdíthesse
el a szerződés lényeges pontjait. Csupán egyes szerződésekre
ír elő a magánjog joghatályt jelentő alakiságokat, amikor a
dolog természetéből következik, hogy a szerződés megkötése
körüli hiányosságok később vagy csak nehezen jovátehetők
vagy egyáltalában jóvá sem tehetők. Ilyenek pl. az ajándéko-
zási szerződések, végrendeletek. 3. A magasabb fizetési foko-
zatokba való besorolást a belügyminiszter úr magának tar-
totta fenn. Ez nem azt jelenti, hogy a besorolások megszün-
tek, hanem azt, hogy az erre vonatkozó intézkedéseket a bel-
ügyminiszter úrtól kell várni s az ilyen javaslatokat, felter-
jesztéseket mellőzni kell. A törzsrőrmester k azonos vezénylési
pótdíjat kapnak, szolgálati időre való tekintet nélkül. 4. Az
igényjogosultsággal kapcsolatban lapunk egyik közelebbi szá-
mában részletes tájékoztatást közlünk. 5. Már csak a jövő év
február 1-én kezdődő tanfolyamra pályázhat. Olvassa el la-
puk múltévi 34. számában „Ütmesteri tanfolyam” jeligére
küldött üzenetünket. 6. Nem lehet megérteni a kérdésből, mit
jelent ebben az esetben a megszakítás. Írja meg pontosan, mi-
ről van szó. Általában annyit, hogy a háborús évek nyugdíjba
való beszámításában nincsen változás. 7. Olvassa el lapunk
1929. évi 23. számában közzétett 138. lekszikonválaszunkat.
Ott a nyugdíjidő kiszámítására vonatkozólag mindent meg-
talál s megtalálja azt is, hogy mennyi szolgálati idő után
mennyi nyugdíj illetékes. A különbség azóta annyi, hogy a
nyugdíjba beszámítható illetékekhez tartozik a csendőrségi
pótdíj is. 8. Valószínűleg a katonai nyugdíjtörvényre gondol,
az pedig a csendőrségre nem érvényes. Ismétlje a kérdését
világosabban: mit akar tudni? 9. Tiszthelyettesek. A tanfo-
lyamok rövid szünetekkel egymást követik. 10. Csak igazolni
kell a szolgálati lappal a késedelmet, de jelentést tenni nem
kell sehová. 11. Nagyon homályos a kérdés, attól tartunk,
hogy félreértés lesz a válaszból, ezen a téren pedig különö-
sen kerülni kell a félreértéseket. Ismétlje meg a kérdést le-
hetőleg konkrét eset felemlítésével. 12. A csendőrsők nem
állategészségügyi hatóságok s az örsök tagjai nem állategészsé-
ségügyi közegek, ilyen szempontból tehát sertésvész bejelen-
tésére nem kötelezettek. Az elsőfokú állategészségügyi ható-
ság a főszolgabíró (városokban polgármester), közegei a köz-
ségi jegyzők és az állatorvosok; az ő kötelességük a sertés-
vést bejelenteni. Tekintettel azonban arra, hogy ha egy gaz-
dának a sertése sertésvészbe esik s a gazda nem jelenti be,
az állatorvost nem hívja, állategészségügyi kihágást követ
el, a csendőrnek, ha rájön az ilyen mulasztásra, természet-
esen meg kell tennie állategészségügyi kihágás miatt a felje-
lentést a főszolgabíróhoz. 13. Kérdés, hogy az orvosi bizo-
nyítványt mikor és ki állította ki s hogy az igazolványból a
sebesülés háborús eredete kétségtelenül kitűnik-e. Ha igen,
akkor elegendő.

Battonya. 1. Ha az átvétele nem történik szolgálati úton, közvetlenül, akkor a csendőrségnél elért rendfokozatát a vámőrségnél nem veszik figyelembe. 2. Elvileg csak csendőr rendfokozatuakat vezényelnek lovas tanfolyamokba. Azért megpróbálkozhatnak a jelentkezéssel, amikor majd jelentkezni lehet. Ezt parancsból megtudják annak idején. A lovas kiképzés állandóan folyik, ilyen tanfolyamok a jövő évben is lesznek. 3. Olvassa el az 1929. évi 22. sz. Csendőrségi Közlönyben megjelent 137.669—VI. b) 1929. sz. B. M. rendeletet s különösen a rendelet 6. bekezdését. Ha ettől eltérőleg történt a levonás, szolgálati úton kérje a gazdasági hivataltól a visszajáró különbözet folyósítását. 4. Csendőr rendfokozatuak ruhájára gombjai fehérek, ez az intézkedés azonban a sapkára nem vonatkozik. Ehhez kell alkalmazkodni, amíg a kérdést másként nem szabályozzák. 5. Az 1881. évi III. t.-c. a m. kir. csendőrség felállításának időpontjául 1882 január 1. napját

áll fenn. Az ötvenéves jubileum megünneplését bizottság kéri elő, a bizottság azonban csak most alakult meg s így most még semmit sem tudunk a részletek tekintetében.

G. I. Azoknak, akik 15 évnél kevesebb beszámítható szolgálati idővel mentek nyugállományba, 60. életévük elérése után a szolgálati időnek megfelelő teljes nyugdíjat/folyosítják, a 40% levonása tehát megszűnik. Erre hivatalból történik intézkedés, de hogy biztosabb legyen a dolog, nyilvántartó gazdasági hivatalához bejelentheti, hogy a 60. életévét betöltötte.

Nyustya. 1. A német frontharcosok szövetségének tényleges allományú csendor vagy honvéd nem lehet tagja. Mint a legtöbb szövetségben, ebben is politika van. Bővebb magyarázat nélkül is meg kell értenie, hogy ez lehetetlen. 2., 3., 4. A német frontharcos jelvényeket, kereszteteket, érmeket tényleges magyar csendör nem viselheti. Egyik berlini német haborúviselt egyesület kiadott egy háborús emlékérmét, azt sok magyar állampolgár is megkapta, bizonyos összeg lefizetése mellett, ha igazolta, hogy a háborúban résztvett. Viselni azonban ezt az érmet sem szabad egyelőre, mert a honvédelmi miniszter megtiltotta, tekintve, hogy a szóbanforgó érmet csupán egy egyesület s nem a német államfő alapította és adományozta. Lehet, hogy valamikor a német-magyar háborús és későbbi politikai barátság jegyében meg fogják engedni, hogy az érmet magyar állampolgár s köztük a honvédség és csendőrség tagjai is viselhessék. 5. A magyar frontharcosok szövetségébe sem léphet be magyar csendör. Ennek az egyesületnek is vannak politikai célkitűzései, a Szut. 83. pontja szerint pedig a csendor csak politikával nem foglalkozó társadalmi és kulturális egyesületbe léphet be, a kerületi parancsnokság engedélyével. Magától értetődő, hogy a honvédség tagjai is csak politikamentes egyesületnek lehetnek tagjai, ugyancsak megfelelő engedély mellett. 6. A nő, amint férjhez megy, felveszi a férj nevét: Nagy Jánosné (szül. Kis Mária). Ha az asszony özvegyen marad, nem lehet tovább Nagy Jánosnének nevezni, mert hiszen Nagy János már nem éli. Ezért kell az özvegyasszonynak férjezett neve elé az özvegy jelzőt tennie; ebben benne van az, hogy Nagy János volt a férje, de meghalt. A férfi özvegységre jutásával kapcsolatban erre a jelzőre nincsen szükség, mert ha Nagy Jánosnak meghal a felesége, ő akkor is változatlanul Nagy János marad. Az özvegyi jelző ezek szerint nem a családi állapot kifejezésére szolgál, hanem a férjezett, de aztán özvegyen maradt nő nevének a kiegészítésére. Hogy ez a jelző tényleg nem a családi állapot kifejezésére szolgál, azt az elválások utáni névhasználat is mutatja; erre az esetre külön jelzőt nem használnak az emberek. Ha Nagy Jánosné elválík a férjétől és a bíróság megengedte neki a volt férjezett nevének a használatát, továbbra is Nagy Jánosné nevezheti magát. Annak a különbségnek, ami az özvegyi jelző használatára körül a férfi és a nő között van, az az oka, hogy a családok a férfitagok nevével élnek tovább, a nők neve férjhezmenésükkor használatból kikerül és csak anyakönyvi adat marad a jövőre. Többi kérdéseire leksikonválaszt kap.

Régi. Ön azt akarja tudni, hogy az emberek honnan vették a nevüket. Erről sokkal többet lehetne írni, mint amennyi helyünk van. A névhasználat az egyes nemzeteknél különbözőképpen alakult. A régi görögöknél pl. egyáltalában nem voltak családnevek, az újszülöttnak éppen olyan önkényesen adtak családi nevet, mint ahogyan a mai újszülött a keresztnévét kapja. Később az apa nevéből alakítottak az újszülöttnak új nevet. Más nemzeteknél másként alakult a dolog, a lényeg azonban minden nemzetnél és minden időben egy volt s ez ma is: a nevek az emberek megjelölését szolgálták. A gyakorlat ma az összes civilizált nemzeteknél azonosnak mondható: van családi név és a családon belül megkülönböztető keresztnév. A magyarban eredetileg csak családi, illetve nemzetségi nevek voltak, később a legkülönbözőbb elnevezések honosodtak meg: testalkat és hajszín szerint Nagy, Kis, Fűles, Szőke, Vörös, Barna stb., ásványnevek szerint Acél, Arany, Vas stb., növények neve szerint Buza, Buzás, stb., gúnynevek alapján Bornemissza, Garázda stb. Ezeket a neveket az emberek egymásnak teljesen önkényesen adták s egymás között ezeket a neveket el is fogadták, használták, mi már azonban a civilizáció megszilárdulása folytán anyakönyvből örököljük a nevünket. 2. Lehet, hogy Monge (Monzs) volt a név, csak a magyar használatban kopott le róla később az e betű. Monge Gáspár a tizenharmadik század második felében élt francia matematikus volt. Persze a nevek hasonlósága még nem jelenti azt, hogy a származás közös.

Csak egy vágy. Ez az a kérdés, amire ma senki nem tud választ adni, mert bizonytalan, hogy alakul a nős-fogyatékos. Egyetlen egy tanácsot tudunk adni e tekintetben: türelem. Minden elhamarkodott lépés feltétlenül megbosszulja magát.

Hóvirág. A honvédségnél karpaszományosként szolgálatot teljesítők is csak próbacsendőrként léphetnek be — amikor van felvétel — és semmi előnyben nem részesülnek: éppen úgy elvégeznek minden tanfolyamot és letesznek minden vizsgát, mint akármelyik másik próbacsendőr s ha az idők során arra méltónak bizonyulnak, elérhetik az alhadnagyi rendfokozatot, mint bárki más, akiben van törekvés. Nem ajánljuk neki, de ha mindenképpen csendőr szeretne lenni, kihallgatáson adja elő a kérelmét s a honvédség átteszi hozzá az ügyet. Az okmányait ebben az esetben a honvédség előjárói ügyis becsatolják az ügyiratokhoz.

Zsófia. A „Legény a gáton” című regényt szerzője valószínűleg könyvalakban is kiadja. Mihelyt a könyv megjelent, írunk róla.

Gazdasági hivatal, Székesfehérvár. Az 1928. évi 33. szám kivételével elküldöttük mindet. 1927-ben legmagasabb számunk a 24-es volt, ez az évfolyam tehát ezek szerint teljes.

1010. magaslát. 1. Az útmesteri próbaszolgálatot megszüntették, a kiképzés útmesteri tanfolyamokon történik. A tanfolyamok minden év február 1-én kezdődnek s az időre a beutalások most mennek ki. Erről tehát lekészt, de nem is juthatott volna be semmiképpen, mert az igényjogosultsága körül még a levelében tárgyalt fennakadás van. Május 1. után szolgálati úton kérje az igazolványt s aztán az ősz folyamán kísérje figyelemmel a Budapesti Közlönyt, ahol a pályázati felhívás megjelenik, akkor adja be a kérvényét. Ha a levelében említett üzenetünket elolvassa, nünndennel tisztában lesz. Azzal is, hogy a megkérdezett rendelet közlőnyben nem jelent meg.

Szebb jövő. 1. Ahhoz a kerületi parancsnoksághoz nyujtsa be közvetlenül a kérelmét, amelyiknek az állományából lesz szerelt. Nem kell semmiféle okmányt csatolnia, csak magát a kérvényt adja be, leírva az ügyet úgy, mint ahogyan levelében nekünk megírta. 2. A rendfokozatát visszakapja, ha visszaveszik. A távol töltött idő természetesen nem számít be a további előléptetés szempontjából, máskülönben pedig az ön használhatóságától s előjárói megítélésétől függ, hogy a törzsőrmesteri rendfokozatra mennyi újabb szolgálati idő után fogják érdemesnek találni. Erre vonatkozólag megkötő és szabályozó rendelkezések nincsenek. 3. A nősülési kérvény szempontjából szükséges szolgálati időbe csak a távol töltött idő nem számít be, az ötévi szolgálat azonban igen. Így csak egy évig kell még szolgálatot teljesítenie s akkor az ehhez szükséges szolgálati ideje meglesz.

Cserpatak. Írjon Budapestre, a Szépművészeti Múzeum igazgatóságának, mert mi nem tudjuk megmondani, személyes utánjárásra pedig nem találunk időt. Nagyon valószínű, hogy csak akkor tudják a képet ott is megbecsülni, ha megmutatja nekik, mert a levelében írt adatok aligha elegendők ehhez.

Igazság. Pazarlás volna a laktanya udvarát napszámos-sal megtisztíttatni a hótól, még a régi jó időkben is urizálás lett volna ez, hát még manapság! Az őrsparancsnokhelyettest nyugodtan fel lehet menteni az ilyen munkák alól, akármilyen rendfokozatban van is, de ha jókedvében maga is megmarokolja a lapátot, ezzel semmit sem árt, sem az egészségének, sem az állásának. Egészséges gondolkodású és nyugodt levegőjű őrsön fel sem merülhetnek ilyen kérdések.

Déva. A tavasz folyamán valószínűleg lesz felvétel a csendőrséghez. Az érdekelt forduljon a területileg illetékes csendőrsparancsnoksághoz, ahol minden részletfelvilágosítást megadnak s a kellőleg felszerelt kérvényt a kerületi parancsnoksághoz terjesztik fel. A felvétel tekintetében döntés ott történik.

Sáros. Olvassa el lapunk 1929. évi 23. számában megjelent 138. lekszikonválaszunkat, a nyugdíj idejének és összegének a kiszámítására vonatkozólag ott minden felvilágosítást megtalál.

Olgatelep. A rendőrséghez újabban 172 cm-nél alacsonyabb embert nem vesznek fel. De most 2 méteren felüliek sem kellenek, mert létszámfölöslegük van.

Szigetvár. A személyi okmányait is áttették az új kerületéhez, abból kitűnik, hogy mikor lett volna soron az előléptetésre. Ha azonban úgy érzi, hogy elfelejtették, adja elő ügyét őrskihallgatáson s kérje, hogy ügyében felvilágosítást kapjon szolgálati úton. Ez nem követelés, csak érdeklődés, amit a különleges körülmények tehetnek indokolttá.

J. F. ny. tiszthelyettes, Aszód. A kerületi parancsnokság orvosfőnökétől kérjen bizonyítványt arra vonatkozólag, hogy szolgálatképes. A bizonyítványt nyujtsa be a kerületi parancsnoksághoz azzal a kérelemmel, hogy újabb felülvizsgáltatása iránt intézkedés történjék. Az ügy az orvosi bizonyítvánnyal és a kerületi parancsnokság véleményével a belügyminiszter úr elé (VI. c) osztály) kerül s akkor vagy elutasítják a kérelmet, mint kellő alappal nem rendelkezőt, vagy pedig a felülvizsgálat megtartására teszik meg az intézkedéseket. A visszavétel tehát nem elvi kérdéseken, hanem a kérelmező egyéni körülményein dől el. Magánlevelet nem írunk, a levélhez csatolt 20 f bélyeget lapunk javára bevételeztük.

Talpra magyar! Őrskihallgatáson adja elő az ügyet. Kérje, hogy szolgálati úton a belügyminiszter úrhoz felterjesztessék azzal a kérelmével, hogy nősülési kérvényét az erre vonatkozó általános tilalom ellenére is kivételesen beadhassa. Lehet, hogy méltányolni fogják azt, hogy Ön már 1928-ba benyújtotta a nősülési kérvényét, akkor sorszámot is kapott s aztán egyéni okok miatt nem vette igénybe azt a sorszámot, amelynek az alapján már régen megnősülhetett volna. A menyasszonya ugyanaz, aki 1928-ban volt s talán ez a körülmény alapja lehet kivételes elbírálásnak. De, ha ez megtörténne, akkor sem sokat nyerne, mert a régi sorszámot természetesen nem kaphatná vissza, hanem a végére kerülne a jelenleg engedélyre váró kérvényeknek s amikor így Önre sor kerülhet, akkor már a többiek is benyújthatják a kérvényüket. Annyi előnye maradna mindössze, hogy az annak idején újonnan beérkező kérvényeknél jobb sorszámot kapna.

P. L. th., Szentés. A pályázata is szép volt, örülünk, hogy a jutalom örömet szerzett.

Pusztai. 1. Nem kell, nem is lehet kérni, mert a belügyminiszter úr a magasabb fizetési fokozatokba való sorolást magának tartotta fenn s amíg e tekintetben intézkedést nem tesz, addig ezzel a kérdéssel kapcsolatban beadványok felterjesztésének helye nincsen. 2. Olvassa el lapunk 1929. évi 23. számában megjelent 138. lekszikonválaszunkat. 3. A szut. 281. pontja értelmében minden kőbiztonsági szolgálatban eltöltött időnek egyharmada pihenő. A helyi ügyelet is kőbiztonsági szolgálat, pihenő tehát szintén illetékes. Önök 8 órát töltöttek helyi ügyeleti szolgálatban, ennek megfelelő 4 óra nagypihenő. Így a kőbiztonsági szolgálatban töltött összes idő 12 óra, annak egyharmada (4 óra) pihenő, kétharmada (8 óra) pedig a valóban szolgálattal eltöltött idő.

Alpár. Előfizetése a múlt év végével lejárt. Csekklapot küldöttünk.

M. I. törm., Szombathely. Előfizetése múlt év október hó 31-en lejárt. Annak idején nem újította meg s a lap kiadást november vegevel beszüntettük. A múlt hónap elején küldött 3 pengővel előfizetést a jövő év június 30-ig rendezte, ebből az évfolyamról meg is kapott minden számot. A múlt évfolyamból hiányzó számokat szívesen elküldünk minden előfizetőnek is, de tartalekpótlásaink mind eltogytak.

Maros. Születési anyakönyvi kivonatot, a néhai szülők házassági anyakönyvi kivonatát, halotti anyakönyvi kivonatát, az ön születési anyakönyvi kivonatát, a leány vagyoni viszonyait igazoló közsegi bizonyítványt, esetleg telekkönyvi kivonatot (de az utóbbi nem fontos), és nyilatkozatot a nevelőszülőktől, hogy a leányt férjhezmenetelen eseten elmozdították. Ezt a nyilatkozatot illetőleg hatósági tanúkkal kell aláírni. Azt azonban bizonyára tudja, hogy nősülési kérvényt egyelőre egyáltalában nem lehet benyújtani. Másik kérdésére lekszikonválaszt kap.

Nyíregyháza, segedusztseg. 1924-ben olyan magas számaink nem voltak, ehhez lesz a dologban. A másikat elküldöttük.

Szórakozó. Nagyon helyes, kurizáljon csak nyugodtan, mert a csendőr feleségének olyannak kell lennie, ahogy leírta. Csak éppen azt az „úrnot” nem értjük a dologban, hogy ne legyen az és mégis az legyen. Ez bajosan fog menni. Annyi bizonyos, hogy a kalap és a „flanc” még nem tesz senkit úrmóvé, de hagyjuk is ezeket a fogalmakat. A csendőr felesége szeresse az urát, nevelje tisztességgel a gyermekeit, legyen házas, dolgoz és takarékos, ne pletykáljon, maradjon egyszerű és szerény. Az őrsrel és a szolgálattal minél kevesebbet törődjék. Ha ilyen feleséget talál magának, gratulálunk.

Árkász. Ha a bányatársuládba annak idején befizette a járulékokat s ezt igazolni tudja, akkor a kérdéses idő a nyugdíjába beszámítható, mert megszakítás nincsen. Ezt már most megszerezheti s szolgálati úton kérheti, hogy az anyakönyvi lapjában átvezessenek.

Magas. Jó néhány hónappal korábban jelentse be, hogyan áll a dolog s kérje, hogy a kötelezője letelte előtt leszerel-hessen, mert most más pályán kedve szerint tudna elhelyezkedni. Jelentse be a pontos időt is, amikor az új állást el kellene foglalnia, hogy a két szolgálat között 30 napnál több megszakítás ne legyen, különben elveszíti a csendőrségi szolgálati idejét a nyugdíjából. Ilyen csodára, hogy állást kap, valószínűleg el fogják engedni.

Gyergyó. Ny. hadnagy-ezredes címe: Budapest, VI., Bulyovszky-utca 25. II. 1. sz.

Igazolás. 1., 2., 3. Címe ismeretlen. 4. Kisfaludi Péter Elemér ny. alezredes címe: Budapest, VIII., Csepregy-utca 2. sz.

A. L. őrm., Fertőszentmiklós. Amúgy is azt tettük s így előfizetésével a jövő év végéig gondja nincsen.

T. P. őrmester, Rétság. Kutattuk a nyivántartásban, de címe ismeretlen. Annak, hogy lapunk olvasóit kérdezzük meg, nincs értelme, mert ilyen nevű ember rengeteg van az országban s csak fölöslegesen zaklatnánk közülük egy csomót s még se találná meg az igazit. Okosabb volna az, ha a volt ezredtársaival keresne érintkezést s azoktól megtudhatná, hogy az illető hova való ember, a többire könnyen rájöhetne. Ha azonban marosvásárhelyi ezrednél szolgált, biztosan odaát van Erdélyben. De ha ott is vannak ismerősei, akkor még így is a nyomára juthat.

Morva. Ha közben megnősült, nem veszi vissza a csendőrség, még abban az esetben sem, ha a vámőrség nem gördítene is akadályt a visszahelyezés elé. Most már legokosabban teszi, ha igyekszik a vámőrségnél véglegesen berendezkedni és haladni.

L. E. törm. Olyan levélért, amit bajtársaink nekünk írtak, még soha senkit meg nem fenyítették, mert mi senkinek a levelét ki nem adjuk a kezeink közül, azt rajtunk kívül senki nem olvassa, válaszadás után pedig megsemmisítjük. De éppen ezért várjuk mindenkitől, aki hozzánk fordul, hogy álljon elő nyíltan azzal, amit akar és mondja meg a becsületes nevét és ne bújjon a névtelenség vagy álnév mögé, úgy, mint például Ön is tette. Megírhat nekünk akármit, mi nem neheztelünk meg érte és ha igaz van, azt is megmondjuk, de álarcos emberekkel nem állunk szóba.

Háború a tengeren.

írta: B. BRAUN-VIMMER GYÖZÖ folyamőr-főkapitány.

(4)

A veretlen német és osztrák-magyar tengerészet végül mégis csak halálra voltak szánva, anélkül, hogy a másik célt elérhették volna, mert, mint politikai eszköz, a tragédia végén kifejlődött körülmények között tényleg nem váltak be. Scapa-Flow, az ősi ellenségnek eme sokat emlegetett kikötője, lett hősi temetője azoknak a német páncélosoknak, amelyek Skagerrakban örök emlékeztető dicsőséget szereztek a letűnt császári lobogónak.

Mivel az értékes csatahajók, mint már tudjuk, a flotta magvát képezik és üzemeltetésük költséges, elsősorban a hazai partok mentén állomásoznak, hogy mindig kéznél maradjanak. Távolabbi tengereken való alkalmazásra azok az egységek szolgálnak, amelyeket a „cirkálók” gyűjtőnévvel csoportosítunk. Ezeknek a hajóknak jellegzetesebb tulajdonságai: elsősorban a gyorsaság, mozgékonyaság, a célnak megfelelő tüzérségi felszerelés és az a képességük, hogy aránylag sok üzemanyagot tárolhatnak, ami által hosszabb időn keresztül függetleníthetik magukat a kikötőktől. Megkülönböztetünk nagyobb és könnyebb vagy kis cirkálókat. A modern hajó-

T. PUCH-MŰVEK RT. FIÓKTELEPE

BUDAPEST

Örömmel sietek én is a „Puch”-dicsőítők nagy tábora közé. Az Önöknél vásárolt „Puch” motorkerékpár a legnagyobb megelégedésemet váltotta ki, a kezelése olyan könnyű, hogy úgyszólván az iskolásgyermekek is könnyen megküzdene vele. Nagyszerűen megfelel a beléje helyezett bizalomnak. Kár a szót vesztegetni, a „Puch”-motor utolérhetetlen. Ezért fogadják a leghálásabb köszönetemet. S ezen orsról két csendőr fog a tavasz folyamán még Önöknél „Puch” motorkerékpárt vásárolni, mert saját szemükkel látják a „Puch”-motor kiváló teljesítményét és könnyű kezelését.

Alpár, 1930 december 23.

Mély tisztelettel:
Fodor törzsőrmester, s. k.

PUCH

motorkerékpárok a legüzembiztosabbak!

Egyszerű a kezelésük és üzemanyagfogyasztásuk a legcsekélyebb, csendőröknek igen kedvező fizetési feltételek. — Érdeklődőknek elküldjük csendőrvevőink listáját, hogy motorjainkról informálódhassanak. Kérjen még ma árajánlatot!

Budapest, VI., Liszt Ferenc-tér 9. sz.

A „Novara” cirkáló.

Felderítő flotilla.

építés techniaja, különösen a turbinák alkalmazása óta, újabb hajótípust létesített, amelynek egységei gyorsaságuk mellett olyan erősen is vannak megépítve, hogy a sorhajók élén eredményesen résztvehetnek a legerősebb tüz harcban. Ilyen járművek a csatahajók és cirkálók között képeznek átmenetet és a „csatacirkálók” nevet viselik.

Ismerünk ezenkívül még torpedójárműveket, amelyekhez a torpedónaszádokat és torpedórombolókat soroljuk. (Helyesebb kifejezés torpedónaszádromboló lenne.) Ezek igen gyors, könnyű járművek, melyeknek főfegyvere a torpedó; gyors-tüzelőágyúkból álló gyenge tüzérségüket csak magukfajtajú ellenség ellen használják. Harcközben csak nagyobb számban és csoportosan jelennek meg nappal a színen, kis, igen gyors felderítő cirkálók vezetésével, hogy egy kedvező pillanatában a tomboló harcnak, tömegesen támadjanak az ellenségnek már gyengített hajóira. Egyébként csak parti háborúban szerepelnek és amennyiben itt nem éjjeli támadásra indulnak, leginkább csak felderítő szolgálatokat végeznek.

Vízalattjáró naszádok, mint már nevük is elárulja, arány-

lag kisméretű olyan járművek, amelyek a víz felülete alatt haladva, a lehetőség szerint észrevétlenül közelítik meg az ellenséges hajót, hogy annak vízalatti részeit kilőtt torpedókkal megtámadják. Röviden jellemezve, műszaki szempontból eléggé bonyolult szerkezetük arra képesíti őket, hogy szükség szerint vagy a víz felett vagy a víz színe alatt haladhassanak. Víz alatt vízszintes kormánylapáttal tartják magukat — mondhatnám lebegő helyzetben — a vízben a megkívánt mélységben. A szivaralakú hajótestet a nagy vízalatti nyomás ellen igen erős bordázat és vízálló fedőlapok védik; belsejében cellák vannak, melyek vízzel tölthetők vagy szükség szerint légnyomással gyorsan kiüríthetők, aszerint, hogy a jármű süllyedni vagy emelkedni kíván. A vízálló hajótestre a hajó belsejébe vezető lejárólépcső mellett egy toronyszerű páncélozott építmény van felépítve, amely vízfeletti menetben a parancsnoki hidat helyettesíti. Torpedókilövő készülékei mindig a víz alatt maradnak. A hajó méretei korlátozottak és mivel belsejében szűk helyen igen sok gépezetet kell elhelyezni, a személyzet lakóhelye, legalább is azokon, melyek-

Hegedű-Harmonika-Trombiták,

Citera, Tambora, mindenfajta zenekari fa- és fémfuvós hangszer. Harmonikákat csakis megbízható, jó gyártmányokat hozunk forgalomba. Rakóczi-tárogató saját találmány. Óvakodjunk az itteni álgyárosok által felajánlott külföldön készült utánzatoktól. Hibás hangszereket szakszerűen javítunk. Árjegyzéket ingyen küld az

ELSŐ MAGYAR HANGSZERGYÁR
STOWASSER kir. udvari szállító

Budapest, II., Lánchíd a. 5. (Budán). Az egyedüli hangszergyár az országban. Több gyár nincs!

Üzleti felszámolás miatt

csendőrségi járőrtáskát

valódi tehénbőrből, amíg a készlet tart. darabonként 8 pengőért szállít utánvétel mellett

SPITZ BERNÁT m. kir. udvari szállító, felszámolás alatt Budapest, V. kerület, Erzsébet-tér 2, I. emelet.

SÁRGA JÁNOS

ÉKSZERÉSZ. ÓRÁS. MŰÖTVÖS

KIRÁLYI UDV. SZÁLLÍTÓ

ALAPITVA: 1895. KOLOZSVÁR

BUDAPEST, IV. KIGYÓ-UTCA 5.

KÉPES ÁRJEGYZÉK INGYEN KLOTILD PALOTA

A csendőrség legrégibb, legmegbízhatóbb és legolcsóbb bevásárlási helye

8 havi részlet!

TRIBON

ruházati R.-T.

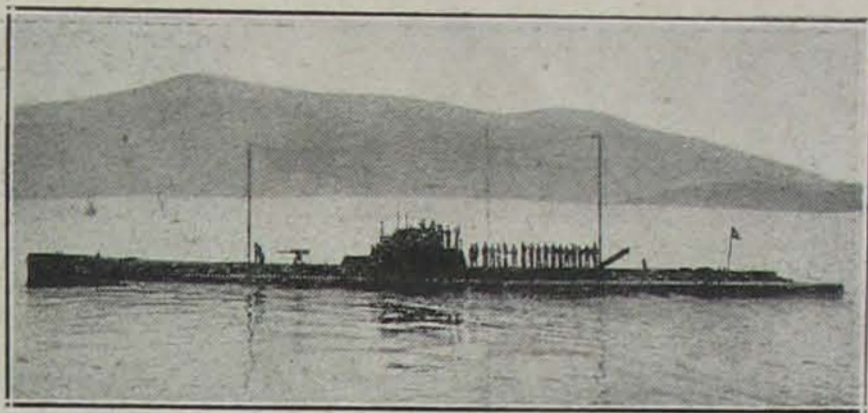
Budapest, VIII., Üllői-út 14.

Női-, férfi-, valamint egyenruha szövetek, bélésárak, vászon, sifon, zefírek és egyéb vászonárak, női s férfifehérművek készen és rendelésre, törülközők, aboroszok, kötött gyermekgarnitúrák, keztyűk, harisnyák, kész kötött kabátok, függöny és függönykelték új, gyárilag sterilizált ágylakók és pelyhek, paplanok, mindennemű mosókelték kaphatók.

ket én ismertem, igen rossz és kényelmetlen volt.* Félig merült állapotban vagy közvetlenül a víz színe alatt a parancsnok egy különlegesen szerkesztett, kitolható és körben forgatható látókészülékkel — az úgynevezett periszkóppal — tájékozódik és követi az ellenséges hajó mozgását. Víz felett köolajmotorok hajtják, víz alatt csak akkumulátorokkal táplált villanyosmotorok alkalmasak mozgására, melyek azonban, a telepek gyors kimerülése következtében hosszabb időn át nem tarthatók üzemben. Ebből az következik, hogy ezek a járművek a víz alatt csak egy bizonyos, aránylag elég rövid időn belül járhatnak, tehát előbb-utóbb vagy fel kell merülniök vagy pedig, ha ezt a tenger mélysége megengedi, a fenékre ereszkednek le és ott addig maradnak mozdulatlanul, amíg a hajó belsejében lélegzésre alkalmas levegő van. Ez is csak egy bizonyos ideig lesz lehetséges, bár vannak eszközök, amelyek a levegő javítását és utánpótlását eszközlik. A víz felszínén ezek a járművek nagyobb gyorsaságot képesek elérni, mint a víz alatt, de ezzel szemben az eléggő motorolajtól származó füst már elég nagy távolságról árulójuk lehet. A víz alatt haladó járművek nyomdokvonalát pedig elég gyakran a felszínre jövő gépolajfoltok teszik felismerhetővé.

Nem merült állapotban saját védelmére a vízalattjáró eleinte egy kisméretű ágyút használt; az elmúlt háborúban kereskedelmi hajók elsüllyesztésére már elég hatásos gyors-tüzelőágyút szereltek fel a németek. Ma, amennyire ez ismeretes, már igen nagy és erősen felfegyverzett vízalattjáró hajók épülnek, melyek a tenger színe alatt haladó cirkálóknak is

* A hajóépítés gyors előrehaladását a háború óta legjobban a legújabb francia vízalattjáró hajó építési adatai illusztrálják. A „Surcouf” 120 m hosszú jármű, amely a víz alatt több mint 4000 tonna vizet szorít ki; személyzete 150 főből áll, hatósugara 13.000 tengeri mérföldre terjed; 30 darab torpedót vihet magával és — ami igen nagy jelentőséggel bír — állítólag 150 méter mélységben is üzembiztosan jár.

Német vízalattjáró naszdul.

beillenek. Weddingen 1914-ben még 400 tonnás kis járművel, az „U—9”-el három darab 12.000 tonnás angol cirkálóval állott szemben, amelyek egyenként 28, darab ágyút viseltek. Eppen 60 perc leforgása alatt 6 torpedólövés mind a három hajót és azok személyzetének kétharmad részét (1600 ember) megsemmisítette. A sikerült támadásnak, mint ismeretes, igen nagy volt a morális hatása, de amellett a németek részére sztratégiai előnyöket is jelentett és nagyban emelte ennek az új és eddig még kipróbálatlan fegyvernemnek tekintélyét. A német vízalattjáró ettől kezdve mindvégig réme maradt az angol hajózásnak. Hasonló körülmények között süllyesztette el egy éjjeli támadás alkalmával az „U—5” a „Leon Gambetta” (12.000 t.) nevű francia cirkálót az Adriában. Nem csodálhatja tehát senki, hogy ilyen érzékeny veszteségek után az ellenfél minden eszközt kipróbált, hogy ezt a félelmetes és álnok vízalatt támadó harceszközt ártalmatlanná tegye. Így keletkeznek a sokat emlegetett U-csapdák, a különféle riasztó torlaszok, vontatott vagy kirakott fogóhálók, bombák, vízalatti hallgatókészülékek stb., melyek a háború végén már nagyon

FINOM ÓRÁK között legolcsóbbak A BRAUSWETTER ÓRÁK!

BRAUSWETTER JÁNOS

SZEGEDEN

MAGYARORSZÁG LEGJOBB HIRNEVŰ ÓRÁSÜZEME

Arjegyzék órákról és ékszerekről.

CSENDŐRSÉGI SZÁLLÍTÓ!

40 év óta fennálló cég, a csendőrség régi elismert bevásárló helye!

MÁRER

egyenruházati intézete

BUDAPEST, VIII., BAROSS-TÉR 9. SZÁM.

(A keleti pályaudvar érkezési oldalán) TELEFON: J. 321-78.

Khaki posztó, Loden, szintartó gyapju, a legerősebb strapára, méterje — — — — — 15.20 P
Ugyanaz „Herkules Loden” minőségben — — — — — 17. — „
Khaki kamgarn, szintartó, tiszta gyapju — — — — — 18.50 „
Ugyanaz extra finomban — — — — — 22.50—25. — „
Csendőrkalap-toll, valódi kakastoll, csak dupla, dus kivitelben van raktáron, tollforgótokkal együtt 7.60 „

Egyenruhák külön mérték után 3—6 havi hitelle.

Egyenruha-szabóságom és sapkaműhelyem a helyszínen személyes szakképzett vezetésem mellett működik.

A m. kir. csendőrség tagjai legolcsóbban

vásárolnak posztót, fehérneműt és textilárut

FEKETE JÓZSEF

csendőrségi ruházati szaküzletében Bpest, VII., Károly király-út 5. Kedvező fizetési feltételek. Kérjen költségmentes vételkényszer nélkül próbacsomagot!

Kérem a címre ügynöki!

Hegedű
armonium
Tárogató csak itt a valódi
Cimbalom
Harmonika
Clitera

és az összes legjobb hangszerek, továbbá a legjobb rádiókészülékek csakis itt a gyárban kaphatók.

Művészi javít. legjobb hurokat készít. Arjegyzéket ingyen küld

MOGYORÓSSY GYULA m. kir. azab. hangszergyára
BUDAPEST, VII., RÁKÓCZI-ÚT 71.

Egyedüli magyar hangszergyár az országban Csendőrségnek részletfizetés, kedvezmény

Optima

ÓRÁK arany- és ezüstárak megbízható szállítója

PETŐ EMIL Budapest, V. kerület, Falk Miksa utca 12.

Véglegesített csendőröknek előnyös részletfizetési könnyítések.

Az „Optima” svájci óragyár magyarországi egyedrusítója.

Csendőrség és honvédség

számára szükséges

könyvek és térképek

kaphatók

GRILL -féle könyvkereskedésben, BUDAPEST, V. KERÜLET, DOROTTYA UTCA 2.

Kép az otrantói ütközetből.

nehezen kikerülhető, sokszor végzetes, elleneszközei lettek a vízalattjáró járműveknek, de azért a parancsnokok támadó kedvét nem csökkentették.

Amidőn már az Adria déli nyílását úgy elzárta az ellenség, hogy vízalattjáró naszádaink csak a legnagyobb nehézségekkel és veszélyek között találtak utat a Földközi-tenger felé, nem maradhatott el az ellenlökés az annyira kényelmetlen kapuzár ellen. Ez vezetett az otrantói ütközethez, amelyben gyors cirkálóink oly eredményesen oldották meg nehéz feladatukat és később túlerővel szemben is vitézül helytállottak.

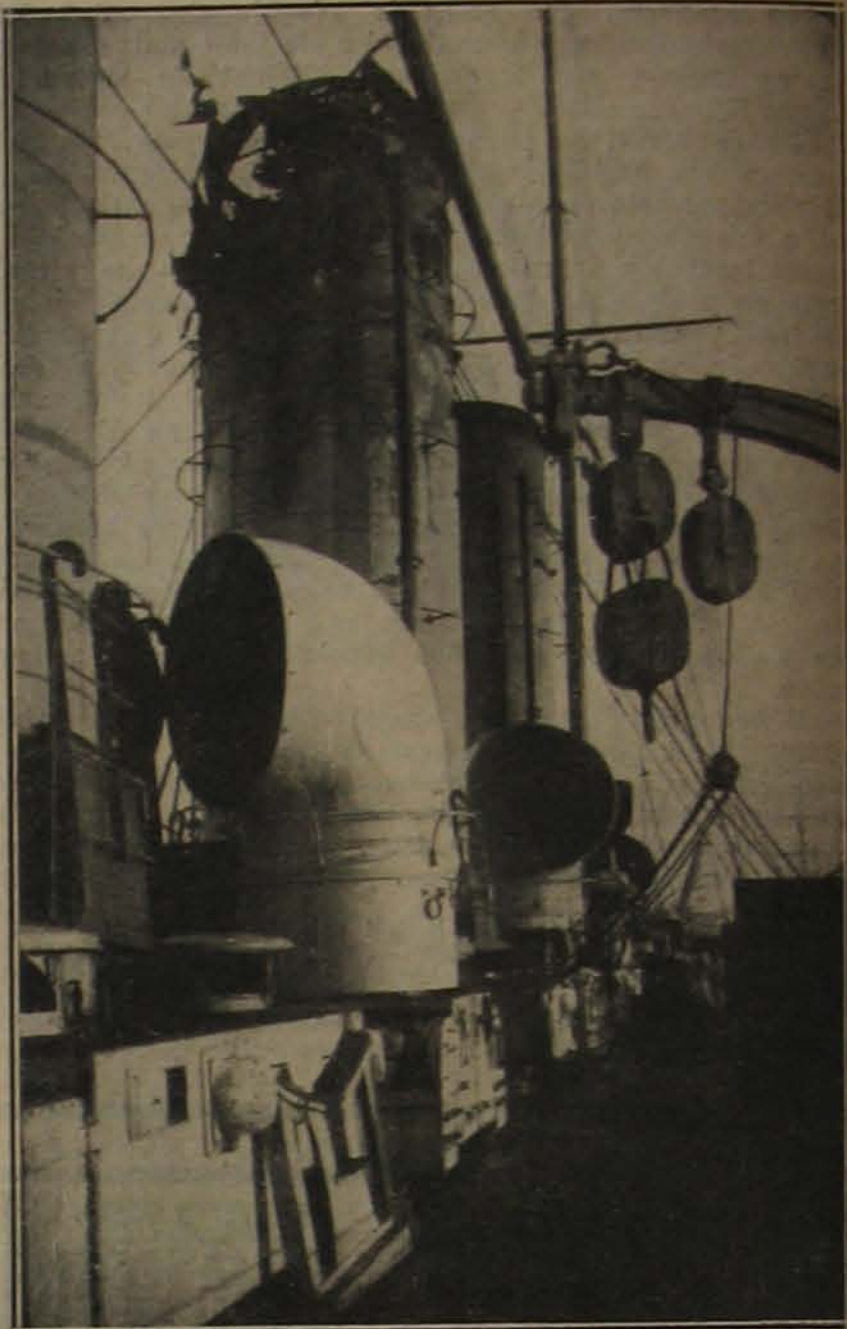
Végül meg kell említenem a különféle segédhajókat, amelyek a hajóhadat többféle szempontból kiegészítik. Elsősorban az aknahajók, továbbá az utóbbi időkben mindinkább emlegetett anyahajói a repülőknak, a mentő- és szivattyúhajók, végül az anyagszállító és műhelyhajók említendők.

V.

Most már rátérhetek arra is, hogy a tengerészet fegyvereinek ismertetésével kiegészítsem azt az általános képet, amelyet a vízi haderőknek a háborúban való alkalmazásáról az olvasónak bemutatni kívántam.

A vértezett hajóorr, vagy ahogy helytelenül hívni szokták, sarkantyú, (ki látott sarkatyút a csizma orrán?) bár szerencsésen használva igen veszélyes támadóeszköz lehetett, csak az elmúlt időkben számított a fegyverek közé. Hosszú időn keresztül következetesen alkalmazták úgy a franciák, mint a németek hajóikon; a delfinére hasonlító hajóorr igen jellegzetes és harcias külső képet is adott ezeknek a hajóknak.

A kézi löfegyverek a modern tengeri harcban nem jönnek addig számításba, ameddig nagyobb járművek ágyútűzben állanak egymással szemben. Alkalmazásuk nagy hajókkal szemben legfeljebb csak másodrendű célokat követhet. Gépfegyverek a parti háborúban jelentéktelenebb és csak vértet-

Az otrantói ütközetben megsérült kémény.

zetlen járművek vagy repülők ellen használtatnak a közelből jövő támadásoknál, vagy pedig a partra szállások kivédésében működnek közre.

Az ágyú az egyetlen fegyver, amely a tengeri harcban is minden cél ellen egyformán eredményesen használható. Az ágyú úgy a támadónak, mint a védőnek harceszköze — közelharcban vagy távolságokra egyaránt és pedig úgy élőcélok, mint hajók, parti erődítmények, ütegek stb. leküzdésére; ennélfogva egyik olyan hajón sem nélkülözhető, amelyet fel-fegyverzett ellenség elé akarunk küldeni.

(Folytatjuk.)

GONDOLT-E MÁR ARRA

hogy heti 2 pengőt ha félretesz, akkor életmódját nem kell megváltoztatnia és mégis az évek folyamán több ezer pengő tőkét gyűjt Ön össze!

TAKARÉKOSSÁG A BOLDOGULÁS TITKA!

KÉRJE DÍJMENTESEN TAKARÉKOSSÁGI RENDSZERÜNK ISMERTETÉSÉT, PORTÓMENTESEN KÜLDJÜK

BUDAPEST SZÉKESFŐVÁROSI TAKARÉKSZÖVETKEZET

VI., ANDRÁSSY-ÚT 20. SZÁM

Számrejtvény.

(Nyers László törm. (Kaposvár) díjnyertes rejtvénye)

- 1, 17, 53, 7, 1 = Híres tűzhányóhegy.
 27, 2, 44 = Világtáj.
 35, 68, 64, 27. = Bolygó
 23, 54, 37, 66, 18, 40, 11, 6, 11, 41 = A gyalogság könnyű fegyvere.
 9, 13, 16, 14 = Gyümölcs.
 15, 25, 26 = Hasznos növény.
 19, 43, 21 = Víziállat.
 47, 36, 29, 27 = Jó kézben erős fegyver.
 33, 42, 71, 33, 66 = Ruhaszín.
 39, 29 = Legkisebb folyócska.
 49, 50, 54, 58 = Kártékony állat.
 4, 20, 32, 61 = Az elmúlt háborúban használt harci eszköz.
 67, 63, 64 = Gyáva ember teszi.
 62, 72 = Katonai alakzat.
 8, 34, 10, 38, 51, 53, 5, 22, 66 = Ilyen kihágás is van.
 23, 24, 31, 65, 68, 51 = A csendőr írásának külalakja ilyen legyen.
 45, 38, 24, 60, 46, 12, 28, 24, 37, 30, 3. = A csendőr szolgálatba mindig magával viszi.
 55, 11, 72 = A 12 csillagkép egyike.
 56, 71, 70, 7 = A csendőr életében sokat szerepel.
 57, 58, 59, 48 = Mostanában kevés van belőle.
 24, 37, 52, 69 = A legtöbb mesterségben nélkülözhetetlen.

Minden szám egy betűt jelent. A betűk (1-től 72-ig) adta szövegnek kell eszébejutnia minden csendőrnek, ha a budapesti laktanya udvarán felállított szobrot megpillantja.

Megfejtést csak a csendőrség legénységi egyéneitől fogadjunk el. Határidő: február 20. A helyes megfejtők között Azbej Imre festőművésznek lapunk múltévi 36. számában közölt „Téli örvényben” című izléseesen bekeretezett képét sorsoljuk ki. Az eredményt a március 1-i számunkban közöljük.

Megfejtés.

A folyó évi 1. számunkban közölt keresztrejtvény megfejtése a következő:

Vízszintes sorok:

1. Boldogabb új esztendőt. 13. Évad. 14. Adu. 15. Kése.
 16. Aki. 17. Ó. T. E. (Óbudai Torna Egylet). 19. Un. 20. ed.
 (de). 21. Odaadó. 23. Ózd. 24. Na. 25. Első. 26. Arasz. 30.

- Al. 31. Ital. 34. it (ti). 35. Verés. 36. Jó. 37. Ele. 38. Adagot. 40. Hal. 41. Elad. 42. Söt. 43. Leu. 45. ke. 46. Al-dusa. 48. a. Alap (Alapi). 51. Késő. 52. Saláta. 53. Ó. T. E.

Függőleges sorok:

1. Békesség. 2. Ovid. 3. La. 4. Ddd. 5. Gabonája. 6. Ad. 7. Búza. 8. Utód. 9. Eke. 10. Se. 11. Zsuzsi. 18. Tó. 22. Dalolgat. 23. Ól. 25. Eledele. 26. Ávas. 27. Redő. 28. Aratás. 29. Zsold. 32. Tél. 33. Alak. 39. Teás. 44. U. S. A. 47. Lő. 48. Al. 49. La. 50. Pó.

Beérkezett 140 megfejtés. Ebből helyesen fejtették meg a következők: Zrínyi József csendőr (Gamás), Vasi Ferenc örm. (Tata), Csonka János csendőr (Tokod-altáró), Remeter Ferenc csendőr (Gönyű), Nyers László törm. (Kaposvár), Juhász András örm. (Erdőtelek), Szekér István örm. (Mura-keresztúr), Vincze Rezső csendőr (Tata), Márton Mihály th. (Szombathely), Sipos Imre törm. (Nagybátony), Kiss Lajos I. örm. (Komló), Déri József örm. (Szombathely), Pálffy István csendőr (Szécsény), Bakos István törm. (Jászládány), Fehér György gth. (Budapest), Juhász Lajos I. gth. (Budapest), Kenéz Sándor törm. (Okány), Csiki Pál csendőr (Jászládány), János Márton gth. (Budapest), Deák Kálmán csendőr (Veszprém), Radics Sándor gth. (Budapest), Papp Lajos örm. (Kunbaja), Halmos András törm. (Nagydorog), Máthé György th. (Sárcspatak), Bernák Pál törm. (Mezőkeresztes), Gábor Lajos th. (Sopron), Kőszegi István törm. (Debrecen), Bárány István törm. (Debrecen), Portik József th. (Klotildiget), Mórocz Sándor törm. (Kiskunhalas), Majoros Imre csendőr (Tura), Elek Pál csendőr (Recsk), Illés Mihály örm. (Berettyóújfalú), Juhász Sándor örm. (Szakály), Ferecny István II. örm. (Veszprém), Szima Miklós th. (Balatonberény), Tóth Miklós csendőr (Sóstógyógyfürdő), Plagh Károly törm. (Szikszó), Antal Agoston törm. (Budapest), Biró István gth. (Budapest), Csobor Ferenc törm. (Hatvan), Kósi Pál th. (Szombathely), Horváth József csendőr (Nagyecsk), Belány János örm. (Tiszakürt), Kálmán Imre II. törm. (Szombathely), Kenecsey Ferenc örm. (Balf).

A szerkesztőségünkben megjejtett sorsolás során a bör szivartárcát Vincze Rezső csendőr (Tata) nyerte; címére egyidejűen elküldöttük.

A szerkesztésért és kiadásért felelős:

PINCZÉS ZOLTÁN százados.

Stádium Sajtóvállalat Rt., Budapest, VI., Rózsa-utca 111. sz.

Felelős üzemvezető: Györy Aladár.

HALÁSZ GYULA

úri szabósága és m. kir. egyenruházati és felszerelési intézete

BUDAPEST, IV., APPONYI-TÉR 1. FÉLEMELET. (Kir. bérpalota)

CSENDŐRSÉGI DOLMANYOK SPECIÁLIS KÉSZÍTŐJE. — Tel.: Aut. 833-39. Alapítási év: 1915. Ezüstkoszorús mester

Értesítés!
leszállított

Van szerencsénk i. t. vevőink szíves tudomására hozni, hogy téli árucikkeinket rendkívül nagy készletünkre való tekintettel a karácsonyi és újévi ünnepek után is áron árusítjuk. — Olcsó téli kiállításunk 1931. évi március hó 1-ig tart. — **Allandóan dús választékunk van:** kész női-, férfi- és gyermekkabátokban, öltönyökben, szövet-, selyem-, vászon-, kötött- és szövöttárakban, paplanokban, fehérneműekben, stb., stb.

Kedvező fizetési feltételek!

REFORM Ruházati Rt. Budapest, VI., Vilmos császár út 5. (TELEFON: Automata 130-96, 132-96)

A világ legjobb hangszerei: hegedű, zongora, harmonika, harmónium, gramofon stb.

Reményi Mihálynál
 Budapest, VI., Király-u. 58-60

Csendőröknek kivételes részletfizetési kedvezmény.

Minden hangszerről külön-külön árjegyzék díjmentes.

